

ประเภทและลักษณะของอารมณ์ที่สร้างโดยสังคม

ในบทนี้เป็นการรวบรวมผลที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับประเภทและลักษณะของอารมณ์ที่สร้างโดยสังคมที่ปรากฏในภาพยนตร์การ์ตูนชุด "โตเรมอน" ซึ่งการวิเคราะห์ถึงประเภทของอารมณ์ที่สร้างโดยสังคมนั้น เป็นการวิเคราะห์จากเนื้อหาโดยรวมของเนื้อเรื่องที่ปรากฏ โดยผู้วิจัยได้ประมวลจากลักษณะของอารมณ์ต่าง ๆ ที่ปรากฏโดยจะแสดงให้เห็นถึงประเภทและสาเหตุ รวมทั้งรูปแบบและลักษณะพฤติกรรม การแสดงออกของอารมณ์ที่สร้างโดยสังคมนวมทั้งปัจจัยและบริบทแวดล้อมทางสังคมที่มีอิทธิพลต่อลักษณะการสร้างอารมณ์ทางสังคมแต่ละประเภท

การวิเคราะห์ เรื่องประเภทและลักษณะของอารมณ์ที่สร้างโดยสังคมนั้น ตั้งอยู่บนแนวคิดพื้นฐานที่ว่าอารมณ์ คือ กลยุทธ์ทางสังคมที่มนุษย์ใช้ในการแสดงออกในการมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลใดบุคคลหนึ่งในสถานการณ์แต่ละสถานการณ์ อารมณ์จึงไม่ใช่การตอบสนองที่เกิดตามธรรมชาติ แต่เป็นสิ่งที่ถูกกำหนดไว้โดยสังคมและวัฒนธรรมภายในสังคมนั้น ๆ นั่นก็คือ อารมณ์จัดเป็นชุดของลักษณะการตอบสนองที่ถูกกำหนดไว้โดยสังคมให้บุคคลปฏิบัติในสถานการณ์ที่เผชิญอยู่ และการตอบสนองนั้นก็คือการทำหน้าที่ของบุคคลในการกระทำพฤติกรรมที่สังคมคาดหวังและยอมรับว่าเป็นพฤติกรรมที่เหมาะสม (Averill, 1980 อ้างใน Armon-Jones, 1986)

นอกจากนี้ผลจากการที่บุคคลอยู่ในสภาวะของอารมณ์ (ที่ถูกกำหนดโดยสังคม) ที่แตกต่างกันก็จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ทางร่างกายที่สามารถสังเกตเห็นได้ เช่น การมีเหงื่อออก น้ำตาไหล หน้าซีด ฯลฯ ซึ่งนักโครงสร้างสังคม เห็นว่าเป็นเหตุบังเอิญที่เกิดขึ้นเนื่องมาจากผลของการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมทั้งสิ้น (Harré, 1986 : 5) ดังนั้น แรงกระตุ้นที่ปรากฏออกมาทางร่างกายที่อาจจะแสดงออกในลักษณะเดียวกันนั้น อาจจะเป็นการสื่อหรือการแสดงออกถึงอารมณ์ที่แตกต่างกันก็ได้ และอารมณ์หลาย ๆ ประเภทก็อาจมีรูปแบบของการแสดง

ออกเฉพาะอย่าง ซึ่งก็เนื่องมาจากอิทธิพลของขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมของสังคมนั้น ๆ (Leventhal , 1980 อ้างใน Harré, 1986)

อารมณ์ที่สร้างโดยสังคมในภาพยนตร์การ์ตูนชุด "โคเรมอน" ที่ปรากฏในการทำกำการศึกษา นั้น พบว่ามีลักษณะของอารมณ์ที่สร้างโดยสังคมที่เด่นชัด 6 ประเภท ได้แก่ อารมณ์มีความสุข อารมณ์โกรธ อารมณ์รัก อารมณ์เศร้า อารมณ์กลัว และอารมณ์ริษยา ซึ่งแต่ละอารมณ์มีรายละเอียดซึ่งสามารถอธิบายได้ดังต่อไปนี้ (ดูรายละเอียดเกี่ยวกับตัวละครในภาคผนวก ข.)

1. อารมณ์มีความสุข (หรือ รื่นเรใจ ตีใจ ภาคภูมิใจ ซาบซึ้งใจ)

ในภาพยนตร์การ์ตูนชุด "โคเรมอน" นี้ พบว่าตัวละครในเรื่องจะมีอารมณ์มีความสุข รื่นเรใจ ตีใจ ได้ในสถานการณ์ต่าง ๆ ดังนี้

1.1 มีความสำเร็จสมหวังในสิ่งที่ต้องการและพึงพอใจ การสมหวังในสิ่งซึ่งตัวละครต้องการหรือพึงพอใจนั้น อาจแบ่งออกได้เป็นความต้องการหรือพึงพอใจด้านวัตถุ และความต้องการหรือพึงพอใจทางด้านจิตใจ ดังที่พบว่าลักษณะของการเกิดอารมณ์มีความสุขในสถานการณ์ดังกล่าว ปรากฏในตัวอย่างของภาพยนตร์การ์ตูนของ "โคเรมอน" ดังต่อไปนี้

1.1.1 การสมหวังในสิ่งซึ่งตัวละครต้องการหรือพึงพอใจด้านวัตถุ

ตอน : ฝึกลูกบอลเวลา (จากตอนที่ 5 ม้วนที่ 2 ปีที่ 1)

เป็นตอนที่โคเรมอนนำฝึกลูกบอลเวลามาใช้ ฝึกลูกบอลเวลานี้สามารถนำมาใช้ได้ 2 ด้าน คือ ด้านที่ 1 ทำให้สิ่งของที่ถูกลูกบอลเวลาด้านนี้กลายเป็นสิ่งของที่มีสภาพแก่กว่าสภาพที่เป็นอยู่ และด้านที่ 2 ทำให้สิ่งของที่ถูกลูกบอลเวลาด้านนี้กลายเป็นสิ่งของที่มีสภาพใหม่กว่าสภาพที่เป็นอยู่ซึ่งความแก่หรือความใหม่นั้นจะมาก - น้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับระยะเวลาที่สิ่งของถูกลูกบอลด้วยฝึ ซึ่งในตอนนี้เป็นฉากที่ทำให้เห็นถึงสภาพเศรษฐกิจที่บีบรัด ที่ทำให้ทุกคนไม่สามารถจับจ่ายสิ่งของของตนให้พอใจได้ตามต้องการทุกอย่าง

ดังนั้น เมื่อโคเรมอนใช้ผ้าคลุมกาลเวลาคลุมสิ่งของที่เป็นที่ต้องการของสมาชิกในครอบครัว ก็ทำให้ทุกคนที่ได้ของใช้ใหม่เอี่ยมดังที่ตนต้องการเกิดความพึงพอใจมาก ดังจะเห็นได้ชัดเจนจากการที่แม่ทอได้เครื่องซักผ้าที่ใหม่เอี่ยม ผิดไปจากเดิมก็ดีใจมากจนทั้งยิ้มและหัวเราะ อารมณ์ดีไปหมด พ่อของโนบิตะก็เช่นกัน เมื่อได้กล้องถ่ายรูปรุ่นใหม่ก็ดีใจมากจนยิ้มและตื่นเต้น เช่นกัน

จากตัวอย่างของลักษณะการเกิดอารมณ์ยินดี มีความสุข ที่ปรากฏในเนื้อเรื่องตอนนี้ แสดงให้เห็นถึงสภาพความเป็นจริงทางสังคมของประเทศญี่ปุ่นหลายประการคือ การที่สังคมญี่ปุ่นเป็นสังคมเมือง มีค่าครองชีพสูง สภาพเศรษฐกิจบีบรัด สมาชิกทุกคนในครอบครัว ต้องมีความระมัดระวังในการใช้จ่าย ดังนั้น คนในสังคมจึงต้องมีความยับยั้งชั่งใจ และใคร่ครวญในการตัดสินใจซื้อสิ่งของต่าง ๆ มาก นอกจากนั้น เนื้อเรื่องในตอนนี้ยังแสดงให้เห็นถึงลักษณะความสัมพันธ์ในครอบครัว ที่สมาชิกแต่ละคนในครอบครัวจะมีบทบาทที่แตกต่างกันไปตามสถานภาพของตน เช่น แม่ของโนบิตะ ต้องการซื้อเครื่องซักผ้าเครื่องใหม่ ในขณะที่พ่อบ้านต้องการได้กล้องถ่ายรูปรุ่นใหม่ จึงแสดงให้เห็นถึงค่านิยมและบทบาทของผู้หญิงที่เป็นแม่บ้านที่มีหน้าที่ดูแลบ้าน ทั้งในด้านการรักษาความสะอาด และการดูแลเรื่องการใช้จ่ายของ คนในครอบครัว ในขณะที่พ่อบ้านมีหน้าที่เพียงเป็นผู้หารายได้มาเท่านั้น และไม่มีบทบาทในการดูแลความเป็นไปในครอบครัว หรือการใช้จ่ายใด ๆ อย่งไรก็ดี ก็ยังพบว่าในครอบครัวที่มีสถานภาพทางสังคมสูง เช่น บ้านของตัวละครที่ชื่อชูเนโอะกัน ตัวละครที่เป็นแม่ของชูเนโอะ ก็แสดงให้เห็นถึงความเป็นอยู่และเครื่องใช้ที่ตนต้องการกันออกไปคือมีสิ่งของหุ่นเหยี่ยวใช้ เช่น กระเป๋าหนังจระเข้ เป็นต้น

จึงอาจกล่าวได้ว่า ลักษณะการแสดงออกทางอารมณ์ที่มีความสุข เว้นมีความสมหวังในสิ่งที่ตนพึงพอใจนี้ ถูกกำหนดไว้ด้วยค่านิยมตามเพศ วัย และสถานภาพทางสังคมของบุคคลแต่ละคน ซึ่งเป็นลักษณะของการเกิดอารมณ์ที่สอดคล้องกับแนวความคิดของอารมณ์ที่สร้างโดยสังคม. ของ Claire Armon - Jones , 1986 ที่กล่าวว่า อารมณ์เป็นสิ่ง

ซึ่งถูกกำหนดลักษณะโดยทัศนคติต่าง ๆ เช่น ความเชื่อ วัฒนธรรม ประเพณีค่านิยม และคุณธรรม ภายในชุมชน หรือสังคมที่บุคคลเป็นสมาชิกอยู่ ซึ่งบุคคลจะแสดงอารมณ์ออกมาในลักษณะใดนั้น ย่อมขึ้นอยู่กับความคาดหวังของสังคมในแต่ละสังคม ที่จะเป็นเครื่องกำหนดรูปแบบ การแสดงออกและลักษณะของอารมณ์ต่าง ๆ ออกมา ซึ่งบุคคลในฐานะที่เป็นสมาชิกของสังคมนั้น ๆ จะเกิดการเรียนรู้ ผ่านทางความเชื่อ ค่านิยม หรือบรรทัดฐานทางสังคมของตน เช่น ค่านิยม เกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของเพศหญิงในสังคมญี่ปุ่น ที่กำหนดหน้าที่ของแม่บ้านไว้เพียงหน้าที่ในการดูแลรักษาความสะอาดของบ้านและความเรียบร้อยภายในครอบครัว ก็จะส่งผลให้แม่ของโนบิตะซึ่งได้ซึมซับ (internalize) ค่านิยมและบรรทัดฐานทางสังคมที่กำหนดบทบาทตามเพศของตนเองไว้ ให้ความสนใจเฉพาะ เรื่องการดูแลความสะอาด, ...ต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับกิจการภายในบ้านเท่านั้น ดังนั้น แม่ของโนบิตะจึงเรียนรู้ที่จะยินดี เมื่อได้ปฏิบัติหน้าที่ในส่วนนี้ เช่น การมีความสุข เมื่อได้รับเครื่องซักผ้าเครื่องใหม่ ที่จะช่วยให้ช่วยซักผ้าของสมาชิกในครอบครัวได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ซึ่งก็สอดคล้องกับแนวความคิดของ Sarbin, 1986 : 91 ที่กล่าวว่า บุคคลมีการเรียนรู้ รูปแบบทางพฤติกรรมที่ยึดติดกับค่านิยมทางสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในส่วนที่เป็นการแสดงออกถึงความเป็นตนเอง (เพศ, วัย) ของบุคคลนั้น นอกจากนี้ ยังพบว่าบุคคลมีการเรียนรู้ รูปแบบทางพฤติกรรมที่ยึดติดกับค่านิยมทางสังคม ที่เป็นการแสดงออกถึงสถานภาพทางสังคมของตนด้วย ดังเช่น การที่แม่ของชูเนโอะ ซึ่งแสดงความตื่นเต้นยินดีที่จะได้กระเป๋านางจระเข้ และสิ่งของฟุ่มเฟือยต่าง ๆ ในสภาพใหม่เอี่ยม ก็ย่อมเป็นการสะท้อนให้เห็นถึงค่านิยมทางสังคมของประเทศญี่ปุ่น ที่ให้ความยกย่องบุคคลที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมในระดับสูง หรือนิยมคนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจดี ดังนั้น สิ่งของราคาแพงต่าง ๆ ที่แม่ชูเนโอะต้องการจึงย่อมเป็นสิ่งที่สามารถแสดงถึงความร่ำรวยและสถานภาพทางสังคมของตนได้ แม่ของชูเนโอะจึงมีความตื่นเต้นยินดี ที่จะได้สิ่งของดังกล่าวในสภาพใหม่

ตอน : คิสิกข์นทักความจำ (ตอนที่ 6 ม้วนที่ 1 ปีที่ 2)

เป็นตอนที่โคเรมอนให้แก่นคิสิกข์ที่สามารถดึงเอาความทรงจำของคนออกมาฉายดูถึงเรื่องต่าง ๆ ที่คนได้จดจำในสมอง และยังสามารถต่อเติมใหม่ หรือลบล้างความทรงจำในส่วนที่ต้องการให้ลืมไปได้ด้วย ในตอนนี้ ปรากฏว่า โคเรมอน และโนบิตะได้ช่วยให้แม่ทากระเป๋าสตางค์ที่เป็นค่าใช้จ่ายรายเดือน ที่แม่ลืมที่เก็บจนเจอ จึงทำให้แม่ดีใจมากที่ทากระเป๋าสตางค์พบจนถึงกับน้ำตาไหลท่วมและสวมกอดโนบิตะแน่น

จากตัวอย่างการเกิดอารมณ์ดีใจมีความสุขในเนื้อเรื่องตอนนี้ ได้แสดงให้เห็นถึงวัฒนธรรมที่กำหนดการแสดงพฤติกรรมของอารมณ์ดีใจ มีความสุขให้เป็นไปอีกประการหนึ่ง นั่นก็คือ นอกจากการยิ้มหรือหัวเราะแล้ว พฤติกรรมการแสดงออกของคนที่อยู่ในเวลาดีใจมีความสุขมาก ๆ ก็คือ การร้องไห้ ยิ่งร้องไห้มากจนน้ำตาท่วมมากเท่าไร ก็ยิ่งแสดงให้เห็นว่าผู้ร้องนั้นมีความยินดีและเกิดความรู้สึกอย่างสุดซึ้ง ซึ่งผลที่ได้จากการวิเคราะห์ในส่วนนี้สอดคล้องกับงานเขียนของ ชุนทอง อินทร์ไทย (2532 : 111 - 113) ที่กล่าวว่า

"คนญี่ปุ่นชอบร้องไห้ เพราะการหลั่งน้ำตาเป็นเรื่องธรรมชาติในความคิดเห็นของคนญี่ปุ่นโดยเฉพาะเมื่อคนญี่ปุ่นดีใจมาก ๆ ก็จะร้องไห้จนน้ำตาคลอเบ้า ดังจะเห็นได้จากการที่เมื่อมีคาราหรือนักร้องถูกประกาศว่าได้รับรางวัลใหญ่ ๆ ในจอโทรทัศน์ คาราจะหลั่งน้ำตาออกมาทันที ยิ่งถ้าเป็นรางวัลที่สำคัญมากน้ำตาก็จะยิ่งไหลออกมาก ถ้าคาราคนใดไม่ร้องไห้ในสถานการณ์เช่นนี้ คนญี่ปุ่นก็จะว่าเป็นคนใจแข็ง เพราะน้ำตาทหมายถึงอารมณ์ที่สูงสุดของมนุษย์อย่างหนึ่ง คนที่ชอบหลั่งน้ำตาจึงเป็นคนที่มีความละเอียดอ่อน สามารถรับรู้ความรู้สึกของผู้อื่นได้มากกว่า เป็นผู้ที่มีความเข้าอกเข้าใจต่อจิตใจของผู้อื่น จึงเป็นคนที่น่ารักและน่าคบ ดังนั้น คนญี่ปุ่นไม่ว่าผู้ชายหรือผู้หญิง เด็กหรือผู้ใหญ่ ก็จะร้องไห้ โดยเฉพาะผู้ชายญี่ปุ่นนั้น ถ้าร้องไห้เก่งสังคมก็จะยิ่งถือว่าเป็นคนน่ารัก เวลาคนญี่ปุ่นไปไหนมาไหนเข้าจึงมักพกผ้าเช็ดหน้าไปด้วยเพื่อใช้ซับน้ำตาให้แก่เพื่อนและตนเอง"

ออกมาทันที ยิ่งถ้าเป็นรางวัลที่สำคัญมากน้ำตาก็จะยิ่งไหลออกมามาก ถ้าคาราคนโคไม่ร้องไว้ในสถานการณ์เช่นนี้ คนญี่ปุ่นก็จะว่าเป็นคนใจแข็ง เพราะน้ำตาทหมายถึงอารมณ์ที่สูงสุดของมนุษย์อย่างหนึ่ง คนที่ชอบหลังน้ำตาจึงเป็นคนที่มีความละเอียดอ่อน สามารถรับรู้ความรู้สึกของผู้อื่นได้มากกว่า เป็นผู้ที่มีความเข้าใจต่อจิตใจของผู้อื่น จึงเป็นคนที่น่ารักและน่าคบ ดังนั้น คนญี่ปุ่นไม่ว่าผู้ชายหรือผู้หญิง เด็กหรือผู้ใหญ่ ก็จะร้องไห้ โดยเฉพาะผู้ชายญี่ปุ่นนั้น ถ้าร้องไห้แก่สังคมก็จะยิ่งถือว่าเป็นคนน่ารัก เวลาคนญี่ปุ่นไปไหนมาไหน เขาจึงมักพกผ้าเช็ดหน้าไปด้วยเพื่อใช้ซับน้ำตาให้แก่เพื่อนและตนเอง"

จากพฤติกรรมในส่วนนี้ แสดงให้เห็นว่าสังคมญี่ปุ่นมีลักษณะการแสดงออกทางอารมณ์ใจ หรือปลั่งใจ ซึ่งสามารถแสดงออกในรูปแบบของการร้องไห้ เช่นกัน โดยไม่ต้องเป็นพฤติกรรมที่แปลกประหลาดหรือไม่เหมาะสมแต่อย่างใด นั่นก็คือ การที่สังคมจะเป็นผู้กำหนดรูปแบบการตอบสนอง ต่อเหตุการณ์ในแต่ละสถานการณ์เอาไว้ แล้วว่าบุคคลควรจะแสดงปฏิกิริยาตอบสนองทางอารมณ์ เช่นไร ในสถานการณ์ที่เผชิญอยู่ ซึ่งการตอบสนองดังกล่าวก็คือ การทำหน้าที่ของอารมณ์ในการตอบสนองต่อความคาดหวังของสังคม ที่มีต่อพฤติกรรมที่เหมาะสมของแต่ละคนแต่ละสถานการณ์นั่นเอง ดังเช่น กรณีที่แม่โนมิตะคิดว่าจะไม่ได้กระเป๋าสตางค์แล้ว แต่ในที่สุดก็พบ โดยโนมิตะเป็นผู้ทำให้เจอนั้น ย่อมทำให้แม่ของโนมิตะเกิดความวิตกกังวลมาก ซึ่งรูปแบบของการแสดงความวิตกกังวลของชาวญี่ปุ่น ดังที่ได้กล่าวมาแล้วว่า ชาวญี่ปุ่นนิยมหลังน้ำตาร้องไห้เพื่อแสดงถึงระดับความซาบซึ้งในอารมณ์ ดังนั้น เมื่อแม่ของโนมิตะวิตกกังวล ก็จึงต้องแสดงออกให้บุคคลอื่นเห็นว่าตนวิตกกังวลโดยการที่ร้องไห้ให้มาก ๆ ซึ่งพฤติกรรมในส่วนนี้เกี่ยวกับรูปแบบการแสดงออกของบุคคลในแต่ละอารมณ์นั้น

Averill, 1979 อ้างใน Sarbin, 1984 ได้กล่าวถึงคุณลักษณะของบทบาทในเชิงละครที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับการแสดงออกทางอารมณ์ว่า เพื่อช่วยให้การแสดงพฤติกรรมทางอารมณ์นั้น เป็นไปอย่างเหมาะสมตามสถานการณ์และตำแหน่งที่สังคมคาดหวังไว้ ดังนั้น

การแสดงออกทางอารมณ์แต่ละประเภทไม่ว่าจะเป็นอารมณ์เศร้า อารมณ์โกรธ หรืออารมณ์ยินดี ล้วนแต่เป็นอารมณ์ที่มีลักษณะ เช่น เกี่ยวกันกับบทบาทการแสดงออกที่พบในละคร หรือในวรรณกรรมต่าง ๆ ที่ได้มีการกำหนดรูปแบบและการแสดงออกเฉพาะตัวของอารมณ์ต่าง ๆ เอาไว้ ซึ่งรูปแบบและลักษณะการแสดงออกนี้ได้ถูกปลูกฝัง (Cultivate) อยู่ภายในตัวบุคคลโดยไม่รู้ตัว บุคคลจึงมีรูปแบบของพฤติกรรมที่ได้ถูกกำหนดให้แสดงออกมาเมื่อบุคคลอยู่ในสถานการณ์หนึ่ง ๆ และสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้บุคคลจะได้เรียนรู้จากการมีปฏิสัมพันธ์กับสังคมซึ่ง "ความรู้" ที่ได้รับนี้ Berger & Luckmann, 1967 ให้ก้ำกัความว่า หมายถึงวิธีการที่มนุษย์จัดระบบแบบแผนให้กับประสบการณ์ที่มนุษย์ได้พบเห็นในแต่ละวันและทำให้มนุษย์ "รู้" ว่าควรจะมีปฏิบัติ เช่นไรในสถานการณ์ทางสังคมหนึ่ง ๆ โดยแทบจะไม่ต้องคิด เนื่องจากกฎเกณฑ์การแสดงออกนั้นได้ถูกมนุษย์สะสมไว้จากประสบการณ์จนกลายเป็นคลังแห่งอารมณ์ (Emotional Repertoire) ของตน (Sarbin, 1984)

ฉะนั้น บุคคลจะมีการเรียนรู้พฤติกรรมการแสดงออกในเชิงละครจากการมีประสบการณ์ทางสังคมภายในวัฒนธรรมของตนเอง และได้สั่งสมประสบการณ์เหล่านั้นไว้ในคลังแห่งอารมณ์ของตนจนกระทั่งสามารถปฏิบัติได้ถูกต้องตามความคาดหวังของสังคมของตน เช่น การเรียนรู้ว่า เมื่อใดควรจะดีใจ หรือเสียใจ และเมื่ออยู่ในอารมณ์ที่แตกต่างกัน ควรจะมีพฤติกรรมการแสดงออกอย่างไร เช่น ควรจะร้องไห้เมื่อเสียใจ หรือยิ้ม หัวเราะเมื่อดีใจ เป็นต้น (De Sousa, 1980 อ้างใน Sarbin, 1986 : 92)

ดังเช่นในกรณีที่ยกมาในตัวอย่างนี้ แม่ของโนบิตะซึ่งอยู่ในสังคมญี่ปุ่นได้เรียนรู้ว่า เมื่อเกิดความยินดีมาก ๆ ต้องร้องไห้ด้วยเพื่อแสดงความยินดีกันอย่างสุดซึ้งของตน และสำหรับการร้องไห้เพื่อแสดงความยินดีนั้นนับเป็นพฤติกรรมที่ยอมรับได้ ไม่เพียงแต่เป็นผู้หญิงเท่านั้น แต่ในผู้ชายก็เช่นกัน ที่สังคมยอมรับให้ปฏิบัติหรือแสดงออกได้ ซึ่งในเรื่องของการที่ผู้ชายก็ร้องไห้และถือเป็นพฤติกรรมที่สังคมญี่ปุ่นยอมรับนั้น อาจกล่าวได้ว่า ตรงกันกับแนวคิดของ Claire Armon - Jones , 1986 ที่กล่าวไว้ว่าอารมณ์เป็นรูปแบบการตอบสนองที่ถูกกำหนดไว้โดยสังคมและวัฒนธรรมที่กำหนดให้บุคคลมีรูปแบบการแสดงออกในสถานการณ์ที่

คนเผชิญอยู่ในลักษณะที่สังคมคาดหวัง ซึ่งมีตัวอย่างแสดงวัฒนธรรมการร้องไห้ที่สามารถยกตัวอย่างให้เห็นในหัวข้อต่อไปนี้ คือการมีความสุขจากการสมหวังด้านจิตใจ

1.1.2 การสมหวังในสิ่งซึ่งตัวละครต้องการหรือพึงพอใจด้านจิตใจ

ตอน : ลำโพงสร้างความจริง (ตอนที่ 3 ม้วนที่ 1 ปีที่ 2)

เป็นตอนที่โคเรมอนนำลำโพงสร้างความจริงมาช่วยตัวละครเด็ก ๆ ในเรื่องประสิทธิภาพของลำโพงสร้างความจริงก็คือ เมื่อพูดผ่านลำโพงนี้ไปแล้ว สิ่งที่ถูกจะกลายเป็นความจริงขึ้นมา ดังนั้น เมื่อชูเนโอะบอกกับใจแอนท์ว่าสามารถทำให้ได้พบกับนักร้องสาวคนโปรดของคนที่ชื่อ ชูกาสะได้ ใจแอนท์ซึ่งเป็นเด็กชายร่างใหญ่ จิตใจห้าวหาญ ขอบรั้งแกเพื่อนเป็นประจำก็ตั้งใจมากถึงกับร้องไห้ ซาบซึ้งใจที่ชูเนโอะจะสามารถทำตามสิ่งที่ตนขอ ร้องได้

ดังนั้น จึงเห็นได้ว่า กฎการแสดงออกถึงอารมณ์และการหลั่งน้ำตาที่ผู้ชายในสังคมต่าง ๆ หลายสังคมถูกสอนว่า "ผู้ชายต้องเข้มแข็ง และต้องไม่ร้องไห้" "น้ำตาของผู้ชายเป็นสิ่งที่น่าอาย" หรือ "Big boys don't Cry" นั้น จึงผิดกับลักษณะการแสดงออกทางอารมณ์ของคนญี่ปุ่นในเรื่องการร้องไห้อย่างสิ้นเชิง ดังเช่นเนื้อหาในตอนนี้ได้แสดงให้เห็นว่าแม้ในเรื่องตัวละครเกิดความรู้สึกดีใจที่จะได้พบกับนักร้องสาวที่ตนชื่นชอบก็สามารถทำให้ตนร้องไห้ได้

นอกจากนั้นแล้ว ในการแสดงพฤติกรรมทางอารมณ์มีความสุข ยินดี เมื่อสมหวังในสิ่งที่ตัวละครต้องการหรือพึงพอใจทางด้านจิตใจก็ยังพบได้อีกจากตัวอย่างดังต่อไปนี้

ตอน : ลิปสติกทำให้ปากหวาน (ตอนที่ 4 ม้วนที่ 4 ปีที่ 1)

เป็นตอนที่แสดงให้เห็นถึงความสุขและความมึนงงที่เกิดจากการที่โนมิตะใช้ลิปสติกที่ทำให้ตนเองเป็นคนปากมากเที่ยวชมคนไปทั้งหมดบ้าน และก็ทำให้ตนเองได้รับชมของกำนัลต่าง ๆ มากมาย ซึ่งล้วนแต่แสดงให้เห็นถึงความสุขอันเกิดจากความพึงพอใจด้านความสมหวังทางด้านจิตใจของตัวละคร เช่น ท่อได้รับคำชมจากโนมิตะว่าเป็นท่อที่ประสิทธิภาพที่สุดที่ทำให้ท่อปลื้มใจมาก เพราะเป็นคำชมเชยที่ตรงกับคำนิยามที่สังคมเป็นผู้กำหนดว่า ท่อคือผู้นำครอบครัว คือผู้ทำงานหนักเพื่อหา

รายได้มาจนเกือบครบครัน ดังนั้น พ่อจึงปลอบปล้ำใจมากเมื่อลูกชายของตนพบว่าพ่อแสนดี โขลกที่มีแม่แสนสวย ซึ่งทำให้แม่ยิ้มและหัวเราะด้วยความยินดี ทั้งนี้จึงสังเกตได้ว่า ค่านิยมที่กำหนดความพึงพอใจของคนญี่ปุ่นนั้น ถ้าพูดถึงผู้ชายด้วยความชื่นชมจะต้องเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการทำงาน การเสียสละอดทนเพื่อครอบครัว ในขณะที่ภาพพจน์ของแม่หรือผู้หญิงนั้นถูกนำมาเพียงในเรื่องความสวยงาม ดังนั้น การชมเชยแม่ (เพศหญิง) ในเรื่องความสวยความงาม จึงเป็นสิ่งที่ถูกใจ นำมาซึ่งความพอใจมากที่สุด ซึ่งในเรื่องของความพึงพอใจของเพศหญิงต่อความสวยความงามนั้นมีการนำเสนอให้เห็นอีกในตัวอย่างต่อไปนี้

ตอน : เครื่องปรับน้ำหนัก (ตอนที่ 1 ม้วนที่ 1 ปีที่ 2)

เป็นตอนที่แสดงให้เห็นถึงการที่แม่ของโนบิตะหงุดหงิดกับทุกคนในครอบครัว เพราะความกังวลใจในน้ำหนักของตนเองมาก จนกระทั่งในที่สุดเมื่อซังน้ำหนักใหม่แล้วพบว่าน้ำหนักลดลงไปครึ่งกิโลกรัม ก็ทำให้แม่ของโนบิตะดีใจมากและยิ้มออกมาได้ เลิกหงุดหงิดกับคนในบ้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อโคเรม่อนนำเครื่องปรับน้ำหนัก ที่จะแสดงน้ำหนักที่น้อยกว่าความเป็นจริงมาให้แม่โนบิตะใช้ แม่โนบิตะยิ่งเกิดความมึนงงใจมากโดยไม่ได้เฉลียวใจว่าตนเองถูกหลอก

เนื้อหาที่ปรากฏในเนื้อเรื่องตอนนี้นอกจากจะเป็นการแสดงให้เราเห็นว่าผู้หญิงมีคติอยู่กับค่านิยมความสวยงามแล้วก็ยังแสดงให้เห็นถึงทัศนคติที่คนญี่ปุ่นมีต่อผู้หญิงอีกด้วยว่า เพศหญิงไม่ใช่เพศที่มีบทบาท หรือได้รับการยกย่องนักในประเทศญี่ปุ่น ดังจะเห็นได้จากการที่ตัวละครเพศหญิงในเรื่อง โดยเฉพาะตัวแม่ของโนบิตะจะเป็นคนที่ถูกหลอก และถูกปฏิบัติด้วยราวกับเป็นตัวละครอยู่เสมอ ๆ เช่นในตอนเดียวกันนี้ แม่โนบิตะก็ถูกหลอกได้โดยง่าย และก็ยังถูกเครื่องปรับน้ำหนัก ปรับลดค่าน้ำหนักตัวของแม่โนบิตะมากเกินไปจนทรุดลงไปจมอยู่ในดิน และเนื้อตัวหน้าตามอมแวมม มองดูน่าขบขัน

ดังนั้น ลักษณะค่านิยมที่มีผลต่ออารมณ์มีความสุขและพึงพอใจจากการได้รับคำชมเชยว่าสวยงามในเพศหญิง ดังที่พบในเนื้อเรื่องตอนนี้นั้นจึงเป็นสิ่งที่ยืนยันอิทธิพลเก่า ๆ อัน

เนื่องมาจากความเชื่อทางศาสนาและประเพณี เช่น ลัทธิขงจื้อ และลัทธิขงจื้อ ที่มองผู้หญิงว่ามีฐานะด้อยต่ำกว่าเพศชาย และเน้นบทบาทของผู้ชายในสังคมมากกว่า

นอกจากนี้ ยังพบลักษณะของความสุขอันเกิดจากความต้องการหรือความพอใจของตัวละครได้รับการตอบสนอง อันเนื่องมาจากค่านิยมที่สำคัญของผู้หญิง อีกประการคือ ค่านิยมทางการศึกษา ดังตัวอย่างในตอนต่อไป

ตอน : โอรสที่ทุกข์ได้ตั้งใจนึก

เป็นตอนที่โนมิตะนำเครื่องโอรสที่ทุกข์ได้ตั้งใจนึกของโค เรมอนไปใช้ในทางที่ผิด คือ โอรสที่นั่นจะเป็นเครื่องที่ทำให้คนอื่นทุกข์ตามที่ผู้ใช้โอรสที่นั่นต้องการให้ทุกข์ได้ ซึ่งในเรื่องตอนที่โนมิตะได้ทำให้ครูประจำชั้นของตนเองซึ่งตั้งใจจะมารายงานผลสอบที่ตกต่ำและความซ้เกียจเรียนของโนมิตะให้แม่ของโนมิตะฟัง โนมิตะก็ได้แอบใช้เครื่องโอรสที่ทุกข์ได้ตั้งใจนึก เปลี่ยนคำพูดของครูกลายเป็นคำชมเชยความขยันขันแข็งของโนมิตะ และผลการสอบที่ได้คะแนนเต็ม 100 แทน ซึ่งทำให้แม่ของโนมิตะดีใจมาก ยิ้มแย้มและเอาใจในโนมิตะ โดยจะทำอาหารราคาแพง รสอร่อยให้โนมิตะทาน

จากเนื้อ เรื่องตอนที่ได้แสดงให้เห็นถึงค่านิยมของสังคมญี่ปุ่นที่มีผลต่อการสร้างอารมณ์ของทศในสังคมญี่ปุ่นคือ ค่านิยมการให้ความสำคัญต่อการศึกษา เนื่องจากสังคมญี่ปุ่นในปัจจุบันมีการแข่งขันด้านการศึกษากันอย่างรุนแรง ถูกที่จบการศึกษาระดับสูงจากสถาบันที่มีชื่อเสียงแล้วจะทำให้สามารถหางานได้ดี มีความก้าวหน้าในชีวิตและมีเกียรติในการทำงาน ดังนั้น แม่โดยทั่วไปจึงเล็งเห็นปัญหาในการด้านการศึกษาของลูกตั้งแต่สมัยเด็ก ๆ (ขุนทอง อิทธิไทย, 2527 : 239) เช่น แม่ของโนมิตะและแม่ของตัวละครเด็กคนอื่น ๆ ในเรื่อง เช่น แม่ของชูเนโอะ ซึ่งนอกจากนี้ยังสะท้อนลักษณะความสัมพันธ์ของคนในครอบครัวญี่ปุ่นอีกด้วยว่า ผู้หญิง

ผู้อื่นให้ความสำคัญกับการเลี้ยงดู อบรมบุตรซึ่งนอกจากจะเน้นเรื่องการเลี้ยงดูให้มีร่างกายแข็งแรงแล้ว แม่ชาวญี่ปุ่นก็ยังเป็นผู้มีบทบาทให้ความเอาใจใส่ ในใจติดตามผลการศึกษาและผลการสอบของลูกอย่างใกล้ชิด

1.2 ความยินดี และมีความสุขที่ตนเองมีความรู้สึกเหนือกว่าผู้อื่น

ลักษณะของความสุขประเภทนี้คือความสุขที่ตัวละครมีความรู้สึกเหนือกว่าผู้อื่นโดยเฉพาะผู้ที่ตนล่วงรู้ความลับที่น่าอับอาย หรือนำปกปิดของฝ่ายตรงกันข้าม ซึ่งเป็นการทำให้อีกฝ่ายที่ถูกล่วงรู้ความลับต้องตกอยู่ในฐานะเป็นเบี้ยล่างโดยปริยาย ดังที่ปรากฏให้เห็นในเนื้อเรื่องตอนต่อไป

ตอน : สายลับที่เค็ด (ตอนที่ 2 ม้วนที่ 3 ปีที่ 1)

เป็นตอนที่เริ่มจากการที่โนบิตะทำแจกันของครูแตก แล้วชูเนโอะมาเห็นเข้า ชูเนโอะรู้ว่า โนบิตะต้องกลัวครูคุและทำโทษ ชูเนโอะจึงใช้เรื่องที่โนบิตะทำแจกันแตกนี้เป็นข้อต่อรองในการบังคับให้โนบิตะทำงานต่าง ๆ ที่ตนเองไม่ต้องการจะทำแทนตน จนกระทั่งโนบิตะทนไม่ไหวและให้โคเรมอนช่วย โดยใช้หุ่นสายลับสอดส่องความประพฤติของชูเนโอะที่บ้านจึงพบว่า ที่แท้ชูเนโอะเป็นคนหลงตัวเองมากถึงขนาดนั่งชมโฉมตนเองหน้ากระจกได้คราวละครึ่งชั่วโมง และก็ยังเป็นคนชอบนอนปลื้สสาวะรดที่นอนอีกด้วย เรื่องจึงกลับตาลปัตรโดยโนบิตะกลับมาเป็นผู้กุมความลับและถือไพ่เหนือกว่าชูเนโอะเสียเอง ซึ่งเมื่อทั้งโคเรมอนและโนบิตะล่วงรู้ความลับดังกล่าว ของชูเนโอะก็ทำให้ทั้งสองรู้สึกขบขันและสุขใจมาก และหัวเราะกลิ้งไปมากับหันจนน้ำตาไหลแสดงถึงความรู้สึกขบขันมาก

เหตุที่การได้ล่วงรู้ความลับของผู้อื่น จนเป็นสิ่งที่ทำให้ผู้กำความลับมีอำนาจเหนือกว่านั้น สาเหตุหนึ่งก็เป็นเพราะในสังคมญี่ปุ่นนั้นมีความนิยมซึ่งเป็นหัวใจสำคัญในการดำเนินชีวิตที่สำคัญประการหนึ่งคือ การระมัดระวัง "เสียหน้า" การเสียหน้านั้นเป็นค่านิยมที่ญี่ปุ่นรับมาจากวัฒนธรรมของจีน ดังนั้น คนทุกคนจะต้องระมัดระวัง รักษาหน้าของตนเองโดยปกปิดความลับ

หรือสิ่งที่จัดว่าเป็นเรื่องน่าอับอายขายหน้าของตนไว้ให้ดี ดังนั้น จึงเห็นได้ว่าในกรณีนี้หาก เรื่องที่ชูเนโอะชอบนอนมัสสาวะรดที่นอน ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่สังคมยอมรับว่า มีได้เฉพาะในเด็ก เล็ก ๆ เท่านั้น รั่วไหลออกไป ความลับในข้อนี้ย่อมนำมาซึ่งความอับอายขายหน้าแก่ชูเนโอะ อย่างไม่ต้องสงสัย ดังนั้น โคเรมอนและโนบิตะที่แสดงความสุขใจและขบขันมากจน กระทั่งหัวเราะและหลังน้ำตาออกมาเพื่อแสดงถึงอารมณ์ในระดับสูงสุด (ขบขันและสุขใจสูงสุด) นี้ Kemper, 1978 ได้ใช้มิติด้านอำนาจอธิบายว่าเป็นลักษณะของความชอบมีอำนาจเหนือกว่า บุคคลอื่น เพื่อให้ตนมีความรู้สึกมั่นใจในชัยชนะในการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมกับบุคคลหรือเป็น เบี้ยล่างนั้น ก็คือผู้ที่มีอำนาจไม่เพียงพอ ต้องยอมท่ายแพ้ต่ออำนาจของบุคคลอีกคนหนึ่งโดยยอม ปฏิบัติตามความต้องการของบุคคลนั้นแม้ตัวของผู้ที่ตก เป็นเบี้ยล่างจะไม่ต้องการกระทำก็ตาม เช่นการที่ชูเนโอะบังคับให้โนบิตะทำเวรแทนตน หรือมของในท่อระบายน้ำแทนตน โนบิตะก็ ต้องยอมทำตามความต้องการของชูเนโอะเพราะสถานการณ์ในขณะนั้น โนบิตะตกเป็นเบี้ยล่าง ของชูเนโอะ นอกจากนั้นแล้วยังสอดคล้องกับแนวคิดของ Weber, 1946 อ้างใน Kemper, 1978 ที่กล่าวว่า ความรู้สึกมั่นคงในจิตใจของบุคคลเกิดจากการที่บุคคลมีอำนาจในระดับที่เพียงพอที่จะมีความสามารถในการมีอำนาจเหนือหรือเอาชนะบุคคลอื่นได้ แม้บุคคลนั้นจะขัดขืนหรือไม่ เต็มใจที่จะกระทำอย่างไรก็ตาม

ฉะนั้น จึงเห็นได้ว่า เมื่อพิจารณาจากมิติความสัมพันธ์ของอำนาจ (Power Dimension) แล้ว บุคคลจะใช้อารมณ์ของตนในการตอบสนองต่อมิติความสัมพันธ์ต่ออำนาจของ ตนเอง เมื่อนำมิติทางอำนาจของตนเองไปเปรียบเทียบกับมิติทางอำนาจของบุคคลอื่นที่ตนมี ปฏิสัมพันธ์อยู่ด้วย ทั้งนี้เพื่อทำให้บุคคลมีความรู้สึกมั่นใจในชัยชนะของตนเอง เมื่อมีการเผชิญหน้า หรือมีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน จึงอาจกล่าวได้ว่า อารมณ์อันดีของโนบิตะและโคเรมอนที่เกิดในลักษณะ นี้ก็คือผลที่ตามมาจากการนำมิติทางอำนาจของตนเองไปเปรียบเทียบกับมิติทางอำนาจของ

บุคคลอื่น ซึ่งเมื่อผลปรากฏว่าตนมีความได้เปรียบในมิติทางอำนาจ ความรู้สึกหรืออารมณ์ที่เกิดขึ้น ก็คืออารมณ์อันดีที่ทำหน้าที่ตอบสนองต่อผลจากความสัมพันธ์ทางมิติแห่งอำนาจนั้น

1.3 ความสุขที่เกิดจากความภาคภูมิใจในความสามารถของตนเอง

ความภาคภูมิใจในความสามารถของตนเองนี้ เกิดขึ้นเมื่อตัวละคร ได้ทำให้สิ่งซึ่งพิสูจน์ให้เห็นว่าตนเป็นผู้มีความสามารถในกิจกรรมบางอย่าง ได้กระทำในสิ่งซึ่งสังคมยอมรับและต้องการ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตอน : ชั้นยิงปืนอวกาศ (ตอนที่ 7 ม้วนที่ 5 ปีที่ 1)

เนื้อเรื่องในตอนนี้เป็นตอนที่โนบิตะซึ่งปกติเป็นเด็กที่ไม่เอาไหนไม่เก่งในเรื่องอะไรเลย ได้มีโอกาสแสดงความสามารถในการยิงปืนซึ่งโนบิตะสามารถยิงปืนได้ด้วยความแม่นยำมาก สามารถยิงปืนชนะเพื่อนทุกคนแม้แต่ไจแอนท์ แต่ปรากฏว่าเมื่อกลับมาบ้านผลออกพูดคำว่า "ปัง" ซึ่งเป็นกะสุนในการยิงปืนอวกาศเข้า กระสุนเลยโดนแม่ แม่เลยตกใจล้มหกคะเมนไป โดยมีสมาชิกทุกคนในครอบครัว รวมทั้งเพื่อนั่งดูเฉย ๆ

การแสดงออกของความสุขใจจากการภาคภูมิใจในความสามารถของตนเอง ในตอนนั้นจะเห็นได้จากการที่โนบิตะจะอมยิ้ม เดินยิ้มออก อย่างสง่าผ่าเผย วางหน้าอย่าง น่าเกรงขาม ทำให้ใครต่อใครยิงปืน เพื่อประกาศความสามารถของตนซึ่งในเวลานี้ สตีทแลนด, 1969 อ้างใน Kemper, 1978 ได้กล่าวว่า ผลจากการที่บุคคลได้ประสบความสำเร็จนั้นจะทำให้บุคคลมีความหวังสูงขึ้น ในขณะที่เดียวกันก็จะเกิดความรู้สึกว่ามีสถานภาพสูงขึ้นและสถานภาพของผู้ล้มเหลว (คือยกว่า - เช่นการที่ไจแอนท์แพ้การแข่งขันยิงปืน) มีสถานภาพด้อยลง

นอกจากนี้แล้วสังคมญี่ปุ่นยังมีค่านิยมสนับสนุนการแข่งขัน ดังนั้น เมื่อผู้ใดได้รับชัยชนะในการแข่งขันก็ย่อมแสดงถึงการมีพฤติกรรมตามที่สังคมยอมรับ และคาดหวัง ดังนั้น

จึงสอดคล้องกับแนวคิดของ De Sousa, 1980 ที่กล่าวว่า ค่านิยมที่สังคมคาดหวังต่าง ๆ นั้น จะก่อให้เกิดการสร้างหรือลักษณะการตอบสนองทางอารมณ์ของบุคคลต่อค่านิยมทางสังคมโดยอัตโนมัติ ทั้งนี้ เป็นเพราะค่านิยมต่าง ๆ เหล่านั้นได้ถูกปลูกฝัง (Internalized) ในตัวของสมาชิกในสังคมไว้แล้ว เช่น การที่โอบิตะรู้สึกภาคภูมิใจในการมีชัยชนะเหนือคู่แข่งขั้นก็ เป็นเพราะสังคมผู้นั้นมีค่านิยมในการยกย่องผู้มีความสามารถเหนือผู้อื่นนั่นเอง

1.4 ความสุขหรือความพึงพอใจที่เกิดจากการที่บุคคลอื่นเห็นความสำคัญของตน

ความสุขใจในลักษณะนี้เป็นอารมณ์สุขใจที่เกิดจากการที่บุคคลรู้สึกว่าคุณค่าเป็นที่ยอมรับของคนในกลุ่มสังคมของตน เห็นว่าคุณค่าเป็นคุณมีคุณค่า และเกิดจากการที่บุคคลอื่นเห็นความสำคัญของตนเอง ดังนั้น ในสังคมผู้นั้น จัดเป็นสังคมที่มีค่านิยมให้ความสำคัญกับเพื่อนหรือการอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่มสูงมาก ดังนั้น หากบุคคลใดที่กลุ่มให้ความสำคัญยอมรับก็จะเกิดความรู้สึกดีใจและซาบซึ้งใจมากเป็นพิเศษ ดังตัวอย่างที่คัดมานี้

ตอน : เครื่องตรวจสอบความลับ (ตอนที่ 3 หน้าที่ 2 ปีที่ 5)

เป็นตอนที่ชิซูกะ และ คากิซึกิ แอบทำเค้กวันเกิดมาเป็นของขวัญพรให้ โอบิตะถึงที่บ้าน และตามมาด้วยใจแอนท์ และชูเนโอะเพื่อที่มักจะของรังแกโอบิตะอยู่เสมอ ก็ย้งนำของขวัญวันเกิดมาร่วมอวยพรให้กับ โอบิตะในวันคล้ายวันเกิดของโอบิตะด้วย จึงทำให้ โอบิตะเกิดความรู้สึกซาบซึ้งใจและมีความสุขมาก จนถึงกับหลั่งน้ำตาแห่งความภาคภูมิใจออกมา

จากเนื้อหาในตอนนี้แสดงให้เห็นถึงค่านิยมที่บุคคลมีต่อเพื่อน นั่นก็คือคนผู้นั้นให้ความสำคัญกับกลุ่มเพื่อนและมิตรภาพมาก แม้ว่า การปลูกมิตรภาพในสังคมผู้นั้นจะกินเวลานานแต่เมื่อได้ปลูกฝังมิตรภาพแล้ว คนผู้นั้นทั่วไปก็จะมั่นคงต่อมิตรภาพนั้นต่อไปนานเท่านั้น จึงเห็นได้ว่า แม้ตลอดเวลาใจแอนท์ และชูเนโอะ จะชอบกลั่นแกล้งโอบิตะอยู่เสมอ แต่เมื่อถึงวันสำคัญของเพื่อนทั้งสองก็ไม่ลืมที่จะมาอวยพรให้เพื่อน

1.5 ความสุขหรือความยินดีจากความตั้งใจ สมหวังหรือขมขื่นแต่ถูกปิดบังไว้ด้วยอารมณ์อื่น)

อย่างไรก็ตาม จากการวิเคราะห์ลักษณะการสร้างอารมณ์โดยสังคมในภาพยนตร์การ์ตูนญี่ปุ่นยุค "โคเรมอน" นี้ยังได้พบลักษณะการแสดงออกทางอารมณ์ที่ถูกกำหนดด้วยค่านิยมบางประการที่สำคัญของสังคมญี่ปุ่น นั่นก็คือ ลักษณะการแสดงอารมณ์ที่ปิดบังสภาพของอารมณ์ที่แท้จริง หรือที่ Ekman, 1972 เรียกว่า ลักษณะการปิดบังทางอารมณ์ (Emotion Masking) ที่กำหนดกฎการแสดงออก (Display Rules) เอาไว้ นั่นก็คือ การที่บุคคลจำเป็นต้องปิดบังอารมณ์ที่แท้จริงของตนเองเอาไว้โดยจำเป็นต้องแสดงออกเป็นอารมณ์อีกอย่างหนึ่งแทน ทั้งนี้จากกล่าวไว้ว่าเกิดจากกระบวนการเรียนรู้ทางสังคมของบุคคล ซึ่งเป็นกระบวนการที่ยาวนานตลอดชีวิตของบุคคล นั่นก็คือ ในฐานะที่บุคคลเป็นส่วนหนึ่งของระบบสังคมจึงต้องพยายามหล่อหลอมตนเองให้เป็นส่วนหนึ่งของสังคมด้วย ดังนั้น บุคคลจึงมีแนวโน้มในการที่จะมีความเชื่อ ทัศนคติ ค่านิยม และพฤติกรรมการแสดงออก ตามลักษณะเกี่ยวกับที่สังคมคาดหวังหรือต้องการ

ฉะนั้น ในระบบสังคมญี่ปุ่นที่ถือธรรมเนียมการ "รักษาหน้า" อยู่ในหัวใจตลอดเวลาที่ตัวเองที่เป็นสิ่งที่ทำให้คนญี่ปุ่นต้องคอยระวังความรู้สึกของบุคคลอื่นอยู่เสมอ คนญี่ปุ่นจะหลีกเลี่ยงการเผชิญหน้า หรือการกระทำอันใด หรือการเสนอความผิดเห็นใด ๆ ที่เป็นการขัดแย้งหรือก่อให้เกิดการเสียหายของบุคคลอื่น ทั้งนี้ เพื่อเป็นการรักษาความสัมพันธ์อันดีซึ่งกันและกันในกลุ่มเอาไว้ (ศรีสุรางค์ พูลทรัพย์ อังาน อุคมศักดิ์ จันทรภักดิ์, 2530 : 88 - 89) โดยเฉพาะอย่างยิ่งในพฤติกรรมแสดงออกทางอารมณ์ต่อบุคคลที่มีอำนาจหรือสถานภาพสูงกว่าตนในทางหนึ่งทางใดนั้น ตัวละครในเรื่องก็ยิ่งมีความกตัญญูในการแสดงออกทางอารมณ์เป็นพิเศษ สมดังที่ แซ่ม ทิโงกุ, 2502 : 153 - 154 ได้กล่าวเอาไว้ว่า ญี่ปุ่นเป็นชาติที่มีระเบียบวินัยและมีความเคารพกันถือ ยอมอ่อนน้อมต่อผู้ใหญ่หรือผู้ที่มีความ

ซึ่งในส่วนนี้สามารถนำเนื้อเรื่องที่น่าทึ่งลักษณะการปดียงทางอารมณ์ยินดี และแสดงออกเป็น
อารมณ์ในลักษณะตรงกันข้าม ใ้ในตัวอย่างต่อไปนี้

ตอน : โม่คแทนตัว (ตอนที่ 1 ม้วนที่ 3 ปีที่ 4)

เป็นตอนที่ใจแอนหันำเรื่องกลุ่มใจเกี่ยวกับน้องสาวของตนเอง (ใจโกะ)
มาปรึกษาขอให้โคเรมอน และโนบิตะช่วย นั่นก็คือ เรื่องที่ใจโกะแอบชอบเด็กชายที่อยู่บ้าน
ข้างเคียง ซึ่งพอทั้งโคเรมอนและโนบิตะได้ยินก็เกิดความรู้สึก ชมชื่นมาก เพราะใจโกะเป็น
เด็กผู้หญิงที่ไม่มีคุณลักษณะที่ตรงกับผู้หญิงในฝันเลย นั่นก็คือ หัวสวย ไม่สวย หูไม่เพราะ
โผงผาง โคเรมอนและโนบิตะจึงชมชื่นมากถึงกับหัวเราะจนตัวงอกลงไปตั้งอยู่กับพื้นทั้งคู
แต่พอรู้สึกตัวทั้งคู่ก็รีบคิดตัวขึ้นมาตั้งตัวตรง นั่นหน้าเคร่งขรึม เพราะเกรงกลัวใจแอนท์
ที่มีอำนาจหรือทะเลาะกำลังเหนือกว่าจะมาทำร้าย

ตอน : แวนเร่งความเร็ว (ตอนที่ 5 ม้วนที่ 2 ปีที่ 2)

เป็นตอนที่โนบิตะมีโอกาสคุยกับนักบินมอเตอร์ไซค์ผู้นิยมความเร็วประจำ
หมู่บ้านซึ่งเพิ่งได้รับอุบัติเหตุรถชนกำแพงจนแขนหักต้องเข้าเฝือก ซึ่งโนบิตะเองก็รู้สึกเป็นการ
สมควรแล้วที่นักบินมอเตอร์ไซค์ผู้นี้จะได้รับบาดเจ็บเสียบ้างเพราะก่อความเดือดร้อนให้ผู้อื่น
จึงทำให้โนบิตะดีใจและลืมตัว ยิ้มยิงฟันในตอนแรก แล้วรีบหุบปากที่ท้อเสร์ว่า ทำให้เป็นเห็นใจ
และสงสารที่นักบินมอเตอร์ไซค์ต้องประสบอุบัติเหตุ รถพัง เจ็บตัว และโดนพ่อตุ้ หั้งนี้ เพื่อให้
เป็นไปตามพฤติกรรมที่สังคมคาดหวังเมื่อยามที่มีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลที่ประสบเคราะห์กรรมหรือ
ความโชคร้ายนั่นก็คือ จะต้องแสดงความเสียใจและเห็นใจ หั้ง ๆ ที่จริง ๆ แล้วในขณะนั้นสะใจ
ซึ่งในส่วนนี้ Lerner และคณะ (Simmons & Lerner, 1968, Lerner & Matthews ,
1967) ได้กล่าวถึง ความเชื่อต่อแนวคิด "โลกที่ยุติธรรม" เอาไว้ว่า หากผู้ใดได้รับบาดเจ็บ
หรือต้องถูกลงโทษ อันเป็นสาเหตุมาจากพฤติกรรมที่สังคมตรงว่าเป็นพฤติกรรมที่น่าตำหนิ
บุคคลนั้นย่อมสมควรที่จะได้รับโทษจากตนเองและบุคคลอื่น

ฉะนั้น ลักษณะของอารมณ์ของโนบิตะที่ปรากฏหลังจากคำนึงถึงค่านิยมทางสังคมของตนแล้ว ก็คือ การแสดงความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น และรักษา "หน้า" ของผู้อื่นโดยการรู้จักควบคุมคำพูดและกิริยาของตน

นอกจากปัจจัยทางด้านค่านิยม "การรักษาหน้า" หรือรักษาเกียรติที่มีอิทธิพลจากลักษณะพฤติกรรมแสดงออกทางอารมณ์แล้ว ปัจจัยที่สำคัญและมีอิทธิพลต่อการแสดงออกทางอารมณ์อีกประการก็คือ ค่านิยมที่ความสำคัญกับกลุ่มทางสังคม ที่ทำให้ตัวละครในเรื่องต้องปกปิดอารมณ์ยั้งคิดของตนเองเอาไว้แล้วแสดงอารมณ์ลักษณะอื่นออกมาแทน ดังตัวอย่างในตอนต่อไปนี้

ตอน : การสอบนำกล้วยจริง ๆ เลข (ตอนที่ 4 ม้วนที่ 3 ปีที่ 5)

เป็นตอนที่ตัวละครเด็ก ๆ ในเรื่องที่อยู่ในชั้นเรียนเดียวกันกับโนบิตะได้รับผลการสอบจากครูโดยที่ในครั้งนี้ ใจแอนท์ได้คะแนนเพียง 15 คะแนน โนบิตะได้ 10 คะแนน แต่ซูเนโอะได้เต็ม 100 คะแนน ดังนั้น พอซูเนโอะได้ยินใจแอนท์พูดกับโนบิตะว่าอย่างนี้จึงเรียกว่าเป็นเพื่อนกันเพราะได้คะแนนไม่เท่าเทียมกัน ซูเนโอะก็จำใจกลืนอารมณ์ดีใจและอาการลิงโลดของตนเองในตอนแรกมาเป็นอารมณ์เศร้าซึม วิตกกังวลกับคะแนนแทนเพื่อแสดงให้เห็นว่าตนได้คะแนนไม่ถึงจริง ๆ ซึ่งเป็นการแสดงให้เห็นถึงลักษณะค่านิยมของการให้ความสำคัญของการรวมกลุ่ม ความเป็นที่ต้องการของกลุ่มสังคมของตนและค่านิยมที่ปฏิเสธการเอาดีเอาเด่นแต่ผู้เดียว และยังเป็นการแสดงให้เห็นถึงการให้ความสำคัญต่อการสอบและคะแนนที่ได้อย่างมาก โดยที่เด็กจะยึดถือคะแนนที่ได้มาเป็นเครื่องวัดถึงความเหมาะสมของผู้ที่จะมาเป็นสมาชิกในกลุ่มของตนด้วย ดังนั้น จึงเป็นสิ่งจำเป็นที่สมาชิกในกลุ่มจะต้องพยายามรักษาและปฏิบัติตามบรรทัดฐานของกลุ่มทางสังคมของตน จึงเป็นการสอดคล้องกับกฎเกณฑ์การแสดงออกทางอารมณ์ที่ Saarni (1979a, 1979b, 1981) ใ้กล่าวไว้ว่า บุคคลมีเหตุผลในการใช้กฎการแสดงออกทางอารมณ์ เพื่อคงไว้ซึ่งความสัมพันธ์อันดีในกลุ่มสังคมที่ตนอยู่และเพื่อแสดงออกถึงความเป็นผู้อยู่ในกรอบและบรรทัดฐานทางสังคมของตน

ตอน : เครื่องประกันความสุข (ตอนที่ 7 ม้วนที่ 3 ปีที่ 4)

เป็นตอนที่โคเรมอนได้นำเครื่องประกันความสุขมาใช้ซึ่งก็มีลักษณะเหมือนการประกันสิ่งของในสังคมปัจจุบันนั่นเองโดยที่บริษัทประกันในเรื่องจะชดใช้เงิน ในกรณีที่สิ่งของซึ่งได้รับการประกันไว้แล้วเกิดการสูญหายหรือเสียหายขึ้น ดังนั้น ในตอนนี้ ชูเนโอะ ซึ่งต้องการได้ของเล่นชิ้นใหม่จากการประกัน ก็ได้ออกอุบายให้ใจแอนท์มาแย่งของคนที่ตนนำมาเล่นกลางสวนสาธารณะไปซึ่งของเล่นเหล่านั้นความจริงเป็นของเล่นชูเนโอะเรียบร้อยแล้วทั้งสิ้น แต่เมื่อใจแอนท์มาแย่งชิงไป ชูเนโอะซึ่งเรียนรู้กฎการแสดงอารมณ์ทางสังคมในแต่ละสถานการณ์ได้เป็นอย่างดี จึงปิดบังความยินดีของตนเอาไว้แล้วสร้างทำเป็นร้องไห้ เสียหายของอันเป็นเหตุการณ์ที่สังคมคาดหวังแทนแล้วจึงแอบหัวเราะพอใจในภายหลัง

ลักษณะการปกปิดอารมณ์ในเหตุการณ์นี้สอดคล้องกับกฎแห่งพฤติกรรม ของ Averill, 1982 ที่กล่าวว่า อารมณ์จะถูกจัดระบบและถูกแสดงออกมาเป็นพฤติกรรมภายนอกที่สามารถสังเกตเห็นได้โดยจะรวมไปถึงลักษณะการตอบสนองทางร่างกายซึ่งเกิดจากการสั่งสมประสบการณ์ทางสังคมของแต่ละบุคคล เช่น กฎของการร้องไห้ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่สังคมคาดหวังว่าจะต้องเกิดขึ้นเมื่อบุคคลสูญเสียสิ่งของอันเป็นของตนไปด้วยกรณีของชูเนโอะนั่นเอง ดังนั้น ชูเนโอะจึงต้องร้องไห้เพื่อแสดงความเศร้าเสียใจ ตามความคาดหวังของสังคม เพื่อให้ตนเองแนบเนียนนั่นเอง

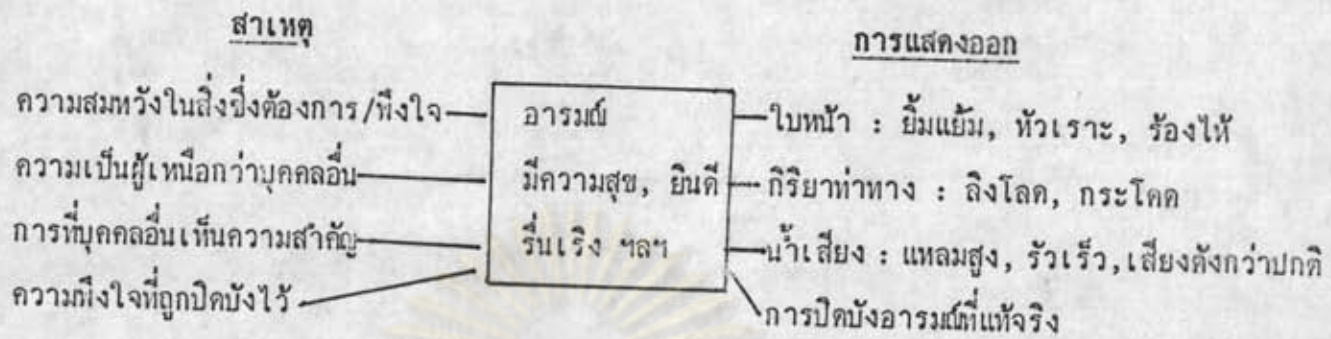
อย่างไรก็ตาม ลักษณะของอารมณ์ยินดี มีความสุข ที่ได้กล่าวมาแล้วทั้งหมดข้างต้นนั้นส่วนใหญ่จะเห็นว่าเป็นพฤติกรรมที่ถูกสร้างขึ้นเพื่อให้เป็นไปในทางที่สังคมยอมรับทั้งสิ้น แต่จากการวิเคราะห์ลักษณะการสร้างอารมณ์โดยสังคมในภาพยนตร์การ์ตูนชุด "โคเรมอน" นี้ได้พบลักษณะการแสดงอารมณ์มีความสุข รื่นเริง ที่สังคมไม่ยอมรับเช่นกัน ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตอน : สเปร์ย์แก้ไข (ตอนที่ 1 หน้าที่ 2 ปีที่ 3

เป็นตอนที่โนบิตะได้สเปร์ย์แก้ไขจากโค เรมอนมาดีดซึ่งจะทำให้สิ่งที่โนบิตะสเปร์ย์
 ดีดนั้นเมื่อผสมกับที่ตี มีประสิทธิภาพ น่าสนใจกว่าเดิม เช่นเมื่อโนบิตะนำมาดีดหนังสือการ์ตูน
 ที่ไม่ค่อยสนุก หนังสือการ์ตูนเล่มนั้นก็จะกลายเป็นการ์ตูนที่มีเนื้อเรื่องสนุกสนานมาก และเมื่อ
 โนบิตะนำมาให้ชิซุกะซึ่งมีบุคลิกเรียบร้อย เป็นกุลสตรี ซื่อายอ่าน ชิซุกะกลับรู้สึกขบขันมาก
 จนหัวเราะลงไปกลิ้งอยู่กับพื้น และหัวเราะยกแข้งยกขาจนกระโปรงเปิด ซึ่งพฤติกรรม
 การแสดงออกถึงอารมณ์ที่มีความสุขในลักษณะนี้ของชิซุกะ สร้างความงุนงงและประหลาดใจให้กับ
 โนบิตะมากทั้งนี้ เป็นเพราะพฤติกรรมดังกล่าวเป็นพฤติกรรมที่เบี่ยงเบนไปจากค่านิยมเกี่ยวกับ
 ความเป็นผู้หญิงของผู้ใหญ่มากกว่าคือ "ผู้หญิง" ในสังคมญี่ปุ่นนั้นจะต้องรักษาภิรียมารยาท
 มีความสุภาพอ่อนน้อม เรียบร้อยและเป็นกุลสตรี จึงอาจกล่าวได้ว่าลักษณะความเป็นกุลสตรี
 ดังกล่าวเป็นรูปแบบตายตัวสำหรับผู้หญิงเลยทีเดียวทีเดียว ซึ่งในเรื่องของการแสดงบทบาททาง
 อารมณ์ที่มีรูปแบบเฉพาะตัวนั้น Averill, 1979 อ้างใน Sarbin, 1964 ได้กล่าวว่าเป็น
 บทบาทในการแสดงอารมณ์และพฤติกรรมเพื่อให้เป็นไปตามสถานภาพบทบาททางสังคมที่ได้ถูก
 คาดหวังไว้ ซึ่งอาจถูกกำหนดโดยเพศ วัย อาชีพ ค่านิยม เป็นต้น จึงมีลักษณะเช่นเดียวกันกับ
 การแสดงออกที่เฉพาะตัวต่าง ๆ เหล่านี้จะถูกปลูกฝัง (Cultivate/Internalize) อยู่
 ภายในตัวของบุคคลโดยไม่รู้ตัว โดยบุคคลจะแสดงพฤติกรรมทางอารมณ์เหล่านั้นออกมาเป็น
 รูปแบบการกระทำ (Pattern of action) ประจำของตนโดยอัตโนมัติ ฉะนั้น เมื่อชิซุกะ
 ประพฤติปฏิบัติรูปแบบการแสดงออกที่ขัดต่อค่านิยมความเป็นผู้หญิงตามสังคมที่กำหนดนั้นจึงเป็น
 พฤติกรรมที่ไม่อยู่ในความคาดหวังของสังคม จึงทำให้โนบิตะเกิดความงุนงงต่อพฤติกรรมของ
 ชิซุกะดังที่กล่าวมาแล้ว

จากที่ได้วิเคราะห์ถึงรูปแบบและลักษณะของการเกิดอารมณ์มีความสุข ยินดี
 ที่พบจากภาพยนตร์การ์ตูนชุด "โค เรมอน" นั้น อาจนำมาสรุปโดยเขียนเป็นแบบจำลองถึง
 ลักษณะการเกิดอารมณ์มีความสุข ยินดี ตลอดจนพฤติกรรมการแสดงออกได้ดังนี้คือ

แบบจำลองที่ 1 : แบบจำลองแสดงสาเหตุและการแสดงออกของอารมณ์มีความสุข

2. อารมณ์โกรธ (ไม่พอใจ, กัมข่องใจ)

อารมณ์โกรธที่ปรากฏในภาพยนตร์การ์ตูนญี่ปุ่นเรื่อง "โคเรมอน" นี้จัดเป็นอารมณ์ประเภทมีปรากฏมากที่สุด ในภาพยนตร์การ์ตูนชุดนี้ สำหรับสาเหตุของการเกิดอารมณ์โกรธอาจจำแนกได้ดังต่อไปนี้ คือ

2.1 อารมณ์โกรธหรือไม่พอใจอันเนื่องมาจากความขัดใจ

ความโกรธที่มาจากตัวละครขัดใจด้วยกันหลายลักษณะ แตกต่างกันไป ตามปัจจัยทางด้านวัยของตัวละคร ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้วิเคราะห์ ทั้งในส่วนของอารมณ์โกรธที่เกิดจากการขัดใจในเด็กและในผู้ใหญ่ สามารถพบได้ในสถานการณ์ดังต่อไปนี้

2.1.1 ความขัดใจเมื่อความต้องการไม่ได้รับการตอบสนอง (ในเด็ก)

นั่นก็คือ สถานการณ์ที่ตัวละครมีความต้องการไม่ว่าจะเป็นทางด้านวัตถุ (ของเล่น, ขนม,...) หรือจิตใจ (ต้องการแก้แค้น,...) แล้วความต้องการดังกล่าวถูกปฏิเสธ เมื่อตัวละครถูกปฏิเสธนั้นก็ทำให้เกิดความรู้สึกขัดใจ เกิดความขุ่นเคืองในผู้ที่เป็นสาเหตุของการไม่ได้รับการตอบสนองนั้น ลักษณะอารมณ์โกรธเช่นนี้สามารถพบได้บ่อย โดยจะเห็นได้ว่า ผู้ที่เกิดอารมณ์โกรธอันเนื่องมาจากความขัดใจนี้มักอยู่ในสถานภาพที่สูงกว่าในทางใดทางหนึ่งจึงทำให้เป็นผู้ที่อำนาจในการต่อรองมากกว่า ดังนั้น เมื่อถูกปฏิบัติจึงเกิดความรู้สึกขัดใจมากจนกระทั่งกลายเป็นอารมณ์โกรธและมีปฏิกิริยาตอบสนองไปในรูปแบบของความก้าวร้าว ใช้ความรุนแรง ไม่เป็นมิตร อันเนื่องมาจากความคิดของบุคคลที่ว่าตนนั้น

มีอำนาจเหนือบุคคลอื่น ดังนั้น เมื่อคนเกิดความไม่พอใจ บุคคลอื่นจะต้องรับผิดชอบต่อความไม่พอใจของตนอันมีผลเนื่องมาจากการกระทำของบุคคลอื่นเหล่านั้น (Hinsie & Campbell, 1970) ซึ่งลักษณะดังกล่าวมีปรากฏให้เห็นในเนื้อเรื่องบางตอนของภาพยนตร์การ์ตูนชุดนี้ ดังนี้

ตอน : ห่วงหอกดง (ตอนที่ 3 ม้วนที่ 5 ปีที่ 1)

เป็นตอนที่โนบิตะต้องการให้โคเรมอนเปลี่ยนนิสัยของตนเองไม่ให้ประพฤติดนเลวไหลลือกเมื่อโคเรมอนปฏิเสธ โนบิตะก็ซัดใจและแกล้งทำเป็นร้องไห้ทั้ง ๆ ที่ไม่มีน้ำตาออกมา แต่ด้วยความที่โนบิตะต้องการให้โคเรมอนยอมให้ของวิเศษแก่ตนเอง จึงต้องสร้างเงื่อนไขโดยการร้องไห้ เพราะรู้ว่าทุกครั้งที่เขาร้องไห้ โคเรมอนจะต้องยอมทำตามใจตน

จะเห็นได้ว่าโนบิตะได้ดำเนินการสร้างอารมณ์ทางสังคมมาใช้เป็นเครื่องมือในการสร้างเงื่อนไขให้กับโคเรมอนเพื่อให้ความต้องการของตนบรรลุผลสำเร็จ แม้จะไม่มีน้ำตาออกมาในการร้องไห้ แต่คนในสังคมที่คุ้นเคยถือว่าการร้องไห้เป็นเครื่องหมายที่แสดงให้เห็นถึงอารมณ์สูงสุดอย่างหนึ่งของมนุษย์ย่อมไม่อาจหลีกเลี่ยงต่อพฤติกรรมการร้องไห้เช่นนั้นได้

นอกจากพฤติกรรมการซัดใจที่แสดงออกมาโดยการร้องไห้แล้ว ก็ยังมีรูปแบบการแสดงพฤติกรรมในลักษณะการใช้ความก้าวร้าวรุนแรงอื่น ๆ อีก ดังนี้

ตอน : โนบิตะแลนด์เมืองในฝัน (ตอนที่ 1 ม้วนที่ 1 ปีที่ 1)

เป็นตอนที่ตัวละครเล็ก ๆ ในเรื่องไม่มีสถานที่ที่จะเล่นได้ เนื่องจากพื้นที่แออัดเล็ก ๆ ในเรื่อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งโนบิตะจึงต้องเล่นอยู่แต่ในบ้าน และจึงเสนอทำให้ข้าวของในบ้านเสียหายอีกด้วยจึงทำให้โนบิตะรู้สึกหงุดหงิดใจมาก ที่ต้องโดนดุ ทั้งนี้ เป็นเพราะตนเองไม่มีที่ไปเล่นได้ โนบิตะจึงมาพาลกับโคเรมอน โดยหุบที่ระบะของโคเรมอนเป็นการระบายความคับข้องใจหรือความโกรธของตนเอง

สาเหตุที่โนบิตะสามารถแสดงกิริยา เช่นนั้นกับโคเรมอนได้ ก็เนื่องมาจากสภาพความเป็นจริงทางสถานภาพของโคเรมอนที่นอกจากจะเป็นเสมือนสัตว์เลี้ยงแล้ว โคเรมอนก็ยังมีสถานภาพเป็นเงี่ยงผู้อยู่อาศัย โดยมีโนบิตะเป็นผู้ให้ที่พักให้อาหาร ซึ่งถ้ากล่าวถึงความ เป็นเงี่ยงแล้วก็ต้องจัดเป็นเงี่ยงที่มีสถานภาพคล้ายกว่า ในฐานะที่โนบิตะมีฐานะเป็นเสมือนผู้มีพระคุณ ซึ่งในส่วนนี้เป็นพฤติกรรมแสดงอารมณ์ทางสังคมที่เป็นที่ยอมรับได้ (โคเรมอนไม่โกรธแค้นอะไร) เนื่องจากเป็นพฤติกรรมที่สอดคล้องกับแนวความคิดตามลัทธิความเชื่อบูชิโดที่มีกำหนดขึ้นในสมัยคาบูกุระ ที่กำหนดจริยธรรมสำหรับนักรบขึ้นจากการประมวลคำสอนของศาสนาพุทธ ซินโต และขงจื้อ ซึ่งจริยธรรมดังกล่าวได้กำหนดคุณธรรมสำหรับนักรบหรือซามูไร ของญี่ปุ่นในสมัยนั้น เอาไว้ว่าต้องเป็นผู้สำนัก่อน้ำที่ แต่คุณธรรมดังกล่าวของลัทธิบูชิโดก็ยังคงฝังอยู่ในสายเลือดของคนญี่ปุ่นตลอดมา ดังนั้น เมื่อมาพิจารณาถึงชื่อ "โคเรมอน" หรือ "โครา-เอมอน" นั้น ก็จะได้ความหมายว่า "โครา" แปลว่าไม่มีเจ้าของ ถูกทอดทิ้ง และ "เอมอน" เป็นคำที่ใช้ยกย่องนักรบญี่ปุ่นสมัยโบราณ ดังนั้น ชื่อ "โคเรมอน" หรือ "โคราเอมอน" จึงแปลว่า "คนที่ไม่มีเจ้าของ" หรือ "คนเก่งที่ถูกทอดทิ้ง" (ฟูจิโกะ ฟูจิโอะ อังโน ทัศนาศัลยะนันท์, 2526 : 39 - 41) ฉะนั้น โคเรมอนจึงมีคุณลักษณะของซามูไร ที่ต้องยึดมั่นในการที่มีความจงรักภักดีต่อเจ้านายตามหลักคุณธรรมของลัทธิบูชิโด

ตอน : ปลาประคัมเป็นธง (ตอนที่ 6 หน้าที่ 3 ปีที่ 1)

トラ之旗

เป็นตอนที่เด็กผู้ชายพากันคิดธงที่เป็นรูปตัวปลาการ์ตูนเหนือหลังคาบ้านเป็นการแสดงให้ให้เห็นถึงบ้านที่มีบุตรชาย และบุตรชายนั้นจะเจริญเติบโตแข็งแรง ธงรูปปลาการ์ตูนนี้เป็นเครื่องแสดงถึงฐานะของเจ้าของธงได้อีกด้วยกล่าวคือ บ้านที่จะคิดธงรูปปลาการ์ตูนนี้ได้จะต้องเป็นบ้านที่มีฐานะทางการเงินดีพอสมควร ยิ่งฐานะดีมากเท่าไร ขนาดของธงรูปปลาก็ยิ่งจะต้องใหญ่และมีสีสันสวยงามมากขึ้นเท่านั้น ดังเช่นในเนื้อเรื่องตอนนี้ ชูเนโอะซึ่งเป็นเด็กที่บ้านมีฐานะดี ก็ลุยไต่ถึงธงรูปปลาการ์ตูนของตนให้เพื่อน ๆ ทั่ว และบังเอิญเด็กชายตัวเล็กๆ

ถนนหนึ่งที่มีฐานะทางบ้านยากจน มารับจ้างเข้าจึงทำให้เด็กเกิดอยากได้ธงรูปปลาข้างจึงกลับไป
ขอกับแม่ที่ขี้ยา แต่เมื่อถูกแม่ปฏิเสธเพราะไม่มีเงินซื้อ เด็กคนนี้ก็ร้องไห้ อาละวาดเกรี้ยวกราด
ต่างต่างนานา

ลักษณะการแสดงออกของอารมณ์โกรธในลักษณะดังกล่าวเกิดขึ้นเนื่องจากสิ่งที่
เด็กต้องการแต่ไม่ได้รับการตอบสนอง ซึ่งสิ่งที่ทำให้เด็กชายที่ถูกปฏิเสธคนนี้คาดว่าน่าจะได้รับ
ก็เนื่องมาจากค่านิยมของชาวญี่ปุ่นประการหนึ่งได้รับมาจากค่านิยมของชนชาติจีน นั่นก็คือ
นอกจากจะเห็นความสำคัญของเพศชายแล้ว ก็ยังมีค่านิยมที่ให้ความสำคัญกับบุตรชายคนโต
อีกด้วยในสมัยก่อนบุตรชายคนโตของครอบครัวจะต้องเป็นผู้ได้รับกิจการและทรัพย์สินทั้งหมดของ
ครอบครัวไปดำเนินงานต่อ เช่นครอบครัวที่เป็นชาวนา บุตรชายคนโตของครอบครัวก็จะต้อง
มารับช่วงเป็นชาวนาต่อจากบิดาของตน นอกจากนั้นแล้ว ลักษณะการเลี้ยงดูบุตรของชาวญี่ปุ่น
ก็ยังมีอิทธิพลในแง่ที่เอื้อต่อการก่อให้เกิดลักษณะการแสดงออกทางอารมณ์ในลักษณะก้าวร้าว
เอาแต่ใจตนเอง ดังที่ เอ็กวิน โอ โรเนาเออร์ อ้างใน วุฒิสัย มูลนิธิ, 2524 :
155 - 156 ได้กล่าวไว้ว่า เด็กญี่ปุ่นได้รับการอบรมดูแลแบบค่อนข้างตามใจ ส่วนมากเด็กมักจะ
ใกล้ชิดกับแม่ตลอดเวลา และจะไม่ถูกทอดทิ้งให้อยู่คนเดียวเลย การอบรมสั่งสอนก็ไม่ให้ใช้วิธี
ลงโทษอย่างเข้มงวด แต่ใช้วิธีให้ความใกล้ชิดและทำเป็นตัวอย่างมากกว่าโดยสรุปเด็กญี่ปุ่น
ได้รับการเลี้ยงดูแบบเด็กมากกว่าการอบรมแบบผู้ใหญ่ ดังนั้น จึงสอดคล้องกับพฤติกรรม
เรียกร้องสิ่งที่ตนเองต้องการ เมื่อไม่ได้ดังใจก็จะเกิดพฤติกรรมดิ้นรน ก้าวร้าว เนื่องจาก
ความโกรธเคือง ซึ่งในส่วนนี้ Kuhn , Nash, & Brucken, 1978 ได้กล่าวไว้ว่าครอบครัว
เป็นปัจจัยสำคัญในการมีส่วนสร้างเสริมพฤติกรรมบางประการ กล่าวคือพฤติกรรมบางอย่าง
ไม่ว่าจะเป็น การตะโกน ร้องไห้ ก้าวร้าว ซึ่งจัดเป็นพฤติกรรมการแสดงออกของอารมณ์ใน
ระดับรุนแรงน่าจะพบว่ามีส่วนใหญ่แล้วจะได้รับการยอมรับให้ปฏิบัติหรือแสดงออกไ้ภายในบ้าน
ของคุณเท่านั้น โดยจะพบพฤติกรรมในลักษณะดังกล่าวบ่อยมากในสถานการณณ์นอกบ้านนั้นก็คือ

การที่อารมณ์และรูปแบบการแสดงออกของอารมณ์นั้นได้ถูกกำหนดโดยค่านิยม ความคาดหวังของสังคมใหญ่กลบปฏิบัติในสถานการณืที่ตนเผชิญอยู่ (Claire Armon-Jones , 1986)

2.1.2 อารมณ์โกรธที่เกิดจากความต้องการไม่ได้รับการตอบสนอง (ในผู้ใหญ่)

อารมณ์โกรธที่เกิดจากความต้องการไม่ได้รับการตอบสนองในผู้ใหญ่ โดยมากจะพบในสถานการณ์ที่บุคคลกำลัง ขัดแย้งหรือคำสั่งที่พูดไปไม่ได้รับการนำไปปฏิบัติ เช่น

ตอน : ท้องเสียเป็นเหตุ (ตอนที่ 2 ม้วนที่ 1 ปีที่ 3)

เป็นตอนที่พ่อซื้อท้องเสียความรู้อวมตัวมาให้โนมิตะอ่านแล้วจะให้โนมิตะเป็นคนรอบรู้เจสียวดลาด แต่โนมิตะก็ไม่ยอมอ่าน วิชาเข้ายังมาโกหกว่าอ่านแล้วอีกด้วยจึงทำให้พ่อของโนมิตะโกรธมาก ถึงกับห้ามพี่ชายทำ ทวาดใส่โนมิตะ

เนื้อเรื่องและเหตุการณ์ในตอนนี้ทำให้มองเห็นถึงความขัดใจที่เกิดในผู้ใหญ่ก็คือลักษณะของการที่ถูกหลานไม่เชื่อฟัง คำสั่งไม่ได้รับการปฏิบัติเหล่านี้ เป็นพื้นฐานให้เกิดอารมณ์โกรธในสังคมญี่ปุ่น ที่ปรากฏในภาพยนตร์การ์ตูนญี่ปุ่นชุด "โคเรมอน" ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาแล้วจะพบว่าอารมณ์โกรธในลักษณะนี้เกิดมาจากค่านิยมสำคัญในเรื่องการนับถือผู้มีอาวุโส การให้เกียรติแสดงความเคารพ เชื่อฟังคำสั่งสอนของผู้มีอาวุโสว่าเสมอ ดังนั้น หากบุคคลใดประพฤติผิดกฎของสังคมคือไม่ให้เกียรติไม่เชื่อฟังและปฏิบัติตามคำสั่งสอนของผู้มีอาวุโสเหนือกว่าตนก็จะถูกตำหนิจากคนในสังคม และเห็นเป็นสิ่งสมควรที่จะถูกโกรธหรือตำหนิ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อเป็นการขัดคำสั่งในเรื่องขอ การศึกษาเล่าเรียนที่คนญี่ปุ่นให้ความสำคัญมากยิ่งนับว่าสมควรที่จะถูกโกรธมาก ซึ่งโดยส่วนใหญ่แล้ว การแสดงอารมณ์โกรธในเรื่องการศึกษา ผลการเรียน ผลการสอบนี้จะพบว่า แม้จะเป็นผู้แสดงพฤติกรรมดังกล่าวมากกว่า เช่น

ตอน : ฐานที่หลับของโนบิตะ (ตอนที่ 3 ม้วนที่ 1 ปีที่ 3)

เป็นตอนที่แม่ของโนบิตะไปเปิดลิ้นชักของโนบิตะโดยไม่ให้โนบิตะรู้ตัวและค้นเจอกระดุมผลการสอบที่ได้ 0 คะแนนของโนบิตะ ซึ่งทำให้แม่ของโนบิตะโกรธมากทำหน้าบึ้งเอ็ดตะโรโนบิตะใหญ่โต เพราะคั้งที่กล่าวมาแล้วว่า การศึกษานั้นมีความสำคัญอย่างยิ่งในการดำเนินชีวิตในสังคมญี่ปุ่น การศึกษาจะเป็นตัวกำหนด กลุ่มสังคมความก้าวหน้าในการดำเนินชีวิตตลอดชีวิตของคนญี่ปุ่น ดังนั้น แม่ชาวญี่ปุ่นจะคอยดูแลเอาใจใส่กิจกรรมการเรียนการทำการบ้านต่าง ๆ ของลูกอยู่เสมอ คั้งนั้น เวื่อนโนบิตะทำในสิ่งซึ่งขัดแย้งกับความต้องการและผิดกับความมุ่งหวังของแม่และค่านิยมของสังคม จึงทำให้แม่โกรธเกรี้ยวมาก

นอกจากการช้คคำสั่งในเรื่องการศึกษาแล้ว ลักษณะของพฤติกรรมการช้คคำสั่งที่ทำให้เกิดอารมณ์โกรธในผู้ใหญ่ โดยเฉพาะแม่ซึ่งเป็นบุคคลที่ใกล้ชิดกับลูกมากที่สุด ก็คือการช้คคำสั่งในการดูแลรักษายานให้ เป็นระเบียบ เช่น

ตอน : ลีตเตอร์บ๊อคเตอร์ (ตอนที่ 6 ม้วนที่ 2 ปีที่ 2)

เป็นตอนที่โนบิตะโดนแม่บ่นว่า เรื่องที่โนบิตะไม่ยอมเก็บของให้เป็นระเบียบมักจะปล่อยให้ห้องนอนของตนเองรกไม่เป็นระเบียบ มีของเล่น และหนังสือการ์ตูนวางกองระเกะระกะอยู่กลางห้องเสมอ แม่เมื่อแม่จะบอกให้เก็บอยู่เสมอแล้วก็ตามโนบิตะก็ยังคงปล่อยให้ห้องอยู่ในสภาพรกไม่เป็นระเบียบอยู่เสมอ จึงทำให้แม่โกรธมาก หึงดู ทวาด และทำหน้ายักษ์ใส่โนบิตะ

อารมณ์โกรธในส่วนที่สามารถอธิบายได้ด้วยค่านิยม 2 ประการที่เป็นพื้นฐานของการเกิดอารมณ์โกรธในลักษณะนี้ ประการแรก ชาวญี่ปุ่นโดยทั่วไปเป็นชาติที่รักความมีระเบียบวินัย ความสะอาด จึงไม่สามารถจะทนพฤติกรรมความไร้ระเบียบ เช่น ที่โนบิตะทำได้ ประการที่ 2 ในครอบครัวชาวญี่ปุ่นนั้นแม่จะเป็นคนที่ทำหน้าที่หึงดูแลอบรมบุตรตลอดจนรักษา

ความสะอาดเรียบร้อยภายในบ้านทำงานบ้านทุกอย่างด้วยตนเองเพียงคนเดียว แม้มันจึงต้องอุทิศตนทำหน้าที่ในส่วนนี้อย่างเต็มที่เพื่อแสดงให้เห็นถึงความสามารถของตนเอง เพื่อให้เป็นที่รักของสามีและเป็นที่ยอมรับของคนในสังคมทั่วไป ดังนั้น เมื่อโอบิตะมาคอยทำให้บ้านรกตลอดเวลาเช่นนี้ จึงทำให้แม่ทนจากจะต้องเหน็ดเหนื่อยเพิ่มขึ้นแล้ว ก็ยังเป็นการทำให้แม่ได้รับความอับอายในการที่ไม่สามารถที่จะดูแลรักษาความสะอาดเรียบร้อยตลอดจนอบรมบุตรให้เป็นคน "ดี" มีระเบียบวินัยตามมาตรฐานของสังคมได้

ดังนั้น จึงกล่าวได้ว่าลักษณะการเกิดอารมณ์โกรธจากพฤติกรรมที่ผิดบรรทัดฐานของสังคมของโอบิตะนั้นตรงกัยแนวคิดของ Averill, 1980 อ้างใน Armon-Jones, 1986 ที่กล่าวว่า "อารมณ์" เป็นสิ่งซึ่งมีขึ้นเพื่อตอบสนองต่อหน้าที่ในเชิงสังคม และวัฒนธรรม กล่าวคือ "อารมณ์" จะเป็นตัวทำหน้าที่ในการสกัดกั้น มีสติ หรือพฤติกรรมที่ไม่เป็นที่ต้องการของสังคม และเพื่อลงไว้หรือส่งเสริมค่านิยมทางวัฒนธรรมที่เป็นที่ยอมรับของสังคมเท่านั้น

2.1.3 ความซัดใจเมื่อถูกบังคับให้ทำในสิ่งซึ่งตนไม่ต้องการทำ

อารมณ์โกรธที่เกิดจากความซัดใจจากการถูกบังคับให้ทำในสิ่งซึ่งตนไม่ต้องการทำนั้นพบมากในตัวละครวัยเด็ก ที่ต้องตกอยู่ในสถานการณ์ที่ต้องจำใจทำพฤติกรรมที่ตนไม่ชอบ เช่น การถูกบังคับให้อ่านหนังสือ ให้ทำงานบ้าน หรือการถูกบังคับโดยเพื่อนที่มีสถานภาพหรืออำนาจเหนือกว่าในทางใดทางหนึ่งให้ทำงานบางอย่างให้ เป็นต้น ซึ่งในส่วนนี้ Kemper, 1978 ได้อธิบายไว้ในความสัมพันธ์เชิงอำนาจและสถานภาพว่าเมื่อบุคคลมีสถานภาพหรืออำนาจไม่เพียงพอ บุคคลนั้นก็ต้องปล่อยให้บุคคลที่มีอำนาจหรือสถานภาพเหนือกว่าเป็นผู้ชนะ โดยการยอมทำสิ่งซึ่งบุคคลที่มีอำนาจหรือสถานภาพเหนือกว่าต้องการให้ทำ แม้ว่าบุคคลนั้นจะไม่ต้องการที่จะกระทำก็ตาม และยังหมายถึงการที่บุคคลที่มีอำนาจและสถานภาพไม่เพียงพอจะต้องยอมไม่กระทำในสิ่งซึ่งตนเองต้องการจะกระทำ หากว่าพฤติกรรมที่ตนต้องการกระทำนั้นไม่เป็นที่ยอมรับสำหรับบุคคล ผู้มีอำนาจหรือสถานภาพเหนือกว่า ดังที่สามารถเห็นได้ชัดเจนจากตัวอย่างในตอนต่อไป

ตอน : ฐานทัพลับของโนบิตะ (ตอนที่ 3 วันที่ 1 ปีที่ 3)

เป็นตอนที่โนบิตะโกรธที่แม่กัณฑ์ความลับเรื่องคะแนนสอบที่ได้ 0 ของตน จึงทำให้โนบิตะหลบมาสร้างฐานทัพไว้คอยทำร้ายแม่ของตนเอง แต่ในที่สุดแม่ก็กัณฑ์ทางเข้าฐานทัพลับของโนบิตะ แม่จึงใช้ฐานทัพลับของโนบิตะนั้นเอง เป็นเครื่องบังกำบังให้โนบิตะต้องนั่งทำการบ้านซึ่งทำให้โนบิตะแค้นใจมาก แต่ก็ต้องนั่งทำงานไปร้องไห้ไป

พฤติกรรมของโนบิตะก็คือ การจำยอมทำในสิ่งซึ่งตนเองไม่ต้องการจะทำ ทั้งนี้เพราะตนเองไม่ได้อยู่ในสถานภาพที่มีอำนาจเพียงพอที่จะปฏิเสธสิ่งซึ่งตนเองไม่ต้องการกระทำหรือถึงขั้นที่จะทำในสิ่งซึ่งตนเองต้องการได้ ทั้งนี้เป็นเพราะการที่โนบิตะเองเคยชินที่จะทิ้งหาแม่ (ทำอาหารให้ทาน, คอยดูแลกวาดชั้น,...) โนบิตะจึงเรียนรู้ในการยอมรับอำนาจของแม่ ดังเช่น คำกล่าวของ Coulter: 1979, Sabini & Silva : 1982, Averill : 1980, Lutz : 1982) ที่ว่าอารมณ์ของบุคคลนั้นเป็นสิ่งที่เกิดมาจากการที่บุคคลได้หลอมรวมค่านิยมของบุคคลแต่ละคนซึ่งเมื่อรวมกันเข้ากับกฎแห่งการประเมินที่บุคคลใช้ในการประเมินสถานการณ์ (Arnold, 1960, 1970) แล้วก็จะเป็นสิ่งซึ่งทำให้บุคคลตัดสินใจได้ว่าควรจะมีปฏิกริยาอย่างไรต่อสิ่งเร้าหรือสถานการณ์ที่ตนกำลังเผชิญอยู่ เช่น สถานการณ์ตั้งที่โนบิตะเผชิญอยู่นั้นเมื่อผ่านการไตร่ตรองจากกฎแห่งการประเมินจากประสบการณ์ที่ผ่านมาแล้วโนบิตะจึงตัดสินใจได้ว่าควรจะทำตามคำสั่งของแม่จะปลอดภัยกว่าแม่ในความเป็นจริงแล้วตนเองจะไม่พอใจในการที่ต้องทำในสิ่งซึ่งตนไม่ต้องการจะทำ

2.1.4 ความขัดใจอันเนื่องมาจากการได้รับการตอบสนองทางอารมณ์
ด้วยพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม

อารมณ์โกรธที่เกิดจากความขัดใจในลักษณะนี้เกิดจากการมีปฏิสัมพันธ์กันระหว่างบุคคลแล้ว บุคคลใดบุคคลหนึ่งเกิดความรู้สึกว่าตนเองได้รับพฤติกรรมการตอบสนองทางอารมณ์ที่ไม่เหมาะสมซึ่งความเหมาะสมหรือไม่เหมาะสมของพฤติกรรมนั้นได้ถูกกำหนดโดยค่านิยม หรือบรรทัดฐานและความคาดหวังของสังคม ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตอน : เครื่องปรับอุณหภูมิแห่งความสุข (ตอนที่ 1 ม้วนที่ 3 ปีที่ 5)

เป็นตอนที่โค เรมอนนำเอาเครื่องปรับอุณหภูมิแห่งความสุขมาให้โนบิตะใช้ เพราะโนบิตะรู้สึกว่าคุณเองไม่มีความสุข ไม่ว่าจะอยู่ที่บ้าน ที่โรงเรียน หรืออยู่กับเพื่อน ๆ ก็มีแต่โศก โคนคำทนิและโคนรังแก ดังนั้น เมื่อใช้เครื่องปรับอุณหภูมิแห่งความสุขแล้ว โนบิตะจึงรู้สึกมีความสุขได้ในทุกสถานการณ์ สามารถยิ้มได้ทุกสถานการณ์ ไม่ว่าจะโศกหรือโศกทำร้ายร่างกายเพียงใด โนบิตะก็ยังสามารถยิ้มได้ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่ผิดไปจากปกติที่สังคมกำหนดหรือคาดหวัง จึงทำให้ทั้งแม่และใจแอนท์รู้สึกโกรธมาก

จากตัวอย่างในตอนนี้จะเห็นได้ว่า พฤติกรรมของโนบิตะที่เบี่ยงเบนไปจากพฤติกรรมการตอบสนองโดยปกติของคนเมื่ออยู่ในสถานการณ์ดังกล่าวไม่ว่าจะเป็นการถูกคำทนิหรือถูกทำร้ายร่างกายก็ตาม ทำให้คู่ปฏิสัมพันธ์ (แม่, ใจแอนท์) เกิดอารมณ์โกรธได้ เช่น ในกรณีของแม่ก็เข้าใจไปว่าการที่โนบิตะยิ้มอยู่ตลอดเวลาที่ทั้งแม่คำทนิ นั่นก็แสดงว่าโนบิตะไม่มีความรู้สึกสำนึกผิดไม่เกรงกลัวแม่ และในส่วนของใจแอนท์ก็เข้าใจว่าการที่โนบิตะยิ้มทั้ง ๆ ที่ถูกทำร้ายร่างกายนั้น เบี่ยงเบนอันควรห้าหายตน และคนที่ยิ้มอยู่ได้ในสถานการณ์ เช่นนี้ ในความคิดใจแอนท์ก็มีแต่คนบ้าเท่านั้น

ฉะนั้น จึงเป็นสิ่งที่ยืนยันต่อทฤษฎีการสร้างอารมณ์โดยสังคมของ 1982 ที่ได้กล่าวถึงกฎแห่งพฤติกรรม เอาไว้ว่าคนเราจำเป็นจะต้องมีรูปแบบการแสดงออกทางพฤติกรรมเฉพาะตัวที่จะต้องแสดงออกในโอกาสอันเหมาะสมจึงจะเป็นไปตามคาดหวัง และได้รับการยอมรับจากสังคมนั้นก็คือ ในสถานการณ์ เช่นที่โนบิตะโศกหรือทำร้ายนั้น พฤติกรรมที่สังคมคาดหวังหรือกำหนดก็คือ การทำหน้าเศร้า ร้องไห้ หรือโกรธ มิใช่การยิ้มทำหน้าระรื่น ซึ่งเป็นลักษณะการแสดงออกในสถานการณ์ที่มีความสุขเท่านั้น

2.2 อารมณ์โกรธที่เกิดจากที่ตัวละครมีความรู้สึกเจ็บใจ

อารมณ์โกรธในลักษณะนี้ ก็ปรากฏมากในภาพยนตร์การ์ตูนญี่ปุ่นชุด "โค เรมอน" ซึ่งสาเหตุที่ทำให้เกิดอารมณ์โกรธอันเนื่องมาจากความรู้สึกเจ็บใจมี 2 ประการ คือ ความเจ็บใจจากการที่ตัวละครถูกเยาะเย้ย และความเจ็บใจจากการถูกทำร้ายร่างกาย ดังมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

2.2.1 การที่ตัวละครถูกเยาะเย้ย

ความรู้สึกเจ็บใจจากการถูกเยาะเย้ยนี้ทำให้ตัวละครเกิดอารมณ์โกรธได้เนื่องจากถูกนำไปเชื่อมโยงเข้ากับค่านิยม เรื่องการกลัวการ "เสียหน้า" ของชนชาติญี่ปุ่น ทั้งนี้คนญี่ปุ่นจะหมักระวังไม่ทำสิ่งที่จะทำให้ตนเองต้องได้รับความอับอายจากการเสียหน้าของตนโดยเด็ดขาด ดังนั้น เมื่อตัวละครได้กระทำพฤติกรรมใด ๆ แล้ว ถูกคนในสังคมเยาะเย้ยก็เท่ากับการแสดงให้เห็นว่า ตัวละครนั้น ๆ ได้กระทำพฤติกรรมที่เบี่ยงเบนไปจากมาตรฐานที่สังคมได้กำหนดเอาไว้ และไม่เป็นไปตามความความหมายของสังคม จึงสมควรจะถูกประณามโดยกลุ่มสังคมที่ตัวละครนั้น ๆ สังกัดอยู่ ความรู้สึกดังกล่าวมีความรุนแรงมากในสังคมญี่ปุ่นที่ "กลุ่ม" มีบทบาทต่อการดำเนินชีวิตของบุคคลมาก ดังนั้น ความรู้สึกที่ถูกกลุ่มสังคมของคนเยาะเย้ยจึงถือเป็นเรื่องน่าอับอายและเป็นการเสียหน้าอย่างที่สุด ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตอน : กระดาษฝึกแผ่นดินไหว (ตอนที่ 4 ม้วนที่ 2 ปีที่ 3)

เป็นตอนที่โนบิตะถูกเพื่อน ๆ เยาะเย้ยว่าขี้ขลาด เนื่องจากเมื่อเกิดการสั่นสะเทือนจากแผ่นดินไหว แม้เพียงเล็กน้อย ก็ทำให้โนบิตะตกใจมาก และวิ่งวนหาที่หลบที่ปลอดภัยอยู่เพียงคนเดียว ในขณะที่เพื่อนคนอื่น ๆ ไม่กลัวหรือตกใจเลย ดังนั้น ทุกคนจึงพากันเยาะเย้ยโนบิตะว่าเป็นคนขี้ขลาดมาก ด้วยเหตุนี้โนบิตะจึงเจ็บใจและโกรธมากจนถึงกับร้องไห้และไปขอให้โคเรมอนช่วยฝึกให้ตนเอง เลิกกลัวหรือตกใจกับการสั่นสะเทือนจากแผ่นดินไหว

จากตัวอย่างในตอนนี้จะเห็นได้ว่าค่านิยมมีบทบาทในการกำหนดอารมณ์ของบุคคลได้อย่างมีอิทธิพลมากดังเช่นค่านิยมในเรื่องการระวังการเสียหน้าที่มีอิทธิพลทำให้แม้คนที่ขี้ขลาดอย่างโนบิตะก็สามารถฮีตสู้เพื่อเอาชนะต่อคำสบประมาทของเพื่อนได้ในที่สุด

จากการที่โนบิตะต้องพยายามปรับปรุงพฤติกรรมการแสดงออกทางอารมณ์ของตนเองให้เหมือนกับผู้อื่น คือการไม่ตกใจกลัวง่ายหรือไม่แสดงออกทางอารมณ์มากจนเกินไปเอง ก็ยืนยันคำกล่าวของ Mead, 1934 ย่างใน Armon-Jones, 1986 ที่ว่าพฤติกรรมและ

ประสบการณ์ของบุคคลเป็นสิ่งที่เกิดจากการผสมเข้าเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มทางสังคมของบุคคล พฤติกรรมของแต่ละคนก็เปรียบเสมือนตัวแทนของพฤติกรรมของกลุ่มสังคมทั้งหมด ทั้งนี้ เพราะคนแต่ละคนย่อมเป็นสมาชิกของกลุ่มทางสังคมของตน จึงต้องปฏิบัติพฤติกรรม เช่น เกี่ยวพันกับกลุ่มทางสังคมของตน ดังนั้น ในสังคมญี่ปุ่นนั้น เป็นสังคมที่ระมัดระวังการแสดงการกิริยามากที่สุด สังคมหนึ่ง การที่บุคคลใคมีอารมณ์แปรปรวนง่าย ตกใจง่าย ไม่รู้จักควบคุมอารมณ์ของตนเองดังที่ โนมิตะทำให้ตอนแรกนั้น จึงจัดว่าเป็นพฤติกรรมที่คนญี่ปุ่นถือว่าน่าตำหนิ

2.2.2 อารมณ์โกรธ (เจ็บใจ) ที่เกิดจากการถูกทำร้ายร่างกาย

ความโกรธที่เกิดจากการถูกทำร้ายร่างกายนั้นก็จัดเป็นลักษณะของสาเหตุที่ก่อให้เกิดอารมณ์โกรธ และเจ็บใจมากที่สุด ประการหนึ่งเช่นกัน ซึ่งสาเหตุที่การทำร้ายร่างกายกันนี้มีมากก็เนื่องมาจากสภาพความเป็นจริงในสังคมของญี่ปุ่นในปัจจุบันนั้นมีปัญหาการที่เด็กรังแกกันมาก และรูปแบบหนึ่งของการรังแกนั้นก็ถือการใช้กำลังทำร้ายร่างกายกันนั่นเอง สำหรับปัญหาเด็กรังแกกันนั้น ชุนทอง อินทร์ไทย, 2532 ได้วิเคราะห์ว่า น่าจะเกิดมาจากสาเหตุหลายประการที่สำคัญคือปรัชญาการศึกษาของญี่ปุ่นที่เน้นให้เด็กมีระเบียบวินัยทำอะไรเหมือนกันหมด ดังนั้น หากมีเด็กคนใดที่มีความแตกต่างจากมาตรฐานเฉลี่ยก็จะตกเป็นเหยื่อหรือเป้าหมายของการรังแกจึงมักพบว่าเหยื่อของการรังแกนั้นมักจะเป็นเด็กที่อ่อนแอ เรียนไม่เก่ง เล่นกีฬาไม่เก่ง ซึ่งเป็นลักษณะที่คล้ายคลึงกันกับลักษณะของโนมิตะ แต่นอกจากสาเหตุดังกล่าวแล้วลักษณะที่คล้ายคลึงกันกับลักษณะของโนมิตะ แต่นอกจากสาเหตุดังกล่าวแล้วยังเกิดจากความต้องการแสดงอำนาจและสถานที่เหนือกว่าของเด็กที่ต้องการแสดงอำนาจที่เหนือกว่าเด็กคนอื่น ๆ เช่น โจแอนท์ เป็นต้น ดังนั้น จึงต้องหาเด็กที่อ่อนแอมมาเป็นเครื่องรองรับความคลั่งไคล้อำนาจของตน

ฉะนั้น เมื่อเด็กที่อ่อนแกว่าถูกข่มเหงบ่อย ๆ เข้า ความรู้สึกที่เกิดขึ้นก็คือความโกรธและเจ็บใจดังกรณีต่อไปนี้

ตอน : หมักกลับคืน (ตอนที่ 5 ม้วนที่ 2 ปีที่ 5)

• เป็นตอนที่แสดงให้เห็นการที่โนบิตะถูกใจแอนท์ที่ร้ายร่างกายโดยมีซูเนโอะ คอยเชียร์ ซึ่งทำให้โนบิตะโกรธแค้นมาก แต่ทำอะไรไม่ได้ จนกระทั่งกลับมาที่บ้านเจอโคเรมอน แล้ว โนบิตะจึงกล้าแสดงอารมณ์โกรธของตนเองออกมา โดยการร้องไห้ด้วยความเจ็บใจ แยกเขี้ยว ทำท่าชกต่อยลม จนกระทั่งโคเรมอนต้องนำของวิเศษออกมาช่วย

ตอน : หนังสือเวทย์มนต์วิเศษ (ตอนที่ 8 ม้วนที่ 2 ปีที่ 4)

เป็นตอนที่ใจแอนท์ถูกเพื่อนผู้หญิงตำหนิว่าไม่ควรบุกเยาะเย้ยโนบิตะที่ถูก การดูสำหรับผู้หญิง ใจแอนท์จึงโกรธเพราะรู้สึกเสียหน้ามาก จึงดึงตัวโนบิตะมาซ่อนให้หาย แค้นใจ โนบิตะจึงโกรธและเจ็บใจมาก แต่ไม่มีความสามารถที่จะแก้แค้นหรือตอบโต้ได้ จึงได้ แค้นกลับมา กำหมัดทำหน้าตาดมิงถึงเช่น เขี้ยวเคี้ยวฟัน แสดงความโกรธแค้นกับโคเรมอน เมื่อขอให้โคเรมอนช่วยเหลือเท่านั้น

ตอน : ตักแตนสารภาพผิด (ตอนที่ 8 ม้วนที่ 3 ปีที่ 1)

เป็นตอนที่โนบิตะโกรธจากการที่เพื่อน ๆ ตะลุมตะกลิ้งกันอยู่แล้ว ลูกบอลกระเด็น มาโดนหน้าตนเองเข้า แล้วต้องการให้คนที่เป็นคนตะลุมตะกลิ้งสารภาพผิดเพื่อขอโทษ แต่ไม่มีใคร สารภาพออกมา ซึ่งจริงๆ แล้วคนตะลุมก็คือใจแอนท์นั่นเอง จึงทำให้โนบิตะโกรธมาก และกลับบ้าน ไปหาโคเรมอนให้ช่วยตน แต่แล้วตอนหลังใจแอนท์สำนึกผิด และขอโทษ

จากตัวอย่างทั้ง 3 ตอนข้างต้นแสดงให้เห็นถึงบทบาทของอารมณ์ที่มีขึ้นเพื่อ ตอบสนองต่อหน้าที่ในเชิงสังคมและวัฒนธรรม: โดยทำหน้าที่ในการสกัดกั้นทัศนคติหรือพฤติกรรมที่ ไม่เป็นที่ต้องการของสังคม เพื่อคงไว้ซึ่งค่านิยมหรือพฤติกรรมที่สังคมยอมรับ (Claire Armon- Jones, 1986) นั่นก็คือ การที่โนบิตะแสดงอารมณ์โกรธนั้นก็เท่ากับ เป็นชุดของการสนองตอบ ต่อพฤติกรรมที่ไม่ถูกต้องคือการเถรแกล้งกัน หรือพฤติกรรมที่ทำผิด แล้วไม่ยอมรับผิดของแต่ละคนซึ่งก็มีผลให้เกิดการแก้ไขปรับปรุงพฤติกรรมในภายหลัง

อย่างไรก็ดี จากการวิเคราะห์ได้พบว่า ความโกรธอันเกิดจากทั้งความขัดใจ และความเจ็บใจนั้นทำให้ตัวละครเกิดความแค้นใจ และมักจะหาทางที่จะผ่อนคลายความโกรธของตนด้วยการแก้แค้นซึ่งการแก้แค้นนั้น Kemper, 1978 พบว่า การแก้แค้นในมนุษย์นั้นแม้ผู้ที่อ่อนแอที่สุดก็สามารถกระทำได้ แต่ต้องอยู่ในขณะที่ผู้ซึ่งแข็งแกร่งนั้นไม่ได้ระมัดระวังตัวหรือนอนหลับ ซึ่งในเรื่องของวิธีการหรือโอกาสในการแก้แค้นที่พบในภาพยนตร์การ์ตูนญี่ปุ่นชุด "โคเรมอน" นั้นมี 2 ลักษณะใหญ่ ๆ คือ

ลักษณะที่ 1 : การใช้เครื่องมือพิเศษช่วย

ลักษณะที่ 2 : การอาศัยบุคคลซึ่งมีอำนาจหรือสถานภาพเหนือกว่าบุคคลที่ทำให้โกรธแก้แค้น ช่วยแก้แค้น

ลักษณะที่ 1 : การใช้เครื่องมือพิเศษช่วย

การแก้แค้นของผู้ที่อ่อนแอหรือมีสถานภาพที่เป็นเบี้ยล่างนั้น ย่อมไม่สามารถที่จะทำการแก้แค้นได้ด้วยตนเอง ดังนั้น จึงพบว่า เมื่อใดก็ตามที่มีเนื้อเรื่องเกี่ยวกับการแก้แค้นในภาพยนตร์การ์ตูนชุดนี้ ก็จะเป็นการแก้แค้นโดยอาศัยเครื่องมือพิเศษต่าง ๆ เข้ามาช่วย ดังต่อไปนี้

ตอน : ยอดแมลงไร้ศัตรู (ตอนที่ 7 หน้าที่ 2 ปีที่ 2)

เป็นตอนที่โนบิตะถูกใจแอนท์และซุนโอะรังแก โดยที่ตนเองไม่สามารถตอบโต้อะไรได้ จึงทำให้เกิดความแค้นใจมาก จึงต้องขอร้องแกมบังคับให้โคเรมอนช่วย โคเรมอนจึงยอมช่วยล้างแค้นโดยนำเอาของวิเศษ ยอดแมลงไร้ศัตรู มาให้โนบิตะใช้ โนบิตะจึงต้องกินเมล็ดแมลงเข้าไป ซึ่งเมื่อกินเข้าไปแล้ว โนบิตะก็จะผ่านกระบวนการเจริญเติบโตอย่างแมลงทุกประการจนเมื่อถึงขั้นสุดท้าย โนบิตะก็มีคุณสมบัติอย่างแมลงทุกประการ คือ บินได้อย่างที่เสื้อ

มีกำลังเข้มแข็งอย่างมาก อคทนแข็งแกร่งอย่างแมลงปีกแข็ง เมื่อโนบิตะได้คุณสมบัติครบทุกประการแล้ว ก็จึงไปแก้แค้นกับใจแอนท์และซูเนโอะ จึงทำให้สามารถแก้แค้นได้สำเร็จในที่สุด

ตอน : คริสต์มาสลอยฟ้า (ตอนที่ 4 ม้วนที่ 2 ปีที่ 4)

เป็นตอนที่โนบิตะโกรโมากที่ไม่ได้รับเชิญไปร่วมงานฉลองคริสต์มาสที่บ้านของซูเนโอะ จนโคเรมีซึ่งเป็นน้องสาวของโคเรมอนใช้เครื่องมือช่วยปลุกต้นคริสต์มาส และยังผลิตหิมะออกมาจนสวยงามอีกด้วย ดังนั้น แทนที่เพื่อน ๆ จะฉลองอยู่ที่บ้านของซูเนโอะ เพื่อน ๆ ก็จึงพากันมาฉลองกับโนบิตะ เหตุการณ์จึงได้กลับตาลปัตรกับตอนที่ซูเนโอะตั้งใจให้โนบิตะต้องฉลองคริสต์มาสเหงา ๆ ตามลำพัง แต่แล้วซูเนโอะเองกลับต้องตกอยู่ในสภาพนั้นเสียเอง โนบิตะจึงแก้แค้นได้สำเร็จ

จากตัวอย่างทั้ง 2 ตอน (ยอดแมลงไร้ศัตรูและคริสต์มาสลอยฟ้า) นี้ทำให้เห็นได้ว่า เมื่อตัวละครที่อ่อนแอถูกรังแกไม่ว่าจะเป็นโดยทางร่างกายหรือจิตใจก็ตาม ตัวละครที่อ่อนแอกว่าก็จะใช้ของวิเศษในการทำให้ตนเองมีอำนาจพลังหรือสถานภาพเหนือกว่าคู่ต่อสู้ และแก้แค้นได้สำเร็จ

ลักษณะที่ 2 : การอาศัยบุคคลซึ่งมีอำนาจหรือสถานภาพเหนือกว่าบุคคลที่ทำให้โกรธแค้น ช่วยแก้แค้น

ในบางกรณี แม้จะใช้เครื่องมือวิเศษในการช่วยแก้แค้นแล้วก็ตามแต่ผลที่ได้รับอาจไม่สำเร็จสมหวัง ทำให้การแก้แค้นไม่ประสบความสำเร็จก็ได้ ดังนั้น ในกรณีเช่น จึงพบว่าตัวละครในเรื่องได้ใช้วิธีการแก้แค้นแบบ "ขโมยมือผู้อื่นแก้แค้น" โดยที่ผู้ต้องการแก้แค้นไม่ใช่ผู้ถือเครื่องมือวิเศษ ผู้ที่ตนโกรธโดยตรง แต่ได้ใช้วิธีการโดยทางอ้อมที่ทำให้ ผู้ที่ตนโกรธหรือต้องการล้างแค้นนั้นได้รับโทษ ดังตัวอย่างในตอนต่อไป

ตอน : หยุคความไม่พอใจ (ตอนที่ 2 ม้วนที่ 2 ปีที่ 5)

เป็นตอนที่โนบิตะได้รับความเจ็บใจและเจ็บตัวจากการกลั่นแกล้งของใจแฉง ถึงกับร้องให้ขอให้โคเรมอนช่วย โคเรมอนจึงให้ยาที่เมื่อทานเข้าไปแล้ว ตกกลางคืนจะทำให้วิญญูณาตออกจากร่างเป็นที่ไปหลอกใจแฉง แต่ปรากฏว่าใจแฉงไม่กลัวผี ทั้งโคเรมอนและโนบิตะจึงทำให้ใจแฉงรำคาญและโกรธ อาละวาดขว้างปาข้าวของและไล่ทำร้ายผีโคเรมอนและผีโนบิตะทำให้เสียงดังโครมครามทั่วบ้าน จนแม่ของใจแฉงตื่นออกมาทำโทษใจแฉง แต่ผีโคเรมอนและผีโนบิตะก็บังแสงหลอกหลอนสร้างความโกรธแค้นให้ใจแฉงต่อเข้าไปแล้ว เข้าเล่า จนแม่ของใจแฉงต้องลุกออกมาทำโทษหุ่ผีใจแฉงจนสะบักสะบอม เป็นที่พอใจแก่ผีทั้งสองแล้วจึงเลิก

ตอน : ยางลบสารพัดนึก (ตอนที่ 1 ม้วนที่ 1 ปีที่ 5)

เป็นตอนที่ทุกคนอารมณ์ดี เนื่องจากใจแฉงป่วยหยุดเรียนไปหลายวัน แต่เมื่อใจแฉงมาโรงเรียน ชูเนโอะซึ่งต้องการเอาใจใจแฉงได้สัญญาว่าจะให้ใจแฉงที่ยิ้มสมุดจงดงานไปลอกจึงทำให้ใจแฉงดีใจมาก แต่ปัญหาของชูเนโอะอยู่ที่ชูเนโอะวาคาภาพล้อเลียนใจแฉงไว้เต็มสมุด จึงต้องขอให้โคเรมอนช่วยโดยสัญญาว่าเมื่อโคเรมอนทำได้สำเร็จก็จะให้ยิ้มหนังสือการ์ตูนเล่มใหม่ พร้อมลายเซ็นต์ผู้เขียนด้วย โคเรมอนจึงใช้ยางลบสารพัดนึกที่มีรูปร่างเหมือนปากกาปากคัสชูบเอามาทั้งหมดขึ้นมาจากสมุดจนสะอาด แต่แล้วชูเนโอะก็ไม่รักษาสัญญาแต่กลับเอาหนังสือและลายเซ็นต์คนเขียนไปให้ใจแฉงที่ยิ้มแทนเพราะใจแฉงช่วยคุ้มครองตนเองจากเด็กคนอื่น ๆ โคเรมอน และโนบิตะจึงโกรธมาก และทำการแก้แค้นโดยปล่อยภาพล้อเลียนใจแฉงที่กลับคืนสู่สมุด จึงทำให้ใจแฉงโกรธชูเนโอะมาก และรีบตามทำร้ายชูเนโอะ การแก้แค้นของโนบิตะและโคเรมอนจึงสำเร็จอีกครั้ง

จากตัวอย่างในตอนหยุดความไม่พอใจ และตอนยางลบสารพัดนี้ นอกจากจะ แสดงให้เห็นถึงรูปแบบการแก้แค้นที่ได้ผลดีเยี่ยมอีกวิธีหนึ่งแล้วก็ยังแสดงให้เห็นถึงค่านิยมบาง ประการของชนชาติญี่ปุ่นอีกด้วย เช่น ค่านิยมการรักษาความสัตย์ กล่าวคือ เมื่อบุคคลใดพูด สิ่งใดหรือสัญญาสิ่งใดกับใครไว้แล้ว บุคคลคนนั้นก็จะต้องรักษาคำพูดหรือคำสัญญาของตนเอง เอาไว้ให้ศักดิ์สิทธิ์ มิฉะนั้น จะถือว่าทำผิดบรรทัดฐานของสังคมและจะต้องได้รับการลงโทษอย่าง สดสม ดังนั้น การที่โอบิเทหรือโคเรมอนเกิดอารมณ์โกรธและมาทำการแก้แค้นใจแอนท์เช่นนี้ จึงเป็นชุดการตอบสนองทางสังคมที่แสดงออกเพื่อสกัดกั้นพฤติกรรมที่สังคมไม่ยอมรับเสีย เช่น จากเนื้อเรื่องในตอนดังกล่าวก็จะเห็นได้ว่า ปฏิบัติการที่แสดงออกจากความโกรธในการไม่รักษา คำพูดของตัวละครนั้นทำให้ต้องเกิดการแก้แค้นตามมา ซึ่งการแก้แค้นนี้เอง ที่เป็นเครื่องมือ อย่างหนึ่งที่สังคมนำมาใช้เพื่อให้บุคคลที่ประพฤติผิดบรรทัดฐานหรือความต้องการของสังคมได้ เกิดการเรียนรู้ว่า พฤติกรรมเช่นใด ปฏิบัติไม่ได้ และถ้ายังก่อรับทำอยู่จะได้รับผลลัพธ์เช่นใด

นอกจากค่านิยมการเห็นให้คนรักษาสัญญาหรือคำพูดแล้ว ค่านิยมอีกประการหนึ่ง ที่เห็นได้ชัดก็คือ ค่านิยม ในการยอมรับต่อผู้มีอำนาจเหนือกว่า เช่นในกรณีที่ใจแอนท์ยอมรับ ต่ออำนาจของแม่ตนเองโดยสมบูรณ์ ดังนั้น แม้ว่าจะถูกแม่ทำโทษอย่างรุนแรงหนักหนาสาหัสอย่างไร ใจแอนท์ก็ไม่เคยแสดงพฤติกรรมโกรธแค้นเลย ซึ่งก็เช่นเดียวกับพฤติกรรมยอมรับต่ออำนาจ ที่เหนือกว่าของใจแอนท์ ในซูเนโอะที่แสดงให้เห็นว่าซูเนโอะต้องเป็นลูกไล่ของใจแอนท์ตลอด เวลา แม้เมื่ออยู่ในสถานการณ์ที่น่าจะเกิดอารมณ์โกรธก็กลับไม่ปรากฏอารมณ์ดังกล่าว ทั้งนี้ ปรากฏการณ์ดังกล่าวอาจอธิบายได้ว่าเป็นปรากฏการณ์ที่แสดงให้เห็นถึงชนบระเพณี ค่านิยม ที่ถือปฏิบัติในสังคม ซึ่งอิทธิพลมายังลักษณะหรือรูปแบบการแสดงอารมณ์ ในกรณีนี้ก็คือ เมื่อสังคม ผู้ปกครองยอมรับต่อผู้มีอำนาจเหนือกว่าตน ค่านิยมดังกล่าวก็จะเป็นตัวกำหนดข้อควรปฏิบัติ หรือ รูปแบบและพฤติกรรมในการแสดงออกทางอารมณ์ที่สังคม "อนุญาต" ให้เกิดได้ เช่นกรณีนี้ ค่านิยม การยินยอมสวามิภักดิ์ต่อผู้มีอำนาจเหนือกว่าไม่เปิดโอกาสหรือ "อนุญาต" ให้เกิดได้ เช่นกรณีนี้

ค่านิยมการยินยอมเสวามิภักดิ์ต่อผู้ที่มีอำนาจเหนือกว่าไม่เปิดโอกาสหรือ "อนุญาต" ให้ผู้ที่มีอำนาจต่ำกว่าเกิดอารมณ์โกรธ ผู้ที่มีอำนาจเหนือกว่าตน ดังนั้น เมื่อศึกษาคุณภาพเหตุการณ์การชุนชุนนี้แล้วก็จะพบว่ายังมีบุคคลได้ซึมซับ (internalized) หรือรับเอาค่านิยมดังกล่าวไว้มากเพียงใด บุคคลนั้นก็มีแนวโน้มที่จะยับยั้งอารมณ์ที่ค่านิยมดังกล่าวไม่อนุญาตให้แสดงออกมากตามไปด้วย ฉะนั้น จะไม่ปรากฏว่าใจแฉกโกรธแค้นแค้นของตัวเอง เพราะแค้นของใจแฉกที่ได้แสดงให้ใจแฉกเห็นตลอดเวลาว่าแค้นมีอำนาจเหนือกว่าใจแฉก ใจแฉกไม่มีสิทธิโดยสิ้นเชิงที่จะเถียง หรือแสดงกิริยากระด้างกระเดื่องต่อแม่ ซึ่งจะผิดกับโนบิตะซึ่งมีการรับเอาค่านิยมการยอมรับอำนาจของแม่ในระดับที่น้อยกว่าใจแฉก ทั้งนี้ เพราะการแสดงออกถึงอำนาจของแม่โนบิตะคือโนบิตะนั้นไม่ป็นอำนาจโดยเด็ดขาด ดังนั้น จึงปรากฏว่าโนบิตะเพียงและแสดงกิริยาก้าวร้าวกับแม่ได้บ่อย ๆ

ค่านิยมอีกประการหนึ่งที่ปรากฏให้เห็นอย่างชัดเจน จากเนื้อเรื่องในตอน ยางลบสารพัดนึกก็คือค่านิยมต่อความสัมพันธ์ในเชิงพึ่งพาอาศัยกัน หรือที่ภาษาไทยเรียกว่า น้ำพึ่งเรือ เสือพึ่งป่า นั่นเอง ค่านิยมนี้แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ของการแบ่งปันผลประโยชน์ร่วมกัน ในการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมของบุคคล 2 ฝ่าย เช่น ความสัมพันธ์ระหว่างใจแฉกกับชูเนโอะได้แสดงให้เห็นได้ถึงการพึ่งพิงผลประโยชน์ซึ่งกันและกัน นั่นก็คือ ใจแฉกได้รับสิ่งของไม่ว่าจะเป็นสมุดงานของเล่นราคาแพง หรือหนังสือการ์ตูนเล่มใหม่ ๆ เป็นอันหนักหนาจากการจากชูเนโอะโดยที่ใจแฉกได้ให้ผลตอบแทนชูเนโอะในรูปของการให้ความคุ้มครอง ให้ความปลอดภัยกับชูเนโอะแทน (เหมือนลักษณะพฤติกรรมของมาเฟีย) ส่วนในคู่ความสัมพันธ์ระหว่างโนบิตะกับโคเรมอนก็เช่นกัน ความสัมพันธ์ที่แสดงออกในเชิงการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน ก็คือการที่โนบิตะให้ที่อยู่อาศัยและอาหารหรือขนมแก่โคเรมอน โคเรมอนก็ตอบแทนโดยการให้ของขวัญ วิชาช่วยเหลือนโนบิตะเมื่อโนบิตะเดือดร้อน ลักษณะความสัมพันธ์ดังกล่าวจะเป็น

ลักษณะของการที่บุคคลทั้ง 2 ฝ่ายจะผลักดันกันเป็นผู้ให้และผู้รับตลอดเวลา โดยจะไม่มีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเป็นผู้ให้หรือเป็นผู้รับอย่างเด็ดขาดเวลา ลักษณะดังกล่าวนี้ที่พบเห็นได้ในสังคมไทย เช่นกัน โดยในสังคมไทยเรียกโครงสร้างความสัมพันธ์ดังกล่าวว่า "ระบบอุปถัมภ์" ระบบอุปถัมภ์นี้เป็นระบบที่คงอยู่สืบเนื่องมาจากระบบการปกครองในสมัยดั้งเดิมที่ปกครองโดยระบบศักดินามีเจ้าขุนมูลนายมีการส่งส่วย เช่นกันกับสังคมญี่ปุ่นที่ในอดีตก็มีระบบศักดินาเช่นกัน ดังนั้น จึงกล่าวได้ว่าลักษณะวัฒนธรรมหรือธรรมเนียมปฏิบัติในสังคมมีอิทธิพลต่อรูปแบบความสัมพันธ์และพฤติกรรม การแสดงออกทางอารมณ์ของสมาชิกในสังคม ที่ส่วนแต่มีบทบาทในการเป็นคู่ปฏิสัมพันธ์ของซึ่งกันและกัน กล่าวคือสมาชิกในสังคมจะใช้ทัศนคติค่านิยมแนวทางปฏิบัติที่เป็นที่ยึดถือของสังคมมาเป็นแนวทางกำหนดรูปแบบการแสดงออกทางอารมณ์ของตน ดังที่ Averill, 1982 และ Arnold 1960, 1970 ได้กล่าวไว้ว่าบุคคลจะมีกฎการประเมินของตนเองสำหรับการรับรู้และประเมินสถานการณ์ถึงเหตุการณ์ที่ตนควรปฏิบัติและไม่ควรปฏิบัติ

2.3 ความโกรธที่เกิดจากการถูกทำให้ได้รับความอับอาย

ดังที่ได้กล่าวมาแล้วว่าคนญี่ปุ่นนั้นเป็นสังคมที่มีวัฒนธรรมความอับอายคือสังคม มีวัฒนธรรมที่กล่าว "เสียหน้า" ดังนั้น หากมีผู้ใดทำให้ตนเองต้องเสียหน้าได้รับความอับอายก็ต้องถูกโกรธแค้น ทั้งนี้ลักษณะและรูปแบบของบุคคลในการจะเกิดความรู้สึกโกรธนั้น ย่อมขึ้นอยู่กับค่านิยมและบทบาททางสังคมของบุคคลคนนั้นด้วย ที่จะเป็นตัวกำหนดว่า ในสถานการณ์ เช่นใดบุคคลใดจึงจะเกิดความรู้สึกว่าโกรธเพราะได้รับความอับอายหรือเสียหน้า และเมื่อเกิดความรู้สึกโกรธแล้วปฏิกิริยาการแสดงออกนั้นจะเป็นในรูปแบบใดและมีการแสดงออกมาก-น้อยเพียงใด ซึ่งลักษณะของความโกรธที่เนื่องมาจากการถูกทำให้ได้รับความอับอายนั้น อาจเกิดขึ้นได้กับบุคคลในแต่ละเพศ แต่ละวัย ในสถานการณ์ ดังนี้

2.3.1 ความโกรธของพ่อแม่เมื่อถูกประพฤติดิถีธรรมนิยมของสังคม

ความโกรธที่มาจากความรู้สึกอับอายจากการเสียหน้าของพ่อแม่
ในลักษณะนี้ สามารถยกตัวอย่างประกอบได้จากเนื้อเรื่องในตอนต่อไปนี้

ตอน : บิสกิตแปลงร่าง (ตอนที่ 2 ม้วนที่ 1 ปีที่ 1)

เป็นตอนที่แม่โนบิตะมีแขกมาหาที่บ้าน แม่จึงบอกให้โนบิตะไปซื้อขนมมาเลี้ยงแขก
ขณะนั้นบังเอิญโคเรมอนลืมนิสกิตที่เมื่อทานเข้าไปแล้วจะทำให้แปลงร่างเป็นสัตว์ต่าง ๆ ตาม
รูปของบิสกิตได้ แต่โนบิตะไม่ทราบจึงยกออกไปรับแขกซึ่งเมื่อแม่โนบิตะเห็นว่าโนบิตะนำขนม
สำหรับเด็ก ๆ เช่นนั้นมารับรองแขก แม่โนบิตะจึงโกรธมาก และไล่ให้โนบิตะออกไปซื้อขนม
อย่างดีมารับรองแขก ต่อมาเมื่อโนบิตะหิวจริง จึงกลัวแม่ตำหนิ จึงพยายามเรียกแขก
ซึ่งรับประทานบิสกิตเข้าไปแล้วออกมานอกห้องรับแขกในระหว่างที่แขกกลายร่างเป็นสัตว์อยู่
แต่แม่โนบิตะไม่ทราบ จึงรู้สึกอับอายต่อแขกและโกรธโนบิตะมากที่กระทำสิ่งที่ถือเป็นการเสีย
มารยาทต่อแขก แต่ไม่กล้าแสดงอาการอย่างไรให้แขกเห็นมาก จนกระทั่งแขกกลับไปแล้ว

ตอน : เบาะนั่งลอคได้ (ตอนที่ 3 ม้วนที่ 2 ปีที่ 2)

เป็นตอนที่พ่อ-แม่ของโนบิตะมีแขกมาหาที่บ้านและเกอิจูไปนั่งบนเบาะรองนั่งซึ่ง
มีคุณสมบัติที่ช่วยให้ผู้ใช้ทะลุลอคไปยังสถานที่ที่อยู่อีกด้านหนึ่งของเบาะได้ เช่นถ้าหาบบาะไปบน
กำแพงห้อง คนก็จะสามารถทะลุลอคไปยังห้องอีกห้องหนึ่งได้ ดังนั้น เมื่อแขกไม่ทราบ
คุณสมบัติข้อนี้ของเบาะและยื่นไปบนเบาะเตรียมจะนั่งก็จึงทำให้แขกหะลู่ร่วงไปได้ที่พื้นบ้านโถ่แต่
ส่วนที่รีบออกมาซึ่งทำให้แขกตกใจและโกรธมาก ทำให้ทั้งพ่อและแม่ของโนบิตะต้องรีบ
ก้มคำนับขอโทษแขกเป็นการใหญ่ เมื่อแขกโกรธจนรีบลากลับ

จากตัวอย่างที่ยกมาทั้ง 2 ตอนนี้ (บิสกิตแปลงร่างและเบาะนั่งลอคได้)
จึงแสดงให้เห็นว่า สังคมญี่ปุ่นเป็นสังคมที่วิถีหลักธรรมนิยมในการปฏิบัติที่กำหนดค่านิยม

ระหว่างกลุ่มต่าง ๆ ไว้ คนญี่ปุ่นเน้นเรื่องความมีพิธีรีตอง เช่น การโค้งให้กันก็มีธรรมเนียมกำหนดว่าต้องก้มตัวลงต่ำขนาดไหน นานเท่าใดตามแต่ฐานะและลักษณะความสัมพันธ์ของแต่ละฝ่าย ซึ่งการเห็นธรรมเนียมปฏิบัติอย่างละเอียดถี่ถ้วน เช่นนี้ มีผลให้คนญี่ปุ่นรู้สึกระมัดระวังตัวอยู่เสมอ กลัวว่าจะปฏิบัติคนไม่ถูกต้องอันจะเป็นเหตุให้คนอื่นตำหนิหรือหัวเราะเยาะเอาได้ด้วยเหตุผลดังกล่าวคนญี่ปุ่นจึงมักไม่สร้างความสัมพันธ์กับคนอื่นง่าย ๆ คนญี่ปุ่นจึงมักพบแต่คนภายในครอบครัว การไปมาหาสู่ระหว่างเพื่อนบ้านมีน้อยมาก ดังนั้น การมีแขกมาพบที่บ้านจึงนับเป็นเรื่องใหญ่มาสำหรับคนญี่ปุ่น โดยเฉพาะแม่บ้านซึ่งมักเข้าเฝ้าในการให้การต้อนรับขับสู้เลี้ยงดูต่าง ๆ

ฉะนั้น เมื่อโนบิตะนำชมสำหรับเด็ก เช่น มิซึกิมา ใช้รับรองแขก แม่จึงรู้สึกโกรธมาก เนื่องจากเกรงว่าแขกจะตำหนิว่าคนไม่ไหว เกียรติเพราะการนำชมที่ไม่คู่ควรกับสถานภาพของบุคคล (เช่น การนำชมของเด็ก ๆ มาเลี้ยงรับรองผู้ใหญ่) ก็ถือเป็นการลบหลู่ดูถูกแขกที่มาเยี่ยมได้ นอกจากนั้นสิ่งที่ต้องหึงระมัดระวังอีกประการก็คือ การระมัดระวัง "รักษาน้ำ" ของแขกด้วย กล่าวคือ เจ้าของบ้านไม่หึงกระทำการอันใดที่จะทำให้แขกต้องได้รับความอับอาย หรือรู้สึกว่าคุณเองเป็นเชย ปฏิบัติคนผิด ดังนั้น เมื่อแขกต้องรู้สึกอับอายและโกรธเนื่องจากตัวหลุดไปอยู่ใต้ที่ในคอนเบาะนั่งลอกได้ จึงถือเป็นการเสียมารยาทของเจ้าของบ้านที่ค่อนข้างแรง จึงทำให้พ่อ-แม่ของโนบิตะโกรธมาก และต้องรีบอ้อมค้อมจนที่ระบะจรถิ่นต่อแขกเป็นการแสดงความเสียใจและขอโทษอย่างสุดซึ้ง ดังนั้น อารมณ์ของพ่อ-แม่ที่มีต่อโนบิตะจึงมีสาเหตุเนื่องมาจากก่านิยมในการปฏิบัติจนต่อแขกดังกล่าว และเนื่องมาจากการที่โนบิตะมีความประพฤติที่เบี่ยงเบนไปจากมาตรฐานของสังคมที่สังคมได้กำหนดหรือคาดหวังไว้และด้วยอารมณ์โกรธอันเนื่องมาจากความอับอายนี้เองที่ทำให้พ่อและแม่ต้องทำการดู ตำหนิโนบิตะอย่างมาก ทั้งนี้ตามเหตุผลการแสดงออกทางอารมณ์ของ Claire Armon-Jones, 1986 แล้วก็มีขึ้นเพื่อสกัดกั้นพฤติกรรมที่สังคมไม่ต้องการและคงไว้หรือส่งเสริมให้เกิดซึ่งพฤติกรรมที่สังคมยอมรับ

อย่างไรก็ตาม จากตัวอย่างทั้ง 2 ตอนนี้จะเห็นได้ถึงพฤติกรรมการแสดงออกทางอารมณ์ที่สำคัญของชาวญี่ปุ่น ประการหนึ่งคือ การปิดบังความรู้สึกหรืออารมณ์ที่แท้จริงของตนเอาไว้ ซึ่งจากเนื้อเรื่องจากทั้ง 2 ตอนนี้ จะสังเกตเห็นว่า เมื่อถูกท้อเรื่องอับอายและเสียหน้าแก่คนชั้น ทั้งพ่อและแม่ต่างก็โกรธมาก แต่กลับไม่กล้าแสดงออกอย่างรุนแรงหรือเปิดเผย ก็ไม่แสดงความรัก หุดห่า หรือทำโทษลูกให้แขกเห็น หากต้องกลบเกลื่อนสีหน้าทำเป็นยิ้มทั้ง ๆ ที่โกรธจนแทบจะสามารถฉีกยิ้มออกเป็นชั้น ๆ อยู่แล้ว ทั้งนี้ก็เนื่องมาจากเป็นวัฒนธรรมของชาวญี่ปุ่น ที่จะต้องรู้จักควบคุมอารมณ์ของตนไม่ให้โกรธ ทีวี ทึน ตัน, ... จนเกินไปเมื่ออยู่ต่อหน้าบุคคลอื่น ดังนั้น คนญี่ปุ่นจึงมักจะยิ้มอยู่เสมอไม่ว่าเวลาโกรธ ทีวี หรือเสียใจ

ลักษณะการปิดบังทางอารมณ์ดังที่ปรากฏนี้จึงจัดว่าสอดคล้องกับกฎการแสดง (Display Rules) ของ Ekman, 1972 ที่กล่าวไว้ว่าบุคคลจะมีการปิดบังทางอารมณ์ (Emotion Masking) ก็จะเปลี่ยนแปลงลักษณะการแสดงออกทางอารมณ์ของตนเองกับบุคคลอีกบุคคลหนึ่ง จากอารมณ์อย่างหนึ่งเป็นการแสดงออกของอารมณ์อีกอย่างหนึ่ง ซึ่งพฤติกรรมการแสดงออกทางอารมณ์ในแต่ละสถานการณ์ก็กับบุคคลที่ตนมีปฏิสัมพันธ์เอาไว้

2.3.2 ความโกรธของเด็กหญิงเมื่อถูกทำให้ได้รับความอับอาย

ลักษณะของความอับอายของเด็กหญิงที่ปรากฏในภาพยนตร์การ์ตูนญี่ปุ่นเรื่อง "โคเรมอน" นี้ก็จะปรากฏเมื่ออยู่ในสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับคำนิยามที่กำหนดรูปแบบและคุณลักษณะของความเป็นลูกผู้หญิงและความเป็นกุลสตรี ซึ่งสามารถจะใช้น้ำเนื้อเรื่องจากตอนต่อไปนี้เป็นตัวอย่างได้

ตอน : ของเก่า (ตอนที่ 7 วันที่ 3 ปีที่ 1)

เป็นตอนที่ชูเนโอะคุยโด้มาถึงความมั่งมีของตนเอง ที่มีของโบราณเก็บสะสมไว้มากมายแล้ว เผอิญชูเนโอะคุยโด้ไปโคจรร่างกายส่วนบนของชิซูกะที่ยืนอยู่ในกลุ่มสนทนาด้วย จึงทำให้ชิซูกะอำมจนหน้าแดงรีบเอามือปิดหน้าออก แล้วต่อว่าชูเนโอะคุยด้วยความโกรธ

ตอน : แผลซูลแปลงร่าง (ตอนที่ 2 ม้วนที่ 3 ปีที่ 4)

เป็นตอนที่ซึงกะอยากเห็นม้าสวรรค์มาก โนบิตะจึงใช้แผลซูลแปลงร่างทำให้ตนเองกลายเป็นม้าสวรรค์มาให้ซึงกะขี่ แต่ม้าสวรรค์ที่โนบิตะแปลงตัวมานั้นดูไม่สวยสง่างามอย่างในรูป และยังมีรูปร่างอ้วนเตี้ย บินได้ช้าและอยู่ในระดับต่ำ ๆ เกือบจะติดพื้น จึงทำให้ผู้คนมองดูด้วยความขบขันมากกว่าจะชื่นชม จึงทำให้ซึงกะซึ่งนั่งอยู่บนหลังม้าเกิดความรู้สึกอับอายและโกรธ หน้าแดง บึ้งตึง และขอลงจากม้าไม่ยอมขี่ต่อ

จากตัวอย่างความโกรธของเด็กหญิงที่เกิดจากการได้รับความอับอายนี้ จะเห็นได้ว่า เด็กผู้หญิงผู้นั้นยังมีความผูกพันและยึดมั่นอยู่กับค่านิยมเกี่ยวกับความประเพณีของกุลสตรีอยู่มาก กล่าวคือสังคมผู้นั้นเน้นการอบรมเลี้ยงดูถูกผู้หญิงอย่างเข้มงวด เด็กผู้หญิงถูกสอนให้รู้จักอับอาย รักนวลสงวนตัว มีกิริยามารยาทอ่อนโยน สุภาพเรียบร้อย ดังนั้น เมื่อเด็กผู้หญิงถูกทำให้ได้รับความอับอายเนื่องจากพฤติกรรมที่ขัดต่อค่านิยมความเป็นกุลสตรี (ถูกต้องของสงวน) ก็จึงทำให้เด็กผู้หญิงรู้สึกโกรธได้ แต่ทั้งนี้ก็จะเห็นว่าลักษณะการโกรธในเด็กหญิงนั้นจะแสดงออกมาเพียงใบหน้าแดง บึ้งตึง ทำเสียงเซียว ทวาดเบา ๆ เท่านั้น เนื่องจากความเป็นกุลสตรีของผู้นั้นก็อยู่ภายใต้การมีกิริยาอ่อนโยน ไม่แสดงออกถึงอารมณ์ให้ชัดเจน

นอกจากนี้ยังกล่าวได้ว่า วิธีการนำเสนอทัศนคติในการมองผู้หญิงของสังคมผู้นั้นเอาไว้ด้วย นอกเหนือไปจากการแสดงให้เห็นถึงทัศนคติที่มีต่อเพศหญิง ว่าต้องเป็นผู้รักนวลสงวนตัว มีกิริยามารยาท เรียบร้อย ที่อับอายแล้ว ก็ยังแสดงให้เห็นว่าผู้หญิงในทัศนคติของชาวผู้นั้นที่ถูกถ่ายทอดผ่านภาพยนตร์การ์ตูนนั้น เป็นเพศที่ขบเจอะสิ่งสวยงาม และเป็นเพศที่ไม่มีเหตุผลเท่าใดนัก เช่น การที่ซึงกะโกรธม้าสวรรค์ เพียงเพราะมีรูปร่างอ้วนอ้ายก็ทำให้ซึงกะรู้สึกหงุดหงิดและอายนั่น ซึ่งเป็นอาการในสิ่งที่ไม่ม่่าอายน แต่เนื่องจากเพศหญิงยึดติดกับความสวยงามมากเกินไประยะนี้เองจึงทำให้ตัวเองข้ามความเป็นจริงในส่วนที่ที่ข้ออื่น ๆ ไปหมด เช่น การมองข้ามความเมื่อน้ำใจของเพื่อนที่อุทิศส่วของกลายเป็นม้าและยังมีน้ำใจยอมให้ขี่เที่ยวรอบเมืองอีกด้วย เป็นต้น

2.3.3 ความโกรธของเด็กผู้ชายเมื่อถูกทำให้ได้รับความอับอาย

ความโกรธของเด็กผู้ชายอันเนื่องมาจากการได้รับความอับอายที่ปรากฏให้เห็นในเรื่องบางตอนของภาพยนตร์การ์ตูนชุดนี้ก็มีสาเหตุมาจากการถูกทำให้เสียหน้า ได้รับความอับอายในสังคม เช่น

ตอน : ท่วงแล้วค่อยแปลงร่าง (ตอนที่ 5 ม้วนที่ 1 ปีที่ 4)

เป็นตอนที่ทุก ๆ คนต้องการไปทะเล แต่โนบิตะไม่ต้องการไปทะเล ซึ่งเหตุผลที่โนบิตะไม่ต้องการไปทะเลก็เนื่องมาจากความจริงที่ว่าโนบิตะยังว่ายน้ำไม่เป็นอยู่ ดังนั้นเมื่อความจริงมาถูกเปิดโปงต่อหน้าผู้หญิงที่ตนหึงใจ (ชิซูกะ) เช่นนั้นก็ยิ่งทำให้โนบิตะรู้สึกเสียหน้าและโกรธมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้ ค่านิยมและทัศนคติของสังคมญี่ปุ่นที่มีมุมมองต่อความเป็น "ผู้ชาย" คือความเก่งกล้า มีความสามารถรอบด้าน โดยเฉพาะความสามารถในเรื่องกีฬาที่ผู้ชายชาวญี่ปุ่นก็ให้ความสำคัญมาก ซึ่งเป็นผลมาจากในช่วงทศวรรษที่ 40 นั้น ญี่ปุ่นถูกรอบล้อมโดยฝ่ายพันธมิตร หลังสงครามโลกครั้งที่ 2 นั้น กีฬาของชาวญี่ปุ่นไม่ว่าจะเป็น เกนโกะ ยูโด คาราเต้ ที่ถูกมองว่าเกี่ยวข้องกับลัทธิทหารทหาร เช่น ลัทธิบูชิโด ได้ถูกสั่งห้ามหมด ดังนั้นเมื่อนายพลแมกอาเธอร์ ยกเลิกคำสั่งดังกล่าวเมื่อปี ค.ศ. 1950 ก็จึงทำให้ความสนใจและความนิยมเกี่ยวกับกีฬาพุ่งขึ้นอย่างรวดเร็ว ไม่เพียงแต่กีฬาประจำชาติในสมัยโบราณเท่านั้น แต่ยังครอบคลุมไปถึงกีฬาประเภทอื่น ๆ อีกด้วย ดังนั้น เมื่อโนบิตะเองก็เป็นสมาชิกของกลุ่มสังคมของตนเช่นกัน ก็ย่อมกล้าที่จะทำกิจกรรมทางสังคมได้เช่นเดียวกับคนอื่น ๆ (Mead, 1934 อ้างใน Armon-Jones, 1986) แต่เมื่อโนบิตะไม่สามารถประพฤติดนได้เช่นเดียวกับคนอื่นในสังคม ซึ่งอาจเป็นเพราะความซึซลาคอันเป็นบุคลิกประจำตัวของโนบิตะนั้นเองที่ทำให้โนบิตะยังว่ายน้ำไม่เป็น เพราะกลัวจมน้ำ ซึ่งความซึซลาคนี้เองที่ทำให้โนบิตะต้องได้รับความอับอายที่ความซึซลาคกลัวจมน้ำของตนเองถูกนำมาเปิดเผย เพราะความซึซลาคนั้นเป็นลักษณะของอารยธรรมสังคมไวมองริบ และถือเป็นเรื่องน่าอับอายโดยเฉพาะในสังคมญี่ปุ่นที่เน้นความองอาจกล้าหาญเยี่ยงนักรบ ความลัทธิบูชิโด นั้นเอง

2.4 อารมณ์โกรธที่เกิดจากบุคคลหรือสิ่งของอันเป็นที่รักถูกทำร้าย

2.4.1 อารมณ์โกรธที่เกิดจากบุคคลอันเป็นที่รักถูกทำร้าย

อารมณ์โกรธในลักษณะนี้เกิดขึ้นเมื่อบุคคลอันเป็นที่รัก เช่น เวื่อเพื่อนรักของคนที่ถูกทำร้าย ซึ่งลักษณะการถูกทำร้ายนี้อาจแบ่งได้เป็นการถูกทำร้ายร่างกาย และถูกทำร้ายจิตใจ ดังนี้

2.4.1.1 การถูกทำร้ายร่างกาย - ความโกรธของบุคคลเกิดขึ้นเมื่อบุคคลที่ตนรักหรือชื่นชอบ ถูกทำอันตรายทางร่างกายให้ได้รับบาดเจ็บ ดังตัวอย่างที่ปรากฏในตอนต่อไป

ตอน : ทหารของเด็กเล่น (ตอนที่ 5 ม้วนที่ 3 ปีที่ 1)

เป็นตอนที่โคเรมอนให้ทหารของเด็กเล่น ซึ่งมีประสิทธิภาพในการทำงานมาเป็นผู้คอยคุ้มครองโนบิตะ แต่ปรากฏว่าทหารแยกไม่ออกว่าใครเป็นมิตรหรือเป็นศัตรูกับโนบิตะ จึงทำร้ายกะไปหมด เช่น เมื่อชิซูกะเรียกชื่อทักทายโนบิตะด้วยเสียงที่ดังนิดหน่อย ทหารก็รุมกันยิงปืนใส่ชิซูกะ ซึ่งทำให้โนบิตะโกรธจัดถึงกับกระโดดตัวลอย แยกเขียว เหนือแตกหลัก

ตัวอย่างในตอนนี้แสดงให้เห็นถึงอิทธิพลของค่านิยมทางสังคมที่มีบทบาทต่อลักษณะการเกิดและแสดงอารมณ์ของอารมณ์ของบุคคล กล่าวคือ ค่านิยมประการหนึ่งก็คือ ผู้หญิงเป็นเพศที่อ่อนแอกว่า สมควรได้รับการปกป้องคุ้มครองมากกว่าจะมาถูกทำร้ายเช่นนี้ ดังนั้น โนบิตะจึงโกรธมากถึงกับกระโดดจนตัวลอย ซึ่งพฤติกรรมการแสดงออกดังกล่าวในสถานการณ์ เช่นนี้จัดเป็นสถานการณ์ที่สังคมยอมรับได้ แม้แต่ในสังคมญี่ปุ่นที่ได้ชื่อว่าเป็นสังคมที่เคร่งครัดและระมัดระวังอาทิก็วิชาที่ผู้ดั่งสังคมหนึ่งแล้วซึ่งในส่วนนี้ Averill , 1982

เรียกว่าเป็นกฎแห่งพฤติกรรม ซึ่งก็คือการที่อารมณ์ใด ๆ (เช่น อารมณ์โกรธและตกใจอันเนื่องมาจากบุคคลอื่นเป็นที่รักที่ได้รับอันตรายที่โนมิตะรู้สึกจากเนื้อเรื่องตอนนั้น) ถูกจัดและถูกแสดงออกมาเป็นพฤติกรรม ภายนอกที่สังเกตเห็นได้ ซึ่งจะรวมไปถึงลักษณะการตอบสนองทางร่างกาย ซึ่งจะถูกแสดงออกมาให้เป็นไปตามลักษณะพฤติกรรมการแสดงทางอารมณ์ที่สังคมคาดหวัง เช่น ในกรณีที่โนมิตะโกรธนั้น อากัปกิริยาของการแสดงอารมณ์โกรธเมื่อผู้หญิงที่ตนชื่นชอบถูกทำอันตรายตามที่สังคมคาดหวังก็คือ การต้องการลงโทษตอบแทนผู้ที่ทำอันตรายต่อบุคคลที่ตนชื่นชอบ (เช่น การที่โนมิตะกระโดดจะเข้าไปจัดการกับทหารเด็กเล่น) การทำใบหน้าคูร้าย (เช่น การที่โนมิตะแยกเขี้ยว) เหล่านี้ล้วนเป็นพฤติกรรมที่ตรงตามความคาดหวังของสังคม ในทางตรงกันข้าม หากโนมิตะเห็นชู้ถูกทำร้ายแล้ว โนมิตะยังคงรักษามารยาทอันสงบนิ่ง อมยิ้มนิค ๆ ดังพฤติกรรมในยามปกติของชาวญี่ปุ่นราวกับไม่มีอะไรเกิดขึ้นต่างหาก จึงจะจัดว่าเป็นพฤติกรรมที่สังคมไม่คาดหวัง จึงกล่าวได้ว่าค่านิยมในการปฏิบัติตน เมื่อยามอยู่ในสังคมภายนอกของชนญี่ปุ่นนั้นก็ขึ้นอยู่กับสถานการณ์ที่บุคคลเผชิญอยู่ด้วยเช่นกัน

2.4.1.2 การถูกทำร้ายจิตใจ - ความโกรธของบุคคล เกิดขึ้นเมื่อบุคคลที่ตนรักหรือชื่นชอบนั้นถูกทำร้ายหรือกลั่นแกล้งให้ได้รับความกระทบกระเทือนทางจิตใจ อารมณ์โกรธที่เกิดขึ้นในสถานการณ์เช่นนี้ อาจเรียกได้ง่าย ๆ ว่า คือ การเจ็บร้อนแทนกัน ราวกับเป็นเรื่องราวหรือปัญหาของตนเอง ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตอน : แผลงแกล้งไม่สน (ตอนที่ 3 ม้วนที่ 3 ปีที่ 4)

เป็นตอนที่ใจแอนท์แกล้งโนมิตะแล้วถูกแม่ของตนลงโทษ ใจแอนท์จึงต้องการมาแก้แค้น โนมิตะในฐานะที่เป็นต้นเหตุทำให้ตนต้องถูกลงโทษ แต่ใจแอนท์ก็ยังเกรงว่าแม่จะรู้

และจะมาลงโทษคนอื่น ชูเนโอะจึงออกอุบายทำมโนให้ทุกคนสนใจโนมิตะอีกต่อไป ให้ปฏิบัติ เหมือนกับว่าไม่มีโนมิตะอยู่ในโลก หากใครชักคำสั่งจะต้องถูกใจแอนท์ซ็อม ดังนั้น โนมิตะจึง กลายเป็นคนไม่มีเพื่อน กลับมานั่งซึมเศร้าอย่างไม่มีใครเคยปรากฏมาก่อน เมื่อโคเรมอนทราบสาเหตุ จึงโกรธแค้นมาถึงกับแยกเขี้ยวทำหน้ายักษ์ กำหมัดแน่นและตะโกนประณามการกระทำของ ใจแอนท์ว่าคนที่ทำอย่างนั้น เลวชะยิ่งกว่าจุลินทรีย์ เชื้อโรค แล้วจึงช่วยโนมิตะแก้แค้นจนสำเร็จ

จากเหตุการณ์การโกรธจัดอย่างที่ไม่เคยเห็นได้บ่อยนักในโคเรมอน เป็นสิ่งซึ่ง แสดงให้เห็นถึงระดับความสำคัญของปัญหา กล่าวคือ ถ้าเรื่องนี้เกิดขึ้นในกลุ่มสังคมที่ไว้นั้น ความสำคัญเรื่องเพื่อน เรื่องกลุ่มแล้ว ทั้งโนมิตะและโคเรมอนก็จะไม่รู้ลึกกระทบกระเทือน ทางจิตใจมากขนาดนี้ แต่เพราะเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคมญี่ปุ่นที่ "กลุ่ม" มีอิทธิพลต่อแบบแผน การดำรงชีวิตของคนญี่ปุ่นมาก ดังนั้น หากมีใครถูกคัดออกจากกลุ่ม จึงถือเป็นการลงโทษ ที่รุนแรง และหาเหตุผลใจมากที่สุด และนี่ก็คือเหตุผลว่าเพราะเหตุใดโคเรมอนจึงต้องโกรธจัด ขนาดนั้น นอกจากนั้นแล้วการที่โคเรมอนเกิดอาการเจ็บร้อนแสบก็เนื่องจากโคเรมอนนั้นอยู่ใน สถานะที่เป็นทั้งเพื่อน และเป็นทั้งบริวารไปขณะเดียวกัน ดังนั้น เมื่อเจ้านายของตนได้รับความเดือดร้อน โคเรมอนก็ต้องทำหน้าที่ของเพื่อน และบริวารที่ลึกลับลอบใจช่วยเหลือ แล้วช่วยแก้แค้นให้สำเร็จในทุก

2.4.2 อารมณ์โกรธที่เกิดจากการที่สิ่งของอันเป็นที่รักถูกทำให้เสียหาย

ลักษณะของการโกรธที่เกิดจากการที่สิ่งของได้รับความเสียหาย ที่ปรากฏมีดังนี้

ตอน : รถตำรวจตรวจสะบักข้อ (ตอนที่ 4 หน้าที่ 4 ปีที่ 5)

เป็นตอนที่ใจแอนท์อาละวาด เกเรกับเพื่อน ๆ เช่น ชูเนโอะ ถูกใจแอนท์ เอาเครื่องบินบังคับไปเล่น ซึ่งชูเนโอะโกรธมาก แต่จำต้องกลบเกลื่อนทำเป็นไม่โกรธ แต่ แอบซ่อนใบหน้า แยกเขี้ยวของคนไว้

ตอน : ไข่เห่าโมเสส (ตอนที่ 2 ม้วนที่ 3 ปีที่ 3)

เป็นตอนที่ใจแฉกกลับแก้งเหมือนเช่นเดิม โดยเฉพาะชูเนโอะซึ่งมักจะมีของเล่นดี ๆ มาเล่นเกิบนหน้าเพื่อน ๆ อยู่เสมอ คราวนี้ถูกใจแฉกที่ใช้เรือบังคับของตนแก้ง โนมิตะและชนเรือของโนมิตะที่มีโนมิตะนั่งอยู่ในเรือจนเรือบังคับเด็กเล่นของชูเนโอะจึงจึงนำไปชูเนโอะโกรธมากเพราะของเล่นที่ตนรักถูกทำให้เสียหายจนร้องไห้ แต่ต้องกลบเกลื่อนทำเป็นไม่โกรธและกลับมาโกรธและกล่าวโทษโนมิตะแทน

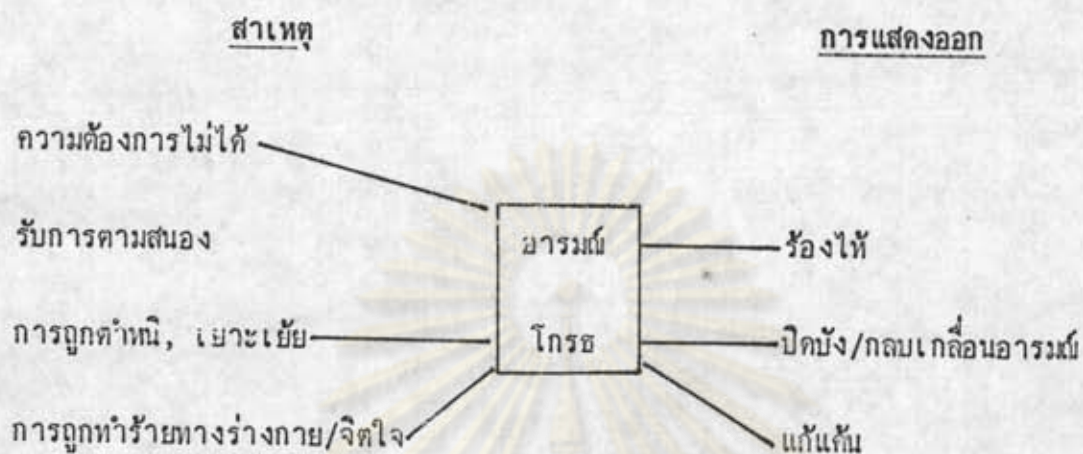
จากตัวอย่างทั้ง 2 ตอนที่ยกมาที่ จะเห็นได้ถึงรูปแบบของการเกิดอารมณ์โกรธที่ต้องถูกกลบเกลื่อนไม่แสดงความรู้สึกออกมา ซึ่งการกลบเกลื่อนอารมณ์โกรธในลักษณะนี้ไม่ได้เกิดขึ้นเพราะคำนิยมการรักษาสีหน้าเมื่ออยู่ในสังคมอย่างตัวอย่างบางส่วนที่ผ่านมาในเรื่องของความเสียหน้า แต่ว่าเป็นอารมณ์โกรธที่เกิดมาจากสภาพความเป็นจริงที่เป็นปัญหาในสังคม นั่นก็คือปัญหาเด็กเกรงที่พาให้ชูเนโอะที่เป็นผู้ที่มีพลังน้อยกว่าตกเป็นเหยื่อของการเกรงในบางโอกาส โดยที่เด็กที่ตกเป็นเหยื่อของการเกรงเหล่านี้ ไม่กล้าที่จะแสดงปฏิกิริยาตอบโต้หรือแสดงอาการใด ๆ ให้เห็นว่าตนเกิดอารมณ์โกรธอยู่ด้วยซ้ำ เนื่องจากที่จะแสดงปฏิกิริยาตอบโต้หรือแสดงอาการใด ๆ ให้เป็นเห็นว่าตนเกิดอารมณ์โกรธอยู่ด้วยซ้ำ เนื่องจากกลัวอำนาจที่เหนือกว่าด้านพลัง ดังนั้นจึงทำให้ผู้ที่ถูกแก้งตัดสินใจไม่แสดงปฏิกิริยาอันใดที่จะทำให้ผู้ที่แก้งรู้ว่าตนไม่พอใจ ดังนั้น จึงเห็นได้ว่าตัวละครที่ตกเป็นเหยื่อในตัวอย่างจากทั้ง 2 ตอน ได้แก่ชูเนโอะซึ่งเป็นผู้ที่มีความเข้าใจ สถานการณ์ และรู้ว่าลักษณะอารมณ์ที่ตนควรแสดงออกและไม่ควรแสดงออกในสถานการณ์เช่นนั้น กับบุคคลอย่างใจแฉกเป็นอย่างไร (ไม่แสดงความรู้สึกโกรธ แต่ซ่อนหน้าทีที่แสดงความรู้สึกโกรธไว้ไม่ให้เห็น) แต่ในขณะที่เกี่ยวกับชูเนโอะกลับมาโกรธและกล่าวโทษโนมิตะได้อีกด้วยทั้ง ๆ ที่ไม่ใช่ความผิดของโนมิตะด้วยซ้ำ ลักษณะของการแสดงออกของพฤติกรรมทางอารมณ์เช่นนี้ Averill, 1982 กล่าวว่

เป็นการปฏิบัติตามกฎของการประเมินที่บุคคลได้ปฏิบัติหรือแสดงออกทางพฤติกรรมของอารมณ์ของตนหลังจากที่ได้ผ่านการประเมินสถานการณ์มาแล้วซึ่งก็เช่นเดียวกับ Arnold : 1960, 1970 ได้กล่าวถึงกฎแห่งการประเมินเอาไว้ว่าได้แก่การที่บุคคลมีการตีค่าหรือประเมินสิ่งเร้าต่าง ๆ หรือสถานการณ์ต่าง ๆ ที่ผ่านเข้ามาโดยทันที ซึ่งหากผลของการประเมินออกมาดีเป็นประโยชน์ต่อคน บุคคลก็จะมีแนวโน้มจะเข้าหาหรือกล้าแสดงพฤติกรรมทางอารมณ์ของตนอย่างเปิดเผย (เช่นการที่ซูเนโอะกล้าแสดงความโกรธกับโนบิตะเพราะรู้ว่าโนบิตะต้องหาวิธีการแก้ไขนำเรื่องบังคับของตนมาคืนได้) แต่ในทางตรงกันข้าม ถ้าบุคคลประเมินแล้วปรากฏว่าผลที่ได้เป็นไปในทางลบและนำมาซึ่งอันตรายแก่ตนเอง (เช่นถ้าแสดงความโกรธหรือโวยวายกับใจแอนท์ก็อาจจะทำให้ถูกทำร้าย) บุคคลก็จะหลีกเลี่ยงการแสดงออกทางพฤติกรรมของตนอย่างชัดเจน หรือหลีกเลี่ยงการเข้าไปมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลนั้นเสีย

ซึ่งลักษณะการกลบเกลื่อนหรือปิดบังอารมณ์ที่แท้จริงของตน (Emotion Masking) นี้ก็คือกฎในการแสดง ซึ่ง Saarni : 1979 , 1979 , 1981 กล่าวว่าแม้กระทั่งในเด็กเล็ก ๆ ที่มีอายุในช่วง 6 - 10 ปี ก็พบว่ามีการเรียนรู้และเข้าใจการใช้กฎการแสดง (Display Rules) ได้เป็นอย่างดี ทั้งนี้ เหตุผลที่เด็กมักกฎการแสดงออกซึ่งอารมณ์ของตนมาใช้บางประการก็คือ เพื่อหลีกเลี่ยงการเกิดปัญหายุ่งยาก และเพื่อคงไว้ซึ่งความสัมพันธ์อันดีของกลุ่มสังคมที่ตนอยู่

ฉะนั้น ทิวาณาจากพฤติกรรมการแสดงออกต่าง ๆ ในการกลบเกลื่อนอารมณ์ของซูเนโอะแล้วจึงพบว่าเกิดจากการใช้กฎการประเมินและกฎการแสดงของซูเนโอะซึ่งอยู่ในช่วงอายุไม่เกิน 10 ปี (เนื่องจากกำลังศึกษาอยู่ในชั้นประถมศึกษา) ซึ่ง Saarni ยังได้กล่าวอีกด้วยว่า เด็กจะเรียนรู้และพัฒนาความรู้ความเข้าใจในประเด็นทางสังคมที่กำหนดการแสดงออกที่เหมาะสม (เช่นการที่สังคมกำหนดให้เกรงกลัวผู้เฒ่าผู้แก่หรือสถานภาพสูงกว่า) และรู้จักบังคับควบคุมการแสดงออกทางอารมณ์ของตนได้ดีขึ้นตามวัยที่เพิ่มขึ้นและตามประสบการณ์กับผลลัพธ์ที่ได้จากการแสดงออกทางอารมณ์ต่าง ๆ ในสถานการณ์ต่าง ๆ กับบุคคลแต่ละคนนั่นเอง

- แบบจำลองที่ 2 : แบบจำลองแสดงสาเหตุและการแสดงออกของอารมณ์โกรธ

3. อารมณ์รัก

ได้แก่อารมณ์ที่ส่งผลการแสดงออกทางพฤติกรรมในเชิงบวก ซึ่งปัจจัยที่ควบคุมลักษณะและรูปแบบของการแสดงออกของอารมณ์รักที่สำคัญได้แก่ ปัจจัยทางก้าน เพศ วัย และค่านิยมหรือประเพณีทางสังคมซึ่งในการวิเคราะห์นั้นจะได้แบ่งการวิเคราะห์โดยอาศัยปัจจัยด้าน "วัย" เป็นตัวกำหนดโดยแบ่งออกเป็นอารมณ์รักในเด็กและอารมณ์รักในผู้ใหญ่ คือ

3.1 อารมณ์รักในเด็ก

อารมณ์รักในเด็กที่ปรากฏในภาพยนตร์การ์ตูนชุด "โตเรมอน" นี้จะมีรูปแบบและลักษณะการแสดงออกในรูปของการแสดงความชื่นชมอยากอยู่ใกล้ ๆ มีการแบ่งปันของเล่น หรือขนม เช่น

ตอน : ชอบ ชอบจริง ๆ (ตอนที่ 9 หน้าที่ 2 ปีที่ 1)

เป็นตอนที่โนบิตะแอบสนใจและชอบ เด็กหญิงคนหนึ่งซึ่งบ้านอยู่ในละแวกเดียวกัน แต่ไม่กี่สัปดาห์เข้าไปคุยหรือแนะนำตัว จึงต้องให้โคเรมอนใช้เครื่องมือ ฝรกามเทพ ที่เว็อยิงไปโดน สิ่งมีชีวิตก็จะทำให้สิ่งมีชีวิตนั้น ๆ มารัก ชอบผู้เป็นเจ้าของลูกศร...

ตอน : สติกเกอร์หีตเหนือ-ใต้ (ตอนที่ 4 หน้าที่ 1 ปีที่ 1)

เป็นตอนที่แสดงให้เห็นถึงความพยายามของโนบิตะในการที่จะได้อยู่ใกล้ชีวิตคนที่ตนรักหรือชื่นชอบ เช่นชิซูกะถึงกับใช้สติกเกอร์หีตเหนือ-ใต้มาบังคับ ซึ่งมีวิธีใช้เหมือนข้าวแม่เหล็ก ไฟฟ้าคือสติกเกอร์ที่ขั้วต่างกันจะพุ่งเข้าหากัน แต่ถ้าขั้วเหมือนกันจะกระเด็นออกจากกัน แต่ปรากฏโนบิตะคิดผิดเลยทำให้ต้องกระเด็นออกจากชิซูกะแทน

เมื่อพิจารณาจากตัวอย่างของอารมณ์ในเด็ก ๆ แล้วจะเห็นว่าอารมณ์รักถูกแสดงออกมาในรูปของความชื่นชม ความสนใจ อยากรู้โอกาสได้อยู่ใกล้ชีวิตหรือพบปะพูดคุยกับบุคคลที่เราชอบ แต่ไม่มีลักษณะที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ทางเพศหรือการผูกมัดทางสังคมใด ๆ ทั้งนี้ การแสดงออกต่าง ๆ ของอารมณ์รักในเด็กนั้น จะพบในเด็กชายมากกว่าเด็กหญิง ทั้งนี้เนื่องมาจากค่านิยมและวัฒนธรรมการเลี้ยงดู ลูกสาวหรือเด็กผู้หญิงของสังคมผู้นั้นเข้มงวดกับการยอมรับลูกสาวมากกว่าลูกชาย ประกอบกับค่านิยมในคุณสมบัติของกุลสตรีที่ต้องมีความละอายนั่นเอง ซึ่งกล่าวได้ว่าค่านิยมเหล่านี้เองที่เป็นตัวกำหนดพฤติกรรมการแสดงออกของเด็กชาย-เด็กหญิง ต่ออารมณ์ รัก/ชื่นชม ที่แตกต่างกัน ดังเช่นที่ Saarni : 1979 , 1979 , 1981 ได้กล่าวเอาไว้ว่า เด็กจะนำกฎการแสดง (Display Rules) มาใช้ควบคุมลักษณะหรือรูปแบบการแสดงออกทางอารมณ์ของตนเนื่องจากเหตุผลที่ต้องการแสดงออกซึ่งความเป็นผู้ใหญ่ในกรอบและบรรทัดฐานทางสังคมของตน และเพื่อเป็นการหลีกเลี่ยงความขัดแย้ง หรือการได้รับ

ความอับอาย นอกจากนั้น Saarni , 1979 ยังพบอีกด้วยว่าในเด็กผู้ชายนั้นจะมีการแสดงออกทางอารมณ์ที่เปิดเผยมากกว่าเด็กหญิง (เช่นการที่โนบิตะจะแสดงความชื่นชมและมีพฤติกรรมในการเข้าไปติดต่อกับหรือเข้าไปใกล้กับเด็กผู้หญิงที่ตนชอบอย่างค่อนข้างชัดเจน) ในขณะที่เด็กหญิงนั้นจะพบว่ามีการปิดบัง (Mask) อารมณ์ของตนในส่วนที่ไม่ดี หรือในส่วนที่เบี่ยงเบนไปจากกรอบและบรรทัดฐานค่านิยมทางสังคมของตนเอาไว้ (เช่นการที่เด็กหญิงจะไม่พยายามแสดงออกถึงความชอบที่ตนมีต่อเด็กชาย โดยจะปกปิดไว้เป็นความลับเฉพาะตนเพียงผู้เดียว และความชอบที่มีต่อเด็กชายนั้นจะอยู่ในรูปของการแอบชอบหรือแอบชื่นชมอยู่ห่าง ๆ มากกว่าดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตอน : โม่คแทนตัว (ตอนที่ 1 ม้วนที่ 3 ปีที่ 4)

เป็นตอนที่โจโกะน้องสาวของโจแอนท์แอบชื่นชมเด็กผู้ชายข้างบ้านแต่ไม่กล้าพูดหรือแสดงออกโดยการเข้าไปใกล้ซิค แต่กลับทำพฤติกรรมตรงกันข้ามคือเก็บตัวเงิบ ๆ และเหม่อลอย โจแอนท์จึงไปขอให้โคเรมอนและโนบิตะช่วย ทั้งสองเลยใช้โม่คแทนตัวที่จะทำให้คนที่ศรัทธาโม่คขึ้นไปโดนพูดในสิ่งที่ตนถือโม่คพูดออกมา ดังนั้น เมื่อโจโกะเจอกับโม่คโอะ เด็กผู้ชายที่ตนแอบชอบอยู่ตามถนนของพี่ชายนั้น โคเรมอนและโนบิตะจึงพูดสารภาพความชื่นชมที่โจโกะมีต่อโม่คโอะจนหมดซึ่งทำให้โจโกะรู้สึกอับอายมาก หน้าแดงด้วยความอายและร้องไห้วิ่งหนีไป

พฤติกรรมของโจโกะในตอนนี้ แสดงให้เห็นได้อย่างชัดเจนถึงแนวทางปฏิบัติที่กำหนดอารมณ์และพฤติกรรมการแสดงออกทางอารมณ์ "รัก" ที่ต่างกันของเด็กชายและเด็กหญิง โดยเด็กชายมีโอกาสในการที่จะเปิดเผยความรู้สึกของตนได้มากกว่า ในขณะที่เด็กหญิงต้องปิดบังอารมณ์ที่ซัดกับกฎทางสังคมเอาไว้ (Saarni, 1979 ,) เพราะสังคมได้กำหนดคิให้ผู้หญิง

ต้องอาฆมมากกว่าจะก่อกำเริบในเรื่องการแสดงออกถึงความรัก ดังนั้น ในสถานการณ์ที่ใจโกะ กลับไปสารภญรักต่อโมเตโอะ จึงทำให้ ใจโกะอาฆมมากและรีบร้องไห้หลบหน้าไป นอกจากนี้ ในตอนที่ใจแอนท์บอกให้ใจโกะไปยังสวนสาธารณะที่ใจแอนท์ได้บอกให้ใจโกะนำผ้าเช็ดหน้า ไปด้วยก็ยิ่งแสดงให้เห็นว่า ผู้หญิงในสังคมญี่ปุ่นต้องเก็บงำความรู้สึกรักของตนเอาไว้ แต่อาจจะ สามารถแสดงออกได้อย่างอ้อม ๆ โดยการให้ "สื่อ" บางอย่างเช่น ผ้าเช็ดหน้า หนังสือ เป็นต้น เช่นเดียวกันกับเหตุการณ์ต่างงานนั้น ชาย-หญิง โดยเฉพาะในสมัยโบราณจะต้องมี ห่อสื่อแม่สื่อเป็นผู้ไปพูดทาบทวนการแต่งงานแบบคลุมถุงชน เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการเสียหน้า ถ้าได้รับคำตอบปฏิเสธ

จึงกล่าวได้ว่า อารมณ์รักในเด็กนั้นคือการแสดงความชื่นชอบ อยากรู้อยากเห็น อยากร่วมเล่นและของเล่นกัน มากกว่า ซึ่งแนวทางปฏิบัติเช่นนี้แตกต่างจากความรักในผู้ใหญ่ จึงจะกล่าวถึงในลำดับต่อไป

3.2 อารมณ์รักในผู้ใหญ่

อารมณ์รักในผู้ใหญ่ ที่ปรากฏในภาพยนตร์การ์ตูนเรื่องโต เรมอนนั้นมีตัวอย่างให้เห็นในตอนต่อไปนี้

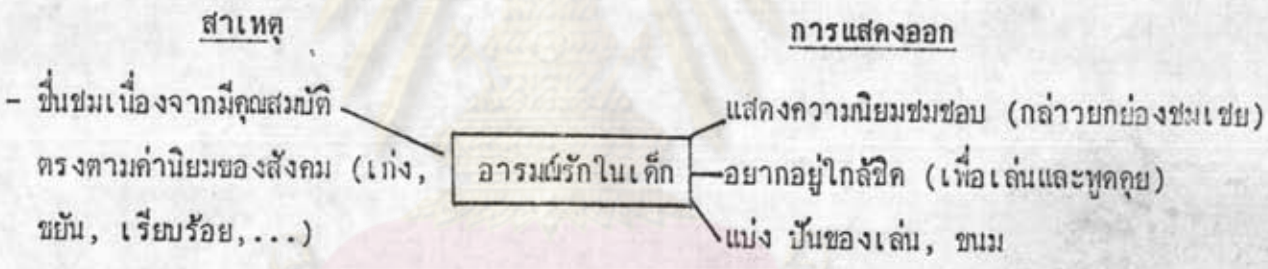
ตอน : โครขอแต่งงาน (ตอนที่ 1 วันที่ 1 ปีที่ 1)

เป็นตอนที่ครบรอบวันแต่งงานปีที่ 12 ของพ่อ-แม่โนมิตะ และวัยงานเลี้ยงกัน แต่แล้วต่อมาทั้งสองก็ทะเลาะกันต่างฝ่ายต่างไม่ยอมรับว่าตนเป็นคนขอแต่งงาน โท เรมอน กับโนมิตะจึงต้องขึ้นเครื่องบิน แอชชิน ไปดูเหตุการณ์ แต่ลงท้ายทั้งพ่อและแม่ก็เข้าใจกันดี ไปแล้วเมื่อโท เรมอนกับโนมิตะกลับมาถึง

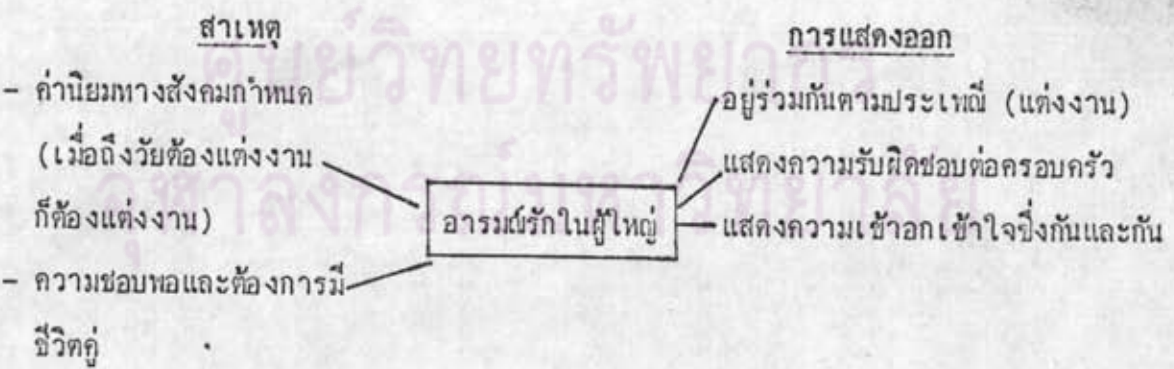
จากเหตุการณ์ในตอนนี้จะเห็นได้ว่าลักษณะความรักในผู้ใหญ่ต่างไปจากความรักในเด็กโดยสิ้นเชิง กล่าวคือ ผู้ใหญ่จะมีลักษณะการแสดงออกของอารมณ์รักในลักษณะของ

การมีความผูกพันทางสังคม อันเนื่องมาจากการต้องปฏิบัติตนอยู่ในกรอบประเพณีที่สังคมกำหนดไว้ นอกจากนั้นอารมณ์รักในผู้ใหญ่ยังเกี่ยวข้องกับการมีความรับผิดชอบ การสร้างฐานะและสร้างครอบครัว เพื่อให้ตนเองเป็นที่น่าเชื่อถือของสังคม เนื่องจากสังคมผู้เฒ่ากำหนดให้บุคคลมีครอบครัวเมื่อถึงวัยอันสมควร (ขุนทอง อินทร์ไทย, 2532) และเน้นถึงความสัมพันธ์อันดีความเข้าใจซึ่งกันและกัน กล่าวก็คือ รูปแบบการแสดงออกของความรักในผู้ใหญ่ ไม่ว่าจะเป็นความรับผิดชอบ การมีข้อผูกพัน หรือผูกมัดทางสังคม เช่น ถ้ารักกันจริงก็ต้องแต่งงานกัน หรือการมีความเข้าใจกันนั้น เป็นสิ่งที่ยืนยันบทบาทของอารมณ์ ความแนวคิดของ Saarni , 1979 ที่ว่าเป็นไปเพื่อแสดงถึงความเป็นผู้ใหญ่ในกรอบและบรรทัดฐานทางสังคมของตน และเพื่อก่อให้เกิดหรือคงไว้ซึ่งความสัมพันธ์อันดีในกลุ่มสังคมที่ตนอยู่ (เป็นที่ยอมรับของสังคมหรือของคนที่ตนรักและมีปฏิสัมพันธ์)

แบบจำลองที่ 3 : แบบจำลองแสดงสาเหตุและการแสดงออกของความรักในเด็ก

แบบจำลองที่ 4 : แบบจำลองแสดงสาเหตุและการแสดงออกของความรักในผู้ใหญ่

4. อารมณ์เศร้า

รูปแบบและลักษณะของอารมณ์เศร้าที่ปรากฏในภาพยนตร์การ์ตูนชุด "โคเรมอน" มี 3 ลักษณะ คือ อารมณ์เศร้าจากการพลัดพรากจากผู้ที่ตนรัก อารมณ์เศร้าจากความสงสาร และเห็นใจ และอารมณ์เศร้าจากความท้อใจ

4.1 อารมณ์เศร้าที่เกิดจากการพลัดพรากจากผู้ที่ตนรัก

อารมณ์เศร้าที่เกิดจากการพลัดพรากจากบุคคลหรือสิ่งซึ่งตนรักนั้น อาจเกิดได้จากหลายลักษณะ เช่น การตายจาก การโยกย้ายที่อยู่อาศัย แต่ทั้งนี้อารมณ์เศร้านั้นก็อาจมีสาเหตุแอบแฝงบางประการที่นอกเหนือไปจากการสูญเสียดังกล่าว ซึ่งสาเหตุแอบแฝงนั้นมีผลเนื่องมาจากค่านิยม ความเชื่อซึ่งมีผลต่อบทบาทความประพฤติของบุคคลให้ปฏิบัติตนตามความคาดหวังของสังคมนั้น ๆ ดังนั้น เมื่อบุคคลไม่สามารถที่จะประพฤติตนได้ถูกต้องตามมาตรฐานของค่านิยมที่สังคมกำหนด บุคคลจึงสามารถเกิดอารมณ์เศร้าเสียใจ หรือผิดหวังในการกระทำของตนเองได้ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตอน : คุณย่าที่รักตอนที่ 2 (ตอนที่ 7 ม้วนที่ 4 ปีที่ 1)

เป็นตอนที่ โนมิตะนึกถึงเหตุการณ์เมื่อครั้งเป็นเด็กที่เคยมีคุณย่าดูแลปกป้องคอยตามใจโนมิตะทุกอย่างทั้ง ๆ ที่โนมิตะไม่เคยทำอะไรที่น่าชื่นใจให้ย่าแม้แต่อย่างเดียว เวื่อนึกไปเช่นนั้นจึงทำให้โนมิตะคิดถึงย่าและรู้สึกเสียใจมากยิ่งขึ้น จนร้องไห้น้ำตาคลอ และตัดสินใจชวนโคเรมอนขึ้นโหม่งแมชชีนย้อนเวลากลับไปสู่อดีตเพื่อไปพบย่าและทำให้ย่าชื่นใจบ้าง ซึ่งโนมิตะก็ทำให้ย่าชื่นใจได้สำเร็จโดยทำตามสิ่งที่ย่าปรารถนา นั่นก็คือ ให้อ่าได้เห็นโนมิตะแต่งตัวถือกระเป๋าตอนเรียนชั้นประถม

ตอน : รองเง้าสีแดงของเด็กหญิง (ตอนที่ 5 วันที่ 4 ปีที่ 3)

เป็นตอนที่ โนมิตะนึกถึงเหตุการณ์เมื่อตอนเป็นเด็กเช่นกัน ในสมัยยังเรียนชั้นอนุบาลนั้น โนมิตะเคยมีเพื่อนเล่นชื่อ "น็อนจัง" น็อนจังเป็นเด็กหญิงสวยน่ารัก มีน้ำใจคอยเล่นกับโนมิตะเสมอ ทำให้หึงใจแอนท์และซูเนโอะจึงฉวยโอกาสจึงออกอุบายให้โนมิตะขโมยรองเง้าสีแดงข้างห้องของน็อนจังไปซ่อน แต่แล้วน็อนจังก็ต้องย้ายพามาครอบครัวไปอยู่สหรัฐอเมริกาทันที จึงทำให้โนมิตะไม่ทันได้กล่าวคำอำลาหรือคืนรองเง้าและขอโทษน็อนจัง เมื่อคิดถึงความรักของน็อนจังและความไม่ดีของตนเองก็จึงทำให้โนมิตะหึงคิดถึงน็อนจังและเสียใจในความผิดของตนเองมาก จึงต้องย้อนอดีตโดยขึ้นเครื่องบินใหม่แมชชีน กลับไปเจอขอโทษและกล่าวอำลาอำลาน็อนจังพร้อมกับคืนรองเง้าให้น็อนจัง

จากการศึกษาลักษณะอารมณืเศร้าที่เกิดขึ้นกับตัวละครเมื่อต้องพลัดพรากจากบุคคลที่ตนรักนั้นพบว่าอารมณืเศร้ามักกล่าวว่ามีสาเหตุหรือที่มาจากค่านิยมและแนวทางการดำเนินชีวิตของผู้คนที่สำคัญคือ

- ชาวญี่ปุ่นเป็นชนชาติที่มีโครงสร้างทางบุคลิกภาพที่เกี่ยวข้องกับแนวคิด "Amae" หรือตามถึ Doi (1973) ซึ่งเป็นนักจิตวิทยาชาวญี่ปุ่นได้ให้คำจำกัดความไว้ว่า หมายถึง "การยึดติดกับความรักของบุคคลอื่น", "ความปรารถนาที่จะอยู่กับความเมตตาอารีของบุคคลอื่น" ซึ่ง Doi เรียกว่า "เป็นความรู้สึกอ่อนแอ ไร้ที่พึ่งและปรารถนาที่จะเป็นที่รักหรือถูกรังแก" เช่นเดียวกับความหมายของ Kenkyusha's New Japanese English Dictionary (1974) อ้างใน H.Morsbach and W.J.Tyler (1936 : 290) ที่ได้ให้ความหมายของ "amaeru" ว่าหมายถึง "การยึดถือหรือพึ่งพิงอยู่กับความรักของอีกบุคคลหนึ่ง", "การประพฤติตนเหมือนคนเสียเด็กหรือเด็กเล็ก ๆ ..." ซึ่งแนวความคิดในเรื่อง "amaeru" นี้ เป็นเรื่องที่ว่าชาวญี่ปุ่นแทบจะไม่เอ่ยถึงแม้ว่าในทางปฏิบัติแล้วชาวญี่ปุ่นมักจะมีพฤติกรรมของ "amaeru"

ได้บ่อย ๆ นี้เป็นเรื่องที่ชาวญี่ปุ่นแทบจะไม่เอ่ยถึงแม้ว่าในทางปฏิบัติแล้วชาวญี่ปุ่นมักจะมีพฤติกรรมของ "amae" ได้บ่อย ๆ ทั้งนี้เป็นเพราะ "amae" เป็นสิ่งซึ่ง "ตกลงอยู่" เสมอทั้งในครอบครัว ชีวิตสมรสและการมีความสัมพันธ์กับต่างสังคม ซึ่งการติดต่อดสื่อสารที่เป็นหัวใจสำคัญคือการสื่อสารแบบอวัจนภาษา (Morsbach, 1973) นั่นก็คือ "amae" นั้นมักจะไม่ว่าถูกตั้งที่ Doi ได้ชี้ว่า

"ชาวญี่ปุ่นจะรู้สึกว่าการใช้คำพูดนั้นทำให้เกิดบรรยากาศที่ไม่เป็นกันเอง... เนื่องจากชาวญี่ปุ่นเชื่อว่าการติดต่อดสื่อสารระหว่างคนที่ใกล้ชิดกันนั้น ไม่จำเป็นต้องใช้คำพูดในการบรรยายความรู้สึก ซึ่งถ้าต้องใช้คำพูดในการบรรยายความรู้สึกแล้ว ความรู้สึกเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันกับบุคคลอื่น (หรือ "amae" ย่อมไม่บังเกิดขึ้น" (Doi, 1972, p.337 อ้างใน H.Morsbach and W.J.Tyler, 1986 : 290)

จากแนวคิดที่ได้อธิบายมาแล้วข้างต้นจะเห็นว่าเป็นแนวคิดที่อธิบายถึงพฤติกรรมของตัวละคร เช่น โนมิตะที่ปรากฏในเรื่องตอนดังกล่าวให้เห็นได้ชัดว่าโนมิตะมีอารมณ์เศร้า เมื่อเกิดความรู้สึกโทษหาความรักความอบอุ่น หรือความเวทิตา มีหัวใจ ที่ไม่เคยได้รับในวัยเด็ก จากทั้งย่าและเพื่อนหญิง ซึ่งเป็นเช่นนี้ ก็เนื่องมาจากการที่โนมิตะซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของสังคมญี่ปุ่นได้ซึมซับ (internalize) เอาแนวทางปฏิบัติของชาวญี่ปุ่น ในเรื่องของ "amae" ไว้อย่างเต็มเปี่ยม ดังที่เมื่อต้องดำรงชีวิตอยู่โดยปราศจากคนที่คอยปกป้องคุ้มครองจึงเสมือนการอยู่อย่างไร้ที่พึ่ง (Doi, 1973) จึงทำให้โนมิตะอยู่ในอารมณ์เศร้า ถึงถึงย่าจนร้องไห้ ซึ่งในเรื่องนี้ H.Morsbach and W.J.Tyler , 1986 กล่าวว่า ชาวญี่ปุ่นจะแสดงออกถึงความต้องการในการพึ่งพิงบุคคลอื่นอย่างเปิดเผย โดยเฉพาะในโครงสร้างสังคมแบบญี่ปุ่นนั้นจะมีการแสดงถึง

โครงสร้างความสัมพันธ์ที่มีความคลงคลันในการปฏิบัติสัมพันธ์ทางสังคม ถึงเช่นความสัมพันธ์ระหว่าง
 ฆ่ากับหลานหรือหลานกับย่า ที่หลานหรือโอบิตะในการ์ตูนเรื่อง "โคเรมอน" นี้สามารถแสดง
 ออกถึงความต้องการความรัก ความคุ้มครองจากย่าซึ่งโอบิตะสามารถเรียกร้องได้ตามต้องการ
 ทุกเวลา ซึ่งพฤติกรรมเอาแต่ใจตนเอง การบงการให้ทุกสิ่งเป็นไปตามที่ตนต้องการ และการ
 ทิ้งทิ้งผู้อื่นโดยยัดตนเองเป็นศูนย์กลางนั้น De Vos & Wagatsuma, 1973 ระบุว่า เป็น
 พฤติกรรมที่สังคมญี่ปุ่นยอมรับได้และนับเอาว่าพฤติกรรมดังกล่าวเป็นส่วนหนึ่งในบทบาทของเพศชาย

อย่างไรก็ตาม เพื่อพิจารณาจากเหตุการณ์ในเรื่องทั้งสองตอนนั้นแล้ว พบว่า
 "สาเหตุที่แท้จริง" ที่ไม่ใช่สาเหตุในระดับพื้นผิว ที่ทำให้โอบิตะเกิดอารมณ์เศร้าเสียใจนั้น
 ไม่ใช่เพียงการที่ตนต้องพลัดพรากจากบุคคลที่รักตนและตนรักเท่านั้น หากเป็นเพราะความเศร้า
 เสียใจนั้น ไม่ใช่เพียงการที่ตนต้องพลัดพรากจากบุคคลที่รักตนและตนรักเท่านั้น หากเป็นเพราะ
 ความเศร้าเสียใจที่เนื่องมาจากการที่โอบิตะได้คิดถึงสิ่งที่ตน เคยประพฤติกฎิบัติต่อบุคคลเหล่านั้น
 (ย่าและนोनจัง) ว่าเป็นพฤติกรรมที่ไม่สมควร และไม่ถูกต้องตามมาตรฐานของค่านิยมที่สังคมญี่ปุ่น
 กำหนดและคาดหวังซึ่งพฤติกรรมเหล่านั้นตนไม่อาจแก้ไขอะไรได้จึงได้แต่นึกเสียใจในสิ่งที่ผ่าน
 มาแล้ว

สำหรับในส่วนของค่านิยมที่กำหนดแนวทางความประพฤติของคนในสังคมญี่ปุ่น
 ประการหนึ่งนั้น รุธ เบเนดิก นักมานุษยวิทยาที่มีชื่อเสียงผู้หนึ่งได้ศึกษาวัฒนธรรมญี่ปุ่นเอาไว้ใน
 หนังสือชื่อ "ดอกเบญจมาศและดาบ" (The Chrysanthemum and the Sword.) อ้างใน
 Koya Azumi แปลโดย สมเกียรติ วันทะนะ, 2522 : 278 - 280 ได้ดอกแบบแผนของ
 วัฒนธรรมญี่ปุ่นให้เห็นชัดเจนว่า

"ความสำคัญของโครงสร้างสังคมของญี่ปุ่นมีความคลงคลันแบบปริมาตร ซึ่งเห็น
 ชัดเจนได้ชัดถึงความคิดที่ว่า แต่ละคนในสังคมจะต้อง "ตระหนักในตำแหน่ง
 แห่งตนของตนเอง".... ความคลงคลันทางสังคมเป็นสิ่งปกติธรรมดาที่มีอยู่

ในโลกทัศน์ของชาวญี่ปุ่น และถือกันว่าเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับระเบียบของกลุ่ม
ทางสังคมไม่ว่ากลุ่มใด นับตั้งแต่ ครอบครัว ชุมชน และประเทศชาติ การดำรง
รักษาโครงสร้างที่ลึกลับรวมทั้งระเบียบนี้ถูกกำหนดและแนะนำไว้ในแบบแผน
พฤติกรรมที่เหมาะสมกับแต่ละคนตามพื้นฐานแห่งเพศ อายุ กำเนิดและสายโลหิต
ของเขา... เพราะเหตุที่โครงสร้างที่ลึกลับเป็นลักษณะพื้นฐานของการจัด
องค์กรทางสังคมของญี่ปุ่นจึงนำไปสู่สภาพที่ว่าแต่ละส่วนในสังคมจะต้องอยู่ให้
ถูกที่ ดังนั้น จึงมีความรู้สึกเข้มงวดมากในการประพฤติปฏิบัติให้เหมาะสมกับ
สถานะของบุคคล"

ดังนั้น จึงเห็นได้ว่ายาของโนมิตะหรือเพื่อนหญิงของโนมิตะก็ดี ส่วนแต่ประพฤติ
ตนถูกต้องตามแบบแผนพฤติกรรมที่เหมาะสมที่สังคมกำหนด นั่นก็คือให้ความรัก ความเมตตาอารี
แก่โนมิตะอย่างเต็มที่ ซึ่งผิดกับพฤติกรรมของโนมิตะที่ประพฤติตนตอบสนองต่อย่าและ เพื่อนหญิง
ของตนอย่างไม่เหมาะสมเท่าใดนัก ฉะนั้นเมื่อโนมิตะคิดได้จึงรู้สึกสำนึกและเสียใจต่อการกระทำ
ของตน นั่นก็คือ การที่บุคคลเกิดความรู้สึกเสียใจ ซึมเศร้า ที่เกิดจากการที่บุคคลรู้สึกตำหนิ
ตนเอง เนื่องจากบุคคลมีความรู้สึกว่าตนเองมีส่วนรับผิดชอบต่อพฤติกรรมที่ตนทำลงไป และมี
ความต้องการที่จะได้รับการลงโทษ หรือความต้องการในการที่จะได้กระทำการใด ๆ เพื่อเป็น
การได้โทษต่อการกระทำของตน (Kemper, 1978) ซึ่งการที่โนมิตะรู้สึกว่าคุณมีพฤติกรรม
ที่ไม่เหมาะสมนั้นก็เนื่องมาจากข้อเท็จจริงที่ รุธเบนเคิด อ้างใน The Chrysanthemum and
the Sword แปลโดย สมเกียรติ วันทะนะ, 2522 : 279 - 280 ที่ได้กล่าวไว้ว่า

"ความประพฤติของกบในสังคมญี่ปุ่นถูกกำหนดโดยหน้าที่ที่เรียกว่า "อน"

(on) และ "กิริ" (giri)...ชาวญี่ปุ่นมองว่าตนเองเป็นหนี้ต่อยุคสมัยและยัง

เป็นหนี้ต่ोजักรรติ ประเทศชาติ พ่อแม่ และครูบาอาจารย์อีกด้วย ความต้องการ

ที่จะซัดใช้หนี้สินเหล่านี้เองเป็นที่มาแห่งแรงจูงใจให้คนประหลาดปฏิบัติกิจการใด ๆ ลงไป "ออน" หมายถึง หน้าที่ที่ต้องมีต่อผู้มีอุปการะคุณที่สำคัญ... ถ้าผู้มีพระคุณนั้น มีความใกล้ชิดกันน้อย สำหรับเพื่อน เพื่อนร่วมงาน ญาติต่าง ๆ และบุคคลอื่น ที่มีฐานะเท่าเทียมกัน หรือต่ำกว่าเขา บุคคลจะมีหน้าที่ต่อคนเหล่านั้นอีกแบบหนึ่ง เรียกว่า "กิริ"..."

คำนิยามในเรื่อง "ออน" และ "กิริ" นี้เองซึ่งสามารถอธิบายได้ถึงความรู้สึก เสียใจในระดับลึกของโนบิตะต่อการที่โนบิตะรู้สึกว่าคุณไม่ได้ออกพฤติกรรมที่เหมาะสมตาม คำนิยาม และแนวทางปฏิบัติที่สังคมกำหนดไว้ ซึ่งจากความเศร้าเสียใจในความรู้สึกว่าตนเป็นหนี้ ต่อบุญคุณของย่าและเป็นหนี้ต่อความปรารถนาดีของเพื่อนเช่นนोनังนี่เอง ที่ทำให้โนบิตะต้องนั่ง โทษแค้นขึ้นกลับ ไปสู่อดีตที่มีย่าและนोनังอยู่ ซึ่งเมื่อโนบิตะย้อนกลับไปหาย่าของตนนั้น โนบิตะก็ ตั้งใจเพื่อที่จะกลับไปทำให้ย่ามีความสุข ทำให้ย่าได้สมหวังหรือชื่นใจในชั่วเวลาชยคนเดียว ซึ่งก็คือ โนบิตะนั้นเอง และในการกลับไปในครั้งนี้ โนบิตะก็ได้ทำหน้าที่ต่อผู้มีอุปการะคุณ หรือ "ออน" โดยการทำให้ย่าได้สมหวังโดยได้มีโอกาสเห็นหลานชายหรือโนบิตะแต่งชุดนักเรียน ประถมถือกระเป๋าไปโรงเรียน ส่วนหน้าที่ที่เป็นหนี้ต่อผู้มีอุปการะคุณที่มีฐานะเท่าเทียมกัน หรือ "กิริ" นั้นก็คือ การที่โนบิตะกลับไปคืนรองเท้าสีแดงหนึ่งข้างที่ตนแอบขโมยนोनังมาเพื่อจะแกล้ง นोनังในตอนนั้นซึ่งการกระทำนี้ทำให้โนบิตะรู้สึกผิดและเป็นหนี้ต่อมิตรภาพที่นोनังมีแก่ตน โนบิตะจึงต้องกลับไปเพื่อคืนรองเท้าและกล่าวคำขอโทษพร้อมกับกล่าวคำอำลานोनัง และนี่ก็คือ ส่วนที่เกี่ยวกับบทบาทของคำนิยามและแนวทางปฏิบัติของคนในสังคมที่มีผลต่อลักษณะการเกิดอารมณ์ เศร้าเสียใจ ดังที่ปรากฏในภาพยนตร์การ์ตูนเรื่อง "โคเรมอน" และในลำดับต่อไปจะได้กล่าวถึง บทบาทของสังคมที่มีอิทธิพลต่อรูปแบบในการแสดงออกทางอารมณ์เศร้าที่ปรากฏในภาพยนตร์ การ์ตูน "โคเรมอน"

จากการศึกษารูปแบบการแสดงออกของอารมณ์เศร้าที่ปรากฏในตัวอย่างตอนชุดย่า ที่รักตอน 2 และตอนรองเท้าสีแดงของเค็ทหญิงนั้น พบว่า รูปแบบการแสดงออกถึงอารมณ์เศร้า

ที่มีรูปแบบตายตัวคือ "ร้องไห้" ดังจะเห็นได้จากกรณีที่โนบิตะกิต্তิ ย่าของโนบิตะหรือน้องจังกี้ก็เมื่ออยู่ในสถานการณ์โศกเศร้าที่ต้องหลีกเรากจากบุคคลอันเป็นที่รัก หรือเศร้าเสียใจจากการกระทำที่ไม่เหมาะสมของตน ตัวละครมักตัวอยู่ในอารมณ์ "เศร้า" ส่วนแต่แสดงออกถึงรูปแบบของอารมณ์เศร้าของตนโดยการ "ร้องไห้" ทั้งสิ้น ซึ่งลักษณะและรูปแบบของการแสดงออกดังกล่าวเป็นสิ่งที่สอดคล้องกับแนวคิดเกี่ยวกับบทบาทในเชิงละครของอารมณ์ ที่ Sarbin 1986 ได้อธิบายว่า บทบาทในการแสดงอารมณ์ก็เช่นเดียวกับบทบาทการแสดงออกถึงอารมณ์ในละครไม่ว่าจะเป็น อารมณ์เศร้า อารมณ์โกรธ หรืออารมณ์ริษยาที่ตามล้วนแต่มีรูปแบบในการแสดงออกหรือรูปแบบในการปฏิบัติทั้งสิ้น เช่นเดียวกันกับรูปแบบในการปฏิบัติตนเมื่อมีการทักทายต้อนรับหรือรูปแบบที่ปฏิบัติเวลาอำลาจากกัน นั่นก็คือ มนุษย์จะมีคลังแห่งบทบาททางอารมณ์ในเชิงละคร (Dramatistic-Emotional Repertoire) ของตนเองไว้ ซึ่งในส่วนนี้ De Sousa, 1980 อ้างใน Sarbin, 1986 กล่าวว่า บทบาทหรือลักษณะการแสดงออกทางอารมณ์ดังกล่าวจะแสดงออกมาในการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม โดยบุคคลจะมีปฏิริยาตอบสนองต่ออารมณ์หนึ่ง ๆ ในลักษณะที่เป็นรูปแบบเฉพาะต่อสถานการณ์ทางสังคมแต่ละสถานการณ์ ไม่ว่าจะเป็นการยิ้ม หรือร้องไห้ ซึ่งได้กลายมาเป็นตัวแทนการแสดงออกของอารมณ์หนึ่ง ๆ เช่น การยิ้มแย้มเมื่อมีความสุข หรือการร้องไห้เมื่ออยู่ในอารมณ์เศร้า เช่น ตัวละครในการ์ตูนเรื่อง "โดเรมอน" ได้แสดงออกเมื่ออยู่ในอารมณ์เศร้า ซึ่งนั่นก็หมายความว่า รูปแบบการแสดงออกของอารมณ์ในเชิงละครนี้เป็นสิ่งที่เกิดจาก "การเรียนรู้" (Learn) จากการมีปฏิสัมพันธ์กับกลุ่มทางสังคม เช่น กลุ่มโรงเรียน และไม่ได้เกิดจากการตอบสนองจากสัญชาตญาณแต่อย่างใด ซึ่งแนวคิดในส่วนนี้ Mead 1934 อ้างใน Armon-Jones, 1986 ก็ได้กล่าวไว้เช่นกันว่า พฤติกรรมและประสมการของบุคคลเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นมาจากการผสานเข้าเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มทางสังคมของบุคคล และพฤติกรรมของแต่ละคนก็เปรียบเสมือนตัวแทนของพฤติกรรมของกลุ่มสังคมทั้งหมด เพราะคนแต่ละคนย่อมเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มทางสังคมของตน จึงต้องปฏิบัติตามพฤติกรรม เช่นเดียวกันกับกลุ่มทางสังคมของตน ดังนั้น การที่ตัวละครมีรูปแบบการแสดงออกต่ออารมณ์เศร้า

เองคุณโดยการร้องไห้ให้ก็เป็นสิ่งซึ่งสอดคล้องกับงานเขียนเกี่ยวกับสังคมผู้เฒ่าของคุณทอง
ถิ่นศรีไทย, 2532 ที่ว่า คุณผู้เฒ่าเป็นชนชาติที่ชอบร้องไห้ไม่ว่าจะอยู่ในอารมณ์ดีใจหรือเศร้า
เสียใจ เพราะน้ำตาหมายถึงอารมณ์ที่สูงสุดของมนุษย์อย่างหนึ่งสำหรับคุณผู้เฒ่า ฉะนั้นเมื่อตัวละคร
ในเรื่อง "โคเรมอน" อยู่ในสถานการณ์ซึ่งกระทบกระเทือนใจ จากการที่ต้องพลัดพรากจาก
คนที่ตนรัก และเมื่อต้องเศร้าเสียใจจากการกระทำที่ไม่เหมาะสมของตน ตัวละครจึงหลั่งน้ำตา
ร้องไห้ออกมา เพื่อแสดงให้เห็นถึงความเศร้าสะเทือนใจของตน เพราะ "น้ำตา" สำหรับ
คุณผู้เฒ่าเปรียบเสมือนเครื่องบ่งชี้ถึงความเป็นผู้มีความรู้สึกละเอียดอ่อน และสามารถมองเห็น
ผลการกระทำของตน จึงน่าจะกล่าวได้ว่า ในแง่ของผู้ที่ประพฤติก็นไม่ถูกต้องนั้น นอกเหนือไป
จากการกระทำความคิดที่ชดเชยแล้ว "น้ำตา" หรือการ "ร้องไห้" ก็น่าจะเรียกได้ว่าเป็นการ
ไถ่โทษได้ ในลักษณะหนึ่งเช่นกัน

4.2 อารมณ์เศร้าอันเกิดจากความสงสารและเห็นใจ

จากการศึกษาภาพยนตร์การ์ตูนเรื่อง "โคเรมอน" นี้พบว่า อารมณ์เศร้า
ที่เกิดจากความสงสารนั้นเป็นอารมณ์ซึ่งได้รับอิทธิพลหรือถูกกำหนดโดยค่านิยมทางสังคม หรือ
ความเชื่อทางศาสนา ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตอน : ของขวัญวันเกิดห่อ (ตอนที่ 1 รั้ววันที่ 2 ปีที่ 1)

เป็นตอนที่โนบิตะต้องการให้ของขวัญวันเกิดกับห่อเป็นรถไฟใต้ดิน เนื่องจาก
โนบิตะได้มีโอกาสไปรับห่อกลับจากทำงานกับแม่ และพบว่าห่อต้องเผชิญกับรถไฟที่แน่นขนัดทุกวัน
ในการเดินทางจากบ้านไปทำงานและจากที่ทำงานกลับบ้าน ซึ่งทำให้โนบิตะรู้สึกสงสารและ
เห็นใจห่อมากจึงตกลงกับโคเรมอนสร้างรถไฟใต้ดิน เป็นของขวัญให้ห่อ

จากตัวอย่างเหตุการณ์ในตอนนี้จะเห็นว่า ค่านิยมที่มีบทบาทต่ออารมณ์เศร้าที่เกิดจากการรู้สึกสงสารและเห็นใจต่อ ก็คืออารมณ์ที่เกิดจากการที่โนมิตะรับเอา (internalize) ค่านิยมที่สังคมผู้ปุ่นมีคือ "พ่อ" เอาไว้ นั่นเอง กล่าวคือ สังคมผู้ปุ่นนั้นเป็นสังคมที่เน้นบทบาทของเพศชายมาก ซึ่งค่านิยมนี้เป็นค่านิยมดั้งเดิมที่รับมาจากความเชื่อทางศาสนาและประเพณี เช่น ลัทธิขงจื้อ และลัทธิขูซีโศ ที่ไม่กำหนดให้ผู้หญิงมีบทบาททำงานนอกบ้านเพื่อหารายได้มาจุนเจือครอบครัวแต่อย่างใด ดังนั้น ผู้ชายผู้ปุ่นจึงมีฐานะเป็นหัวหน้าครอบครัวเป็นแหล่งรายได้เพียงแหล่งเดียวของครอบครัว ค่าใช้จ่ายทุกอย่างในบ้าน จึงตกเป็นภาระของพ่อบ้าน ลูกก็ต้องอาศัยเงินจากพ่อเท่านั้น "พ่อ" สำหรับคนผู้ปุ่นจึงยิ่งใหญ่มีความสำคัญมาก นอกจากนี้ระบบเศรษฐกิจในปัจจุบันของผู้ปุ่นเน้นการทุ่มเทให้กับงาน ดังจะเห็นได้จากการทำงานที่พ่อของโนมิตะ ซึ่งมีตำแหน่งเป็นพนักงานของบริษัทแห่งหนึ่งต้องทำงานหามรุ่งหามค่ำ ส่วนมากจะทำงานจนเย็นจนค่ำ และยิ่งต้องเจอกับสภาพการเค้นทางที่ไม่สะดวกสบาย จึงยิ่งทำให้โนมิตะรู้สึกสงสารและเห็นใจอย่างมากที่ต้องทำงานหนักและเหน็ดเหนื่อยเพื่อหารายได้มาเลี้ยงดูครอบครัว โดยเฉพาะอย่างยิ่ง สังคมผู้ปุ่นนั้น เป็นสังคมที่ถูกปลูกฝังให้เชื่อว่าคนเป็นหนี้ต่อผู้มีอุปการะคุณ โดยเฉพาะผู้มีอุปการะคุณที่สำคัญ เช่น พ่อ กล้วยแล้ว คนผู้ปุ่นก็ยิ่งจะต้องพยายามชดใช้หนี้ที่ตนมีต่อบุคคลของผู้มีอุปการะคุณนั้น ๆ ซึ่งถือเป็นหน้าที่ (gimu) ที่ต้องทำโดยไม่อาจบิดบังได้ ดังเช่นในเหตุการณ์ที่ปรากฏในตอนนี้จะเห็นได้ว่าโนมิตะพยายามคิดหาทางช่วยไม่ให้พ่อไปทำงานได้สะดวกขึ้นโดยสร้างรถไฟส่วนตัวให้พ่อ ซึ่งความรู้สึกที่ต้องการทดแทนบุญคุณ หรือตอบแทนคุณความดีของพ่อก็มาจากค่านิยมของชาวผู้ปุ่นในส่วนนั้นนั่นเอง

จากการที่ค่านิยมในทางบวกที่ชาวผู้ปุ่นมีต่อพ่อ ได้มีอิทธิพลต่อการสร้างอารมณ์ "อารมณ์" ได้ทำหน้าที่ในการสะท้อน หรือรองรับค่านิยมทางสังคมวัฒนธรรมของสังคมนั้น ๆ ซึ่งความเชื่อ พิธีกรรม หรือค่านิยมทางสังคมดังกล่าวเป็นสิ่งที่กำหนดว่า บุคคลในสังคมจะต้องมี

อารมณ์หรือความรู้สึกอย่างไร ต่อใคร เช่น ต้องรู้สึกยกย่อง นับถือ คำทัก ตำหนิ คำกีดกัน โกรธ หรือ
 ตำหนิในบุญคุณ เป็นต้น ซึ่งอารมณ์ดังกล่าวก็คือลักษณะการตอบสนองที่แสดงถึงการรับรู้ต่อกฎเกณฑ์
 ต่าง ๆ ของสังคมที่เกิดขึ้น โดยอัตโนมัติ ทั้งนี้เป็นเพราะค่านิยมต่าง ๆ ซึ่งมีอิทธิพลต่อความหวัง
 ต่อพฤติกรรมหรือลักษณะของอารมณ์ของสมาชิกในสังคมได้ถูกปลูกฝังไว้ (internalized)
 ในตัวของสมาชิกแต่ละสังคมแล้ว (Claier Armon-Jones, 1986 : 80 - 81) นั่นก็คือ
 การที่ความเชื่อ ค่านิยมทางสังคมและวัฒนธรรมเหล่านั้นได้ถูกสั่งสมเข้ามาเป็นองค์ความรู้
 ของคนในสังคมนั้น ๆ และความรู้นั้นก็ฝังรากลึกกลายเป็นสิ่งที่ยอมรับกันโดยปริยายและให้
 พัฒนามาเป็นแบบแผนพฤติกรรม (Patterned Behavior) ที่เป็นที่ยอมรับของสมาชิกในสังคมนั้น
 นั้น ๆ Wuthnow 1984 อ้างใน บงกช เสวตามร์, 2533 ซึ่งแบบแผนพฤติกรรมดังกล่าวนั่นเอง
 เป็นสิ่งที่กำหนดอารมณ์ที่เหมาะสมหรือไม่เหมาะสมที่บุคคลจะแสดงออกหลังจากการประเมิน
 สถานการณ์ (De Sousa 1980)

นอกจากค่านิยมทางสังคมแล้ว ความเชื่อทางศาสนาก็มีอิทธิพลต่ออารมณ์ของ
 บุคคลได้เช่นกัน กล่าวคือ การที่บุคคลได้รับเอาคำสอนของศาสนามาเป็นแนวทางในการปฏิบัติ
 ตนต่อบุคคลอื่น จากการศึกษาภาพยนตร์การ์ตูนชุด "โคเรมอน" นี้พบว่า นอกจากความเชื่อตาม
 ศาสนาหรือลัทธิต่าง ๆ แล้ว ก็ยังพบว่ามโนทัศน์ความเชื่อของพุทธศาสนาแทรกอยู่ในการดำรงชีวิต
 ของคนในสังคมญี่ปุ่นเป็นบางส่วนด้วย เช่น ในตัวอย่างในตอนต่อไป

ตอน : ประกาศของอิจิเจ้าหมาข้างถนน (ตอนที่ 6 ม้วนที่ 1 ปีที่ 3)

เป็นตอนที่โนบิตะแอบนำสุนัขและแมวข้างถนน เข้ามาเลี้ยงไว้ที่บ้านโดยปิดบัง
 ไม่ให้แม่รู้แต่ในที่สุดแม่ก็จับได้ และให้โนบิตะนำสุนัขและแมวไปปล่อย ซึ่งทำให้โนบิตะและชิซูกะ
 ซึ่งอยู่ในเหตุการณ์รู้สึก เศร้าใจและพากันร้องไห้ส่งสารสุนัขและแมวมาก

จากตัวอย่างในตอนดังกล่าวจะเห็นได้ว่า โนมิตะได้แสดงออกถึงความเมตตาต่อสัตว์ที่ไม่มีที่พึ่งจนถึงกับกล่าวหาที่จะเสี่ยงกับการโดนแม่ดู เหมือนำสุนัขและแมวมาเลี้ยงไว้ที่บ้าน และยังแอบนำอาหารในตู้เย็นมาเลี้ยงสุนัขและแมวอีก ความเมตตาต่อสัตว์โลกดังกล่าวนี้เป็นสิ่งซึ่งตรงกับหลักคำสอนของพุทธศาสนาในเรื่องความมีเมตตาธรรม ซึ่งพุทธศาสนานี้ได้เข้าไปในประเทศญี่ปุ่นอย่างเป็นทางการตั้งแต่ปี ค.ศ. 538 และได้รับการต่อต้านอยู่บ้างในระยะแรก ๆ แต่ด้วยเหตุที่พุทธศาสนามีหลักธรรมที่สูงส่งและเป็นตัวกลางถ่ายเทอารยธรรมจากจีนสู่ประเทศญี่ปุ่น จึงได้รับความนิยมอย่างมาก (อุคมศักดิ์ จันทร์กลัด, 2530 : 84) ดังนั้นจึงเห็นได้ว่าอิทธิพลของพุทธศาสนาจะเป็นสิ่งที่มีบทบาทต่ออารมณืเศร้าที่เกิดขึ้นกับโนมิตะ ในเหตุการณ์ที่โนมิตะผิดหวังที่ตนไม่สามารถจะเลี้ยงคู่สัตว์ที่นำส่งสารไว้ได้อีกต่อไป และจะต้องนำพวกมันไปปล่อย ซึ่งเมื่อเทียบเคียงกับศาสนาหรือลัทธิความเชื่ออื่น ๆ ที่มีในสังคมญี่ปุ่นแล้ว ศาสนาพุทธจัดเป็นศาสนาที่มีคำสอนที่เน้นถึงเรื่องเมตตาธรรมอย่างเห็นได้ชัด ในขณะที่ศาสนาอื่นโตมรโงกความสำคัญของคำสอนที่เน้นถึงความจงรักภักดีในเทพเจ้า และความรักและห่วงแหนแผ่นดินของตน เป็นต้น

จากพฤติกรรมการแสดงออกของอารมณืเศร้าของโนมิตะที่ได้รับอิทธิพลจากความเชื่อและคำสอนของพุทธศาสนาที่เน้นความมีเมตตาต่อสัตว์โลกนี้เอง ที่ยืนยันแนวคิดที่นักโครงสร้างนิยมกล่าวไว้ว่า อารมณืก็คือสิ่งซึ่งถูกกำหนดคุณลักษณะโดยทัศนคติ ความเชื่อของสังคม ซึ่งได้ทำหน้าที่ในการดำรงไว้ซึ่งระบบค่านิยมของสังคมนั้น ๆ (Armon-Jones, 1985 อ้างใน Wood, 1986 : 196) และสำหรับรูปแบบและลักษณะของอารมณืและการแสดงออก เช่นการที่โนมิตะเรียนรู้ว่าเมื่อตนต้องนำสุนัขและแมวไปปล่อย อารมณืที่เกิดขึ้นกับโนมิตะก็คือส่งสารเศร้าใจ และต้องร้องไห้ออกมานั้น Armon-Jones, 1985 ก็ได้อธิบายว่า การเรียนรู้ อารมณืใด ๆ ก็คือการที่ได้แสดงออกถึงอารมณืนั้น ๆ ทั้งทางร่างกาย จิตใจและคำพูด และจากการเรียนรู้ดังกล่าว ถึงอารมณืแต่ละอารมณื ก็จะทำให้เราเรียนรู้ว่าเราจะต้องทำอย่างไร

และทำอะไร นั่นก็คือ อารมณ์เป็นสิ่งซึ่งเกิดจากการซึมซับเอาทัศนคติความคาดหวังในการแสดงออกเพื่อแสดงถึงความเป็นตัวแทนทางสังคมของสมาชิกแต่ละคน

4.3 ความเศร้าที่เกิดจากความทุกข์ใจ

ความเศร้าที่เกิดจากความทุกข์ใจที่พบจากภาพยนตร์การ์ตูนชุด "โคเรมอน" นี้ มักจะมีสาเหตุมาจากการที่ถูกกลืนปฏิเสศโดยกลุ่มทางสังคมของตน ดังจะเห็นได้จากตัวอย่างในตอนต่อไป

ตอน : ไปทะเลกันดีกว่า (ตอนที่ 1 ม้วนที่ 5 ปีที่ 1)

เป็นตอนที่ชูเนโอะชวนเพื่อน ๆ ทุกคนไปทะเลกับครอบครัวของตน ยกเว้น โนมิตะคนเดียวที่ถูกปฏิเสศ จึงทำให้โนมิตะเสียใจและเกิดอาการซึมเศร้ามากที่สุดจนถูกกันออกจากรุ่นเพื่อน

ตอน : แมลงแกลังไม้สน (ตอนที่ 3 ม้วนที่ 3 ปีที่ 4)

เป็นตอนที่โนมิตะถูกกลั่นแกล้งจากโจแอนท์และชูเนโอะที่ห้ามเพื่อนทุกคนไม่ให้สนใจโนมิตะให้ทำเหมือนกับว่าโนมิตะไม่มีตัวตนและถ้าเพื่อนคนไหนขัดคำสั่งไปเล่นหรือพูดคุยกับโนมิตะจะต้องถูกโจแอนท์ทำร้ายเป็นการลงโทษ เมื่อเหตุการณ์เป็นเช่นนี้ โนมิตะจึงกลายเป็นคนไม่มีเพื่อนไม่มีเพื่อนคนไหนกล้าพูดคุยหรือเล่นกับโนมิตะ จึงทำให้โนมิตะรู้สึกเศร้าเสียใจมากอย่างไม่เคยปรากฏมาก่อน จึงได้แต่กลับมานั่งซึมร้องไห้เก็บตัวอยู่ตรงมุมห้องนอนของตนอยู่คนเดียว

ลักษณะของอารมณ์เศร้าที่เกิดจากความรู้สึกทุกข์ใจจากเหตุการณ์ที่ปรากฏในตัวอย่างทั้งสองตอนนี้พบว่ามีสาเหตุที่สำคัญมาจากการที่ตัวละครถูกกีดกันออกจากกลุ่มทางสังคม

ของคนที่หรือจากการที่ตัวละครถูกขับไล่ออกจากกลุ่มทางสังคมของคน ซึ่งความรู้สึกเศร้าใจจากสาเหตุดังกล่าวนับเป็นความรู้สึกที่รุนแรงและสำคัญมาก สำหรับชาวญี่ปุ่น ทั้งนี้เป็นเพราะสังคมญี่ปุ่นนั้นให้ความสำคัญกับ "กลุ่มทางสังคม" มาก ดังที่ อุคุมตักกิ จันทรภักดิ์, (2530 : 88 - 89) ได้อธิบายในเรื่อง "กลุ่ม" ของชาวญี่ปุ่นว่า

"...คนญี่ปุ่นเป็นชาติที่มักจะชอบการรวมตัวเป็นกลุ่มเป็นก้อน เพื่อนนักเรียน นักศึกษาร่วมรุ่นตลอดจนรุ่นพี่และรุ่นน้อง จะมีความสัมพันธ์กันอย่างมากตลอดจนกลุ่มกิจกรรมหรือการกีฬาในโรงเรียนหรือมหาวิทยาลัยก็มีความสำคัญเช่นเดียวกัน การถูกขับออกจากกลุ่มจะหมายถึงเป็นผู้ที่ผิดวินัยของกลุ่มอย่างร้ายแรง ไม่มีใครจะคบค้าสมาคมด้วย ซึ่งการถูกขับออกจากกลุ่มนี้ จะมีความหมายอย่างมากต่อชีวิตของคน ๆ นั้น การเกาะกลุ่มอย่างเหนียวแน่นนี้ เป็นคุณสมบัติเห็นได้ชัดของคนญี่ปุ่น..."

จึงเห็นได้ว่า ค่านิยมในการดำรงชีวิตของคนในสังคมญี่ปุ่นในเรื่อง "กลุ่ม" นี้มีบทบาทและอิทธิพลต่อลักษณะของอารมณ์ของตัวละครในเรื่องเช่น โนบิตะมาก โดยทำให้ โนบิตะรู้สึกหงุดหงิดและเสียใจมากจนร้องไห้ ซึ่งลักษณะการเกิดอารมณ์เศร้าจากการที่ถูกขับไล่ออกจากกลุ่มทางสังคมนั้น Sabini and Silver, 1986 กล่าวว่า เป็นเพราะบุคคลรู้สึกว่าคุณค่าในตัวเองนั้น ถูกลดลง สถานภาพในการเป็นสมาชิกของกลุ่มของตนเองนั้นไม่ได้รับการรับรองจากกลุ่มทางสังคมของคนอีกต่อไป นั่นก็คือ ลักษณะที่ Garfinkel, (1961) กล่าวว่าเปรียบเสมือนการบั่นทอนระดับความไว้วางใจในตัวบุคคลและลดสถานภาพทางสังคมของบุคคลนั้นลงเช่นเดียวกับ Kemper, (1978) ที่ได้กล่าวถึงลักษณะของอารมณ์เศร้าซึ่งมีเหตุที่ใจว่าเกิดจากมิติด้านสถานภาพของบุคคล นั่นก็คือ บุคคลได้รับผลประโยชน์หรือการยอมรับจากบุคคลในสังคมในระดับที่ไม่พอเพียง บุคคลจึงรู้สึกหงุดหงิด และจากการศึกษาของ Rushing, (1969 อ้างใน Kemper, 1978 : 64) ก็พบว่า การถูกปฏิเสธโดยสังคมโดยสูญเสียการมีปฏิสัมพันธ์

ทางสังคมไป ก็ทำให้คนตกอยู่ในสภาวะอารมณ์เศร้าและทศุใจกังวล เช่น ที่โนมิตะประสบจาก เหตุการณ์ในตอนที่ยกมาเป็นตัวอย่างนี้ซึ่ง Kemper, 1978 ยังอธิบายเพิ่มเติมอีกว่าถ้าบุคคล ที่ถูกปฏิเสธโดยกลุ่มสังคมนั้นรู้สึกว่าเป็นผู้ผิดหรือมีส่วนรับผิดชอบต่อการสูญเสียสถานภาพ ทางสังคมหรือการถูกปฏิเสธโดยกลุ่ม บุคคลนั้นก็จะเป็นความรู้สึกว่าไม่สามารถจะแก้ไขสถานการณ์ นั้น ๆ ได้ เนื่องจากบุคคลไม่อยู่ในวิสัยที่จะเปลี่ยนแปลงเหตุการณ์ และเรียกร้องสถานภาพ คืนมาจากบุคคลอื่นได้ และความเศร้าทศุใจนี้ ก็จะกลายเป็นความทรมานหวังในที่สุด และ Fishman, 1965 พบว่า เมื่อบุคคลกล่าวโทษตนเองว่าเป็นต้นเหตุของการสูญเสียสถานภาพ ทางสังคมมากขึ้น บุคคลนั้นก็จะมีทัศนคติต่อตนเองในทางลบยิ่งขึ้น และมีแนวโน้มที่จะแสดง ความก้าวร้าวต่อตนเองมากกว่าที่จะแสดงต่อผู้อื่น นั่นก็คือสถานภาพของบุคคลนั้นจะถูกปฏิเสธ ในสองระดับด้วยกัน ในระดับแรกสถานภาพจะถูกปฏิเสธโดยบุคคลในกลุ่มสังคม และในระดับ ที่สองจะเป็นการที่สถานภาพของบุคคลจะถูกปฏิเสธโดยตัวของบุคคลนั่นเอง

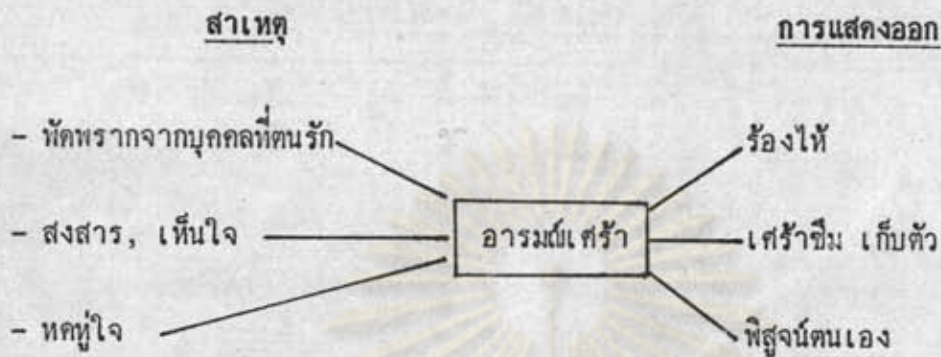
อย่างไรก็ตาม Kemper, (1978) กล่าวว่า หากบุคคลที่ถูกกลุ่มปฏิเสธ ไม่คิดว่าตนเองเป็นผู้ผิด แต่คิดว่าตนเองมีคุณค่าแก่บุคคลในสังคมไม่ตระหนักถึงคุณค่าของตน อารมณ์ เศร้าทศุใจของบุคคลนั้นจะถูกแสดงตอบสนองออกมาในลักษณะของความโกรธและไม่เป็น มิตร เพื่อที่จะเรียกร้องให้กลับมาซึ่งสถานภาพของตนตามเดิม แต่ถ้าในกรณีที่บุคคลอื่นมีอำนาจ เหนือกว่าอย่างเช่นลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างใจแฉกกับโนมิตะนั้น เมื่อบุคคลไม่สามารถ เรียกร้องสถานภาพของตนเองกลับคืนมาได้ เช่นที่โนมิตะไม่สามารถบังคับให้ใจแฉกเลิกข่มขู่ เพื่อนไม่ให้มาทศุขหรือเล่นกับตน โนมิตะก็อาจจะถูกมองว่าเป็นคนชั่วช้าคนนั้นก็คือลักษณะบุคคล ไม่มีความกล้าหาญที่จะต่อสู้เพื่อสิทธิของตนเอง ซึ่งถ้าบุคคลที่ถูกกีดกันจากกลุ่มหรือตัวอย่าง เช่นโนมิตะไม่สามารถแสดงออกถึงความรุนแรงต่อบุคคลอื่นที่เป็นตัวเหตุของการสูญเสียสถานภาพ ของตนได้ บุคคลที่สูญเสียสถานภาพในกลุ่มสังคม เช่นโนมิตะนั้นก็จะมีบุคลิกที่มาจากทั้งการสูญเสีย ที่แท้จริง คือการสูญเสียสถานภาพในกลุ่มสังคมของตน และการสูญเสียความภาคภูมิใจในตนเองไป

และต้องทนโศกเศร้าและทศนุใจกับความสูญเสียของตนเองไป ดังเช่นการที่โนบิตะต้องเสียใจ
ไปกับการที่ตนถูกกลุ่มสังคมนิยมแล้วไม่สามารถแก้ไขเหตุการณ์ได้ในตอนแรกของตัวอย่างที่ยก
มาทั้ง 2 ตอน

ในทางตรงกันข้าม บุคคลก็อาจจะสามารถแสวงหาวิธีการในการแก้ไขปัญห
และเรียกร้องสถานภาพการเป็นสมาชิกของกลุ่มตนกลับคืนมาได้ ไม่ว่าจะเป็โดยการแสดง
ความสามารถของตนเองให้เป็นที่ยอมรับ หรือโดยการแข่งขันกับบุคคลอื่น (Sabini & Silver
1986 : 179 - 180) ดังเช่นเหตุการณ์ที่ยกมาเป็นตัวอย่างในตอนไปทะเลกันดีค่านั้น โนบิตะ
และโคเรมอนได้พยายามต่อสู้เพื่อพิสูจน์ถึงความสามารถของตนเองโดยการใช้เรือค้ำน้ำหนัก
ตนเองไปทะเลได้ในที่สุดและในตอนแมลงแก้งไม้สำนั้นโคเรมอนก็ช่วยโนบิตะโดยใช้แมลง
แก้งไม้สำนั้นมาแก้เผ็ดใจแอนท์และชูเนโอะ ในลักษณะหนามยอกต้องเอาหนามบ่ง โดยถ้าใจแอนท์
และชูเนโอะต้องไม่สนใจโนบิตะจริง ๆ ถ้าพูดกับโนบิตะเมื่อไรจะถูกแมลงแก้งไม้สำน้อยเอา
ทันที

ส่วนในเรื่องของปฏิภริยาตอบสนองเมื่ออยู่ในอารมณ์เศร้าทศนุใจนั้น ก็เป็นเช่น
เดียวกับปฏิภริยา เศร้าเสียใจอื่น ๆ คือ ซึมและร้องไห้ ซึ่งก็สอดคล้องกับแนวคิดที่ Sarbin
1986 กล่าวไว้เกี่ยวกับบทบาทเชิงละครของอารมณ์ที่ว่า การแสดงออกต่ออารมณ์หนึ่ง ๆ นั้น
จะมีรูปแบบเฉพาะตัวของอารมณ์แต่ละประเภท เช่นเดียวกันกับลักษณะการแสดงออกของบทบาท
ในละคร ซึ่งการแสดงออกนี้เป็นสิ่งซึ่ง De sousa, 1980 อ้างใน Sarbin, 1986 : 92
อธิบายว่าเป็นพฤติกรรมที่เกิดจากการเรียนจากบุคคลในกลุ่มสังคมที่ตนสังกัดอยู่ ดังนั้น ในสภาวะ
การดีเช่นที่จึงเป็นปกติตามธรรมชาติของสังคมญี่ปุ่นที่คืองร้องไห้เมื่อเสียใจแต่ละวิถีลักษณะ
เศร้าซึมและเก็บตัวเพื่มาเข้ามาด้วยเท่านั้น ซึ่งการเศร้าซึมและเก็บตัวนี้ก็น่าจะเนื่องมาจาก
บุคคลเมื่อถูกตัดออกจากกลุ่มทางสังคมแล้วก็อยู่ในสภาวะที่ขาดที่พึ่งไม่มีใครที่บุคคลจะสามารถ
ระบายความทุกข์ใจของตนเองได้นั่นเอง

แบบจำลองที่ 5 : แบบจำลองแสดงสาเหตุและการแสดงออกของอารมณ์เศร้า

5. อารมณ์กลัว

อารมณ์กลัวที่พบในภาพยนตร์การ์ตูนชุด "โคเรมอน" สามารถแบ่งออกได้เป็น 3 ลักษณะใหญ่ ๆ ได้แก่ ความกลัวถูกทำร้ายร่างกาย ความกลัวความผิด และความกลัวเนื่องจากความวิตกกังวล

5.1 ความกลัวถูกทำร้ายร่างกาย

อารมณ์กลัวที่เกิดจากสาเหตุกลัวการถูกทำร้ายร่างกาย หรือกลัวการถูกรังแกนี้เป็นอารมณ์กลัวประเภทที่พบมากที่สุดประเภทหนึ่ง ในภาพยนตร์การ์ตูนชุด "โคเรมอน" ซึ่งความกลัวที่จะถูกทำร้ายร่างกายหรือรังแกนี้มักจะอยู่ในรูปของการที่มีอำนาจหรือพลังกำลังเหนือกว่าทำร้ายร่างกายผู้ที่มีอำนาจหรือพลังกำลังน้อยกว่า ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตอน : ทหารของเด็กเล่น (ตอนที่ 5 ม้วนที่ 3 ปีที่ 1)

เป็นตอนที่โนบิตะถูกใจแอนท์ไล่ตามทำร้าย จนโนบิตะต้องวิ่งหนีพร้อมกับหลบซ่อนตัวจากใจแอนท์ ความกลัวของโนบิตะในตอนนี้เห็นได้ชัดเจนมาก เนื่องจากมีก้นผ้าตาชีกเขียว

ต้นตระหนก เถ้ง้อแตกหลัก โนมิตะหนีใจแอนท์ราวกับหนีการถูกตามล่า ซึ่งยิ่งทำให้ใจแอนท์ใ้ใจ และพูดจาข่มขู่ต่าง ๆ นา ๆ ตลอดเวลาที่ค้นหาตัวโนมิตะ จนกระทั่ง โคเรมอนสั่งทหารของเด็กเล่นที่สามารถคุ้มครองโนมิตะได้อย่างมีประสิทธิภาพมาช่วยไว้ทัน ใจแอนท์จึงเป็นฝ่าย ถูกทำร้ายแทน

จากตัวอย่างในตอนที่ยกมานี้ จะเห็นได้ว่าอารมณ์กลัวที่เกิดขึ้นกับโนมิตะก็คือ อารมณ์ที่เกิดขึ้นจากการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างสังคมกับบุคคลอีกบุคคลหนึ่งตามที่ Harre, 1986 กล่าวไว้ แต่เป็นลักษณะของการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล 2 คน ที่มีระดับของอำนาจที่แตกต่างกัน นั่นคือใจแอนท์เป็นตัวแทนของผู้ที่มีอำนาจและพลังกำลังเหนือกว่า โนมิตะที่เป็นตัวแทนของผู้ที่มีอำนาจและพลังกำลังน้อย ดังนั้น เมื่อวิถีของอำนาจที่คนทั้งสองมีแตกต่างกัน เหตุการณ์จึงมักอยู่ในรูปของบุคคลหนึ่งเป็นผู้ล่า/รังแก และอีกบุคคลหนึ่งเป็นผู้หนี/ถูกรังแก ซึ่งแน่นอนว่าผู้ที่ทำหน้าที่ รังแกก็คือใจแอนท์โดยมีโนมิตะคอยหนีการถูกรังแก และรูปการณ์ในลักษณะเช่นนี้ Rausch, 1965 อ้างใน Kemper, 1978 : 58 ได้ทำการศึกษาจากกลุ่มเด็ก ๆ พบว่า พฤติกรรมที่แสดง ความโอนอ่อนนอบน้อมเข้าหาก่อนนั้นมักจะถูกโต้ตอบกลับด้วยพฤติกรรมแสดงอำนาจข่มขู่ของ อีกฝ่ายหนึ่งเสมอ ในขณะที่พฤติกรรมที่แสดงอำนาจข่มขู่ก่อนนั้นมักจะได้รับพฤติกรรมโอนอ่อนนอบน้อมตอบกลับมา นั่นก็คือการที่หากเด็กคนใดแสดงให้เห็นว่าเขาไม่สามารถต่อสู้หรือตอบโต้อะไรได้ เขาก็จะต้องถูกทำร้ายหรือข่มเหง แต่เมื่อใดที่เด็กที่ถูกรังแกสามารถตอบโต้กลับไปยังผู้ที่ถูก ทำร้ายได้อย่างทัดเทียมกันแล้ว พฤติกรรมก้าวร้าวรุนแรงที่มีต่อเขาก็จะลดลงอย่างรวดเร็ว เช่น ในตอนที่โนมิตะได้เครื่องมือวิเศษมาช่วยต่อสู้กับใจแอนท์ (Hatterson, Littman and Bricker, 1967)

ดังนั้น ทิวทัศน์ของ "อารมณ์กลัว" ในตอนที่โนมิตะยังป้องกันตนเองไม่ได้ จึงแสดง ออกมาในรูปของการหนีเพื่อเอาตัวรอดแต่เพียงอย่างเดียว ดังที่ Kemper, 198 : 143 อธิบาย

หน้าที่ของอารมณ์กลัวว่าความกลัวจะทำหน้าที่เป็นแรงขับเคลื่อนบุคคลให้หนีห่างไปจากการปรากฏตัวของสิ่งเร้าที่เมื่ออันตรายซึ่งถ้าอารมณ์กลัวนี้อยู่ในระดับต่ำ ก็จะเป็นการกระตุ้นให้บุคคลเกิดความระมัดระวัง แต่ถ้ามีความกลัวในระดับที่มากขึ้น ก็จะเป็นแรงขับเคลื่อนให้หนีห่างจากอันตรายเพื่อคงความอยู่รอดของตน แต่ถ้าความกลัวนั้นพุ่งไปถึงขีดสูงสุดแล้ว ก็จะทำให้บุคคลนั้นเกิดอาการตัวแข็งขยับเขยื้อนไม่ได้ ซึ่งความกลัวสุดขีดนี้ ก็เห็นได้ชัดจากเหตุการณ์ในตัวอย่างในตอนหัวใจแอนท์ตามมาประชิดตัว โนมิตะและกำลังจะทำร้ายโนมิตะได้แล้ว ทำให้โนมิตะเกิดอาการ "ตัวแข็ง" ไม่สามารถจะหนีหรือแก้ไขสถานการณ์อย่างอื่นได้เลย เพราะอันตรายเข้ามาประชิดติดตัวอย่างกะทันหันเกินไป

เมื่อบุคคลอยู่ในอารมณ์อย่างใดอย่างหนึ่งแล้ว ผลจากสภาวะอารมณ์ที่แตกต่างกันย่อมทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางกายภาพที่แตกต่างกันออกไปด้วย (Harré, 1986 : 5) แต่ทั้งนี้ นักโครงสร้างสังคมจะไม่ยึดติดกับสภาวะทางกายภาพของแต่ละอารมณ์ เนื่องจากเห็นว่าปรากฏการณ์ทางกายภาพเหล่านั้นล้วนแต่เป็นเหตุบังเอิญที่เกิดขึ้นเนื่องมาจากสภาวะอารมณ์ที่บุคคลมีขึ้นจากการมีปฏิสัมพันธ์ทั้งสิ้น ดังเช่น อารมณ์กลัวของโนมิตะในเหตุการณ์ที่ยกเป็นตัวอย่างนี้ทำให้โนมิตะหน้าซีดคันตระหนก เหงื่อแตก ตัวแข็ง เป็นต้น ซึ่งข้อเท็จจริงในส่วนนี้ก็สอดคล้องกับการศึกษาของ Kemper, 1978 ที่พบว่าอารมณ์นั้นมักจะเกิดควบคู่กับการเปลี่ยนแปลงทางด้านกายภาพของร่างกายโดยอัตโนมัติ เช่น หน้าแดง หรือหน้าซีด กล้ามเนื้อเกร็ง เหงื่อแตก อัตราการเต้นของหัวใจเปลี่ยนแปลง หรือการขยายตัวของม่านตา ฯลฯ

ทั้งนี้ "ความกลัว" ที่โนมิตะมีต่อใจแอนท์นั้นอาจกล่าวได้ว่าถูกกำกับไว้ด้วยค่านิยมในการยินยอมของสาวมัทก็์ต่ออำนาจของผู้ที่เหนือกว่าตนเองของคนในสังคมญี่ปุ่นนั่นเอง แต่ถึงกระนั้นก็ตาม "อารมณ์กลัว" ที่เกิดขึ้นย่อมกระตุ้นเร้าให้บุคคลพยายามหลบเลี่ยงอันตรายเพื่อเอาตัวรอดเช่นเดียวกับที่โนมิตะต้องหนีใจแอนท์ทุกครั้งหัวใจแอนท์จะทำร้ายและยังพบว่า

นอกจากวิงหนีแล้ว โนบิตะยังมีพฤติกรรมกรรมการหลบเลี่ยงการเผชิญหน้ากับใจแฉกอีกด้วย
ดังตัวอย่างในตอนต่อไปนี้

ตอน : สตีทเกอร์ที่สี่เหนือ-ใต้ (ตอนที่ 4 หน้าที่ 1 ปีที่ 1)

เป็นตอนที่โนบิตะได้ของวิเศษจากโคเรมอนคือสตีทเกอร์ที่สี่เหนือ-ใต้ที่มีวิธีการใช้และประสิทธิภาพเหมือนกันกับขี้แม่เหล็กไฟฟ้า นั่นก็คือ ถ้าขี้เหมือนกันวัตถุก็จะกระเด็นออกจากกัน ถ้าขี้ต่างกันวัตถุก็จะประชิดเข้าหากัน ดังนั้น โนบิตะจึงได้คิดสตีทเกอร์ที่มีตัวอักษรเหมือนกันที่แสดงถึงขี้แม่เหล็กเหมือนกันโดยตนเองและใจแฉกเพื่อช่วยให้ตนเองไม่ต้องเผชิญหน้ากับใจแฉก

ลักษณะการหลบเลี่ยงการเผชิญหน้ากับบุคคลที่ก่อให้เกิดความกลัวนี้ Kemper, 1968 กล่าวว่า เมื่อบุคคลมีความกลัวนั้น บุคคลก็จะเกิดความกังวลใจต่อกรใช้อำนาจที่น่าหวาดกลัวของฝ่ายตรงข้าม บุคคลจึงพยายามหลีกเลี่ยงการเผชิญหน้ากับฝ่ายตรงข้าม และลดโอกาสในการพบปะลงไป แต่เมื่อใดก็ตามที่ทั้งสองฝ่ายจำเป็นต้องเผชิญหน้ากับบุคคลที่มีอำนาจน้อยกว่า เช่น โนบิตะก็จะต้องเกิดความกลัวขึ้นมาอีก แต่ถ้าเมื่อใดไม่ถูกทำร้ายหรือรอกันจากการถูกกระทบกระทั่งแล้ว บุคคลนั้นก็就会产生ความรู้สึกมั่นคงและปลอดภัย

ทั้งนี้ จากการศึกษาถึงสังคมของผู้คนในปัจจุบันจะพบว่า บัญชาการกลั่นแกล้งกันในเด็กนั้นเป็นปัญหาที่สำคัญปัญหาหนึ่ง เนื่องจากสังคมผู้คนเป็นสังคมที่เน้นความมีระเบียบและการปฏิบัติตามมาตรฐานของกลุ่ม ดังนั้น เมื่อเด็กคนใดประพฤตินั้นแตกต่างจากมาตรฐานเฉลี่ยก็จะถูกกีดกันออกจากกลุ่มไม่ได้รับการยอมรับจากกลุ่มลงโทษ (ขุนทอง อินทร์ไทย, 2532 : 95) จึงเห็นได้ว่าเด็กที่ตกเป็นเหยื่อของการรังแกนั้นมักจะเป็นเด็กที่มีผลการเรียนอ่อน เล่นกีฬาไม่เก่ง หรืออ่อนแอ อย่างที่โนบิตะเป็น นั่นเอง

5.2 ความกลัวความผิด

ความกลัวในลักษณะนี้เกิดจากการที่ตัวละครได้กระทำพฤติกรรมที่เบี่ยงเบนหรือขัดกับมาตรฐานของค่านิยมที่สังคมได้กำหนดมาให้ปฏิบัติเอาไว้ และเมื่อการกระทำนั้นถูกเปิดเผยหรือมีแนวโน้มที่จะถูกเปิดเผยตัวละครหรือบุคคลที่กระทำพฤติกรรมในลักษณะเบี่ยงเบนหรือขัดกับค่านิยมทางสังคมดังกล่าวก็จะเกิดความกลัวขึ้นมาซึ่งเป็นความกลัวต่อการถูกลงโทษ กลัวความผิดถูกเปิดเผย และกลัวต่อการถูกสังคมตำหนิต่างตัวอย่างในตอนที่ต่อไป

ตอน : เบาะนั่งลอคใต้ (ตอนที่ 3 ม้วนที่ 2 ปีที่ 2)

เป็นตอนที่โนบิตะก่อความวุ่นวายภายในบ้านของตนเองโดยใช้เบาะนั่งลอคใต้ซึ่งสามารถทำให้ผู้ที่ใช้เบาะนั่งดังกล่าวหกลอคเบาะและวัสดุที่ค้ำวางที่เบาะนั่งวางหยาบไว้ไปไถ่ราวกับวัสดุที่ค้ำวางนั้นไม่มีตัวตน แต่เมื่อดูแขกที่มาพบพร้อมกับแม่ที่บ้านไปนั่งบนเบาะนี้เข้าจึงทำให้แขกหล่นลงไปอยู่ใต้ขั้นฐาน จึงทำให้แขกตกใจ และโกรธมาก พร้อมกับแม่ก็โกรธ และเสียหน้ามาก เมื่อแขกกลับไปแล้วพ่อโนบิตะที่ปกติไม่ค่อยเอาเรื่องเอาราวกับโนบิตะเท่าใดนักถึงกับตะโกนเรียกหาโนบิตะเพื่อจะจับโนบิตะมาอบรมซึ่งทำให้โนบิตะรู้สึกกลัวมากที่จะต้องถูกพ่อดุ ถึงกับเหงื่อแตกร้องลั่นอย่างลืมหูลืมตา

เหตุการณ์จากตัวอย่างตอนที่ยกมานี้ แสดงให้เห็นถึงค่านิยมในสังคมญี่ปุ่นที่สำคัญ 2 ประการ คือ ประการแรก คนญี่ปุ่นเป็นชนชาติที่ระมัดระวังการแสดงออกกับบุคคลอื่นมาก ซึ่งจะแสดงออกในรูปของการพยายามระมัดระวังไม่ให้ตนต้อง "เสียหน้า" หรือแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมที่ทำให้ผู้อื่นต้องตำหนิเอาไว้ และก็ต้องระมัดระวังที่จะต้องรักษาหน้าของผู้อื่นด้วยเช่นกัน เพื่อเป็นการแสดงถึงความให้เกียรติผู้อื่นที่ตนมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมอยู่ด้วย ฉะนั้นพฤติกรรมที่โนบิตะแสดงออกไปและทำให้แขกเสียหน้านั้น จึงนับเป็นพฤติกรรมที่ขัดกับค่านิยม

ที่สังคมวางไว้เป็นบรรทัดฐานในการปฏิบัติตน ดังนั้น โนบิตะจึงรู้ตัวและกลัวที่จะถูกดูว่าจากพ่อ ซึ่งค่านิยมในเรื่องพ่อ นี้เองซึ่งเป็นค่านิยมที่สำคัญอีกประการของผู้ปู่ที่ปรากฏในตัวอย่างตอนนี้ กล่าวคือ ชาวญี่ปุ่นนั้นให้ความสำคัญกับพ่อมาก ดังจะเห็นได้จากสุภาษิตตั้งแต่สมัยโบราณมาที่ว่า ความกลัวของชาวญี่ปุ่นนั้นมีทั้งหมด 4 ประการคือ อสุรบาต, แผ่นดินไหว เพลิงไหม้ และบิดา ซึ่งแสดงให้เห็นว่าพ่อสำหรับชาวญี่ปุ่นนั้นยิ่งใหญ่ น่าเกรงขามมากเพียงใด ดังนั้น จึงไม่่าประหลาดใจที่โนบิตะจะมีความเกรงกลัวต่ออำนาจของพ่อ ซึ่งถือเป็นอำนาจสูงสุดของบ้าน

ทั้งนี้ อารมณ์กลัวต่อความผิดของตนเองที่เกิดขึ้นกับโนบิตะนี้ ก็คือบ่วงบาปของอารมณตามที Armon-Jones, 1986 ได้กล่าวเอาไว้ว่า อารมณ์มีหน้าที่ในการสกัดกั้นทัศนคติหรือพฤติกรรมที่ไม่เป็นที่ต้องการของสังคม และเตือนใจซึ่งพฤติกรรมที่เป็นที่ยอมรับของสังคม ดังนั้น เมื่อโนบิตะได้สัมผัสกับความรู้สึกกลัวต่อความผิดที่ตนได้ทำขึ้นก็น่าที่จะเป็นแนวโน้มนำให้โนบิตะมีพฤติกรรมที่เหมาะสมในการประพฤติปฏิบัติต่อการรับรองแขกที่มาเยี่ยมที่บ้าน นั่นก็คือการที่บุคคลจะเกิดการเรียนรู้ และตีความเหตุการณ์ต่าง ๆ โดยคำนึงถึง บรรทัดฐาน กฎเกณฑ์ และมาตรฐานทางสังคม ที่จะกำหนดว่าพฤติกรรมใดเป็นที่ต้องการหรือไม่ต้องการของสังคม หรือพฤติกรรมใดเป็นสิ่งซึ่งเหมาะสมหรือไม่เหมาะสม (Pritchard, 1976 อ้างใน Coulter , 1986)

ตอน : ทนังสื่อเป็นเหตุ (ตอนที่ 2 ม้วนที่ 1 ปีที่ 3)

เป็นตอนที่พ่อแอบนำเงินเคียนบางส่วนของตนเองไปซุกซ่อนจากแม่ โดยซ่อนไว้ในหนังสือของโนบิตะ แต่โนบิตะบังเอิญไปเห็นเข้าเมื่อพ่อทรมานเรื่องจึงตกใจมาก เกรงว่าแม่จะรู้ เลยทำให้พ่อรีบซ่อนเงินโนบิตะให้คืนเงินโดยเร็ว แต่โนบิตะเข้าใจว่าเงินนั้นเป็นเงินของตนที่ได้จากเครื่องมื่อวิชาของโคเรมอน จึงไม่ยอมคืนให้พ่อ

เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในตัวอย่างตอนนี้ แสดงให้เห็นถึงสภาพความเป็นจริงในสังคมผู้ไม่ประการหนึ่งคือ ตามปกติที่พ่อแม่บ้านจะเป็นผู้ทำงานหารายได้มาเลี้ยงดูครอบครัวโดยจะนำเงินเกือบทั้งหมดมาให้แม่บ้านเก็บไว้ เพราะแม่บ้านชาวญี่ปุ่นนั้นจะเป็นผู้คอยดูแลเรื่องค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ภายในบ้านทั้งหมด แต่ความเป็นจริงก็คือ พ่อบ้านบางคนอาจไม่ได้นำเงินทั้งหมดมอบไว้แก่แม่บ้าน แต่แอบซุกบางส่วนเก็บเอาไว้ไว้ไม่ให้แม่บ้านทราบ ทั้งนี้เพราะโดยปกติแล้วผู้ชายญี่ปุ่นนั้นเมื่อเลิกงานแล้วจะไม่ตรงถึงกลับบ้านทันที แต่จะต้องแวะสังสรรค์กับกลุ่มเพื่อนที่ทำงานกันก่อนแล้วจึงกลับบ้าน นอกจากนั้นแล้วยังถือเป็นการผ่อนคลายความตึงเครียดจากที่ทำงานด้วย (ชิเอะ นากาเนะ แพลโดย วิเชียร อติชาตการ และธีรวิฑู ฤทธิ์เปรม ๘, 2526, 170 - 171) ซึ่งการสังสรรค์นี้เองที่ทำให้รายจ่ายส่วนตัวของพ่อแม่บ้านต้องเพิ่มขึ้น จึงทำให้พ่อแม่บ้านจำเป็นต้องแอบขูดเงินจากแม่บ้านทั้ง ๆ ที่ตระหนักดีว่าสังคมของคนที่กำหนดไว้ว่าพ่อแม่บ้านมีหน้าที่ที่จะต้องนำเงินที่ได้มาทั้งหมดมอบให้แม่บ้านเก็บรักษาเอาไว้และหากจะต้องใช้จ่ายอะไรก็ต้องปล่อยให้แม่บ้านในดุลยพินิจของแม่บ้าน

ฉะนั้น จึงกล่าวได้ว่า อารมณ์กลัวความผิดของคนที่ถูกเปิดเผยที่พ่อแม่ของโนบิตะประสบอยู่นี้สอดคล้องกันกับแนวคิดเรื่องบทบาทของอารมณ์ในการส่งเสริมให้บุคคลในสังคมกระทำพฤติกรรมที่ตรงกับความคาดหวังของส่วนรวม ที่กำหนดว่า พฤติกรรมใดเหมาะสมหรือไม่เหมาะสม (Averill, 1980 อ้างใน Armon-Jones, 1986)

5.3 ความกลัวอันเนื่องมาจากความวิตกกังวล

ความกลัวอันเนื่องมาจากความวิตกกังวลว่า ที่ปรากฏในเนื้อเรื่องบางตอนในภาพยนตร์การ์ตูนชุด "โคเรมอน" ที่นำการศึกษาอันเป็นความวิตกกังวลหรือความกลัวที่จะเกี่ยวข้องกับค่านิยมทางสังคมบางประการที่กำหนดคุณลักษณะของสถานภาพทางเพศและวัยดังตัวอย่างต่อไปนี้

เหตุการณ์ในเรื่องแล้ว จะเห็นได้ว่า โนมิตะและโคเรมอนได้ใช้กระบวนการในการประเมิน ทั้งกล่าว ประเมินสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมของแม่และปรากฏผลออกมาในแง่ลบ ก็เมื่อทั้งสองเข้าใกล้แม่จะต้องถูกดูว่า ทั้งสองจึงพยายามหลีกเลี่ยงการอยู่ใกล้แม่ จึงได้แต่ แอบมองอยู่ห่าง ๆ แทน เป็นต้น

ตอน : ขมปังบันทึก (ตอนที่ 3 ม้วนที่ 1 ปีที่ 1)

เป็นตอนที่โนมิตะวิตกกังวล เรื่องการสอบวิชาเลขคณิตและหลักภาษาที่จะมีในวันรุ่งขึ้น เนื่องจากโนมิตะกลัวว่าจะต้องสอบได้ศูนย์คะแนนอีก จึงทำให้เกิดความกังวลมากจนระดับความรู้สึกไม่อยู่ จึงร้องไห้ไป กระโดดคว้นไปรอบห้องนอนโดยไม่ยอมหยุด โครेमอน จึงนำขมปังบันทึก เนื้อหาวิชามาให้โนมิตะแทน เพื่อให้จดจำเนื้อหาวิชาที่จะต้องสอบได้ทั้งหมด ลงไป โนมิตะจึงสงบสติอารมณ์ลงไปได้

จากเหตุการณ์ในตอนนี้จะเห็นได้ว่าความวิตกกังวลของโนมิตะนั้นเกิดจาก ค่านิยมทางสังคมที่มุ่งเน้นในเรื่องการให้ความสำคัญกับการศึกษาและการสอบมาก ทั้งจะพบว่า เนื้อเรื่องของภาพยนตร์การ์ตูนชุด "โคเรมอน" นี้มักจะกล่าวถึงการสอบ บ่อยครั้งมาก ทั้งนี้ เป็นเพราะสังคมที่มุ่งเน้นเป็นสังคมที่ให้ความสำคัญกับการศึกษามาก คนที่มุ่งเน้นตนเองเห็นความ สัมพันธ์อย่างใกล้ชิดระหว่างผลการเรียนกับความสำเร็จในชีวิต พ่อแม่ยอมอดออมเพื่อให้ลูก ได้เรียนพิเศษ และแม่จะคอยดูแลวุ่นวายกับกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาของลูกอยู่เสมอ (ไรเซาเออร์ แพลโคย วุฒิชัย มูลศิลป์ และสุภัทรา นิลวัชระ, 2524 : 189) ดังนั้น เมื่อ จะมีการสอบในวันรุ่งขึ้น โนมิตะซึ่งรู้ตัวที่จะต้องสอบตกแน่ ๆ จึงกลัวและวิตกมาก เพราะ เกรงว่าจะต้องถูกแม่ดู จึงต้องให้โคเรมอนหาทางช่วยเหลือ

ดังนั้น จึงอาจกล่าวได้ว่า อารมณ์กลัวที่เกิดจากการวิตกว่าตนจะสอบตก นั้นก็คือการที่อารมณ์กลัวได้มีบทบาทในการโน้มน้าวให้บุคคลกระทำพฤติกรรมที่สังคมคาดหวัง

ตอน : เครื่องปรับน้ำหนัก (ตอนที่ 1 ม้วนที่ 1 ปีที่ 2)

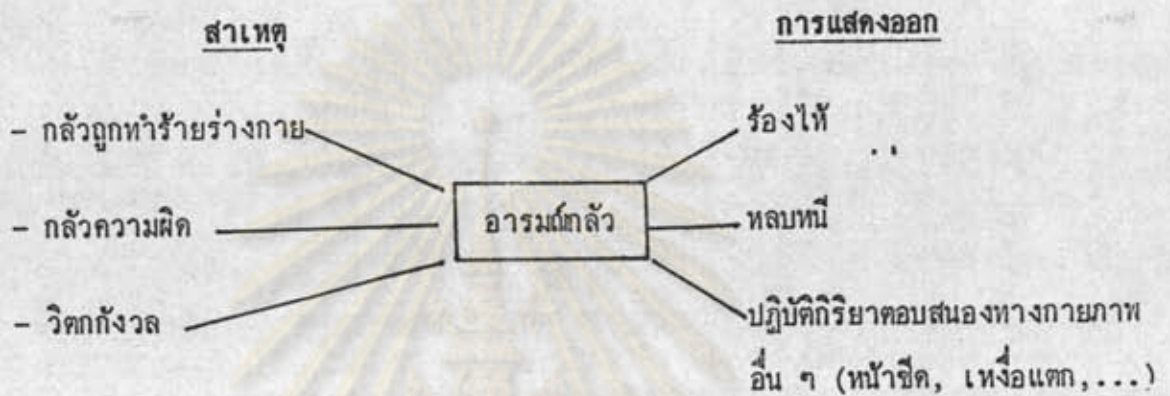
เป็นตอนที่สมาชิกทุกคนในบ้านโนบิตะโดนแม่ทุกันไปหมด เพราะแม่หงุดหงิด
เนื่องมาจากความวิตกกังวลเรื่องน้ำหนักตัวของตนเอง โดยแม่พยายามจำกัดอาหาร เพื่อให้
น้ำหนักลดลง ต่อมาเมื่อโคเรมอนทราบปัญหาจึงใช้เครื่องปลอมน้ำหนักมาหลอกแม่ทำให้แม่
เข้าใจผิดคิดว่าน้ำหนักตัวของตนเองลดลงทั้ง ๆ ที่จริง ๆ แล้วน้ำหนักยังคงเดิม

พฤติกรรมของแม่โนบิตะในตัวอย่างตอนที่ยกมานี้ แสดงให้เห็นถึงความกลัวกลัว
กลัวความอ้วน กลัวไม่สวย ซึ่งความวิตกกังวลดังกล่าวมีมากจนทำให้แม่ของโนบิตะผิดปกติไป
จากเดิมคือ นั่งหน้าเต้า เกร็งเครียด โมโหง่าย และหาถกกับทุกคนที่พบ ค่านิยมที่เป็นตัวกำหนด
อารมณ์ของแม่โนบิตะ ในตอนนี้ก็คือค่านิยมของความเป็นเพศหญิง ที่ถูกกำหนดไว้อย่างเด่นชัดว่า
เป็นเพศที่ผูกพันกับความสวยความงาม ซึ่งแม้แต่โคเรมโองสาวของโคเรมอนซึ่งมีส่วนช่วยคลี่คลาย
ปัญหายี้ว่า น้ำหนักเป็นเรื่องใหญ่ของผู้หญิง จึงเป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นถึงค่านิยมเกี่ยวกับ
ความเป็นเพศหญิงให้เด่นชัดยิ่งขึ้น

อย่างไรก็ตาม แนวคิดเกี่ยวกับอารมณ์ที่สังเกตได้ในตัวอย่างที่คัดมานี้ก็คือ
การบุคคลได้มีการประเมินสถานการณ์หรือตีค่าของสถานการณ์ สิ่งเร้าต่าง ๆ ที่ผ่านเข้ามาโดย
ทันทีทันใด ดังที่ Arnold, 1960, 1970 ได้กล่าวว่า บุคคลจะตีค่าสิ่งเร้าต่าง ๆ ที่ผ่านเข้ามา
ว่าสิ่งเร้านั้น ๆ จะเป็นสิ่งซึ่งเป็นประโยชน์ต่อตน หรือนำมาซึ่งอันตรายแก่ตน ซึ่งผลที่ได้จาก
การประเมินคุณค่าของสิ่งเร้านี้เองที่บุคคลใช้ในการตัดสินใจว่า ตนเองควรจะมีปฏิกิริยาอย่างไร
ต่อสิ่งเร้าดังกล่าว เช่น ถ้าผลของการประเมินปรากฏออกมาในเชิงบวก บุคคลก็มีแนวโน้มที่จะ
เข้าไปมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งเร้านั้น แต่ถ้าหากการประเมินปรากฏออกมาในทางลบ บุคคลก็มีแนวโน้ม
ที่จะหลีกเลี่ยงการเข้าไปมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งเร้านั้น แต่ถ้าหากผลการประเมินปรากฏออกมาใน
ทางลบ บุคคลก็มีแนวโน้มที่จะหลีกเลี่ยงการเข้าไปมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งเร้านั้น ๆ ซึ่งเมื่อพิจารณาจาก

(สอบได้คะแนนดี) แม้ว่าในความเป็นจริงแล้วตนเองจะเรียนไม่เก่งก็ตาม ซึ่งก็ตรงกับแนวคิดของ Averill , 1980 และ Armon-Jones , 1986 ในส่วนที่กล่าวว่าอารมณ์ก็คือชุดการตอบสนองทางสังคมที่กำหนดให้บุคคลแสดงออกซึ่งพฤติกรรมที่เหมาะสมและเป็นที่ยอมรับของสังคม

แบบจำลองที่ 6 : แบบจำลองแสดงสาเหตุและการแสดงออกของอารมณ์กลัว

6. อารมณ์ริษยา

อารมณ์ริษยานั้นเป็นอารมณ์อีกประเภทหนึ่งที่ปรากฏในภาพยนตร์การ์ตูนชุด "โตเรมอน" ซึ่งอารมณ์ริษยาที่ปรากฏนั้นส่วนใหญ่จะเนื่องมาจากที่ตัวละครนำตนเองไปเทียบเคียงกับมาตรฐานทางสังคมในด้านต่าง ๆ ซึ่งในส่วนของความคาดหวังของสังคมตามที่ Armon-Jones , 1986 : 73 ได้กล่าวว่า ความคาดหวังตั้งแต่โบราณมาที่คนในสังคมยึดถือว่ามีหลายประการ เช่น ความต้องการอยากได้ชื่อว่าเป็นผู้ใจบุญ, รู้จักเกรงอกเกรงใจ กล้าหาญ สวายน่ารัก และเป็นผู้มีอำนาจ เป็นต้น และสำหรับในส่วนของการศึกษา "อารมณ์ริษยา" ที่ปรากฏในภาพยนตร์การ์ตูนชุด "โตเรมอน" นี้สามารถนำมาแยกเป็นอารมณ์ริษยาที่เกิดขึ้นใน 3 ลักษณะ คือ ความต้องการทัดเทียมผู้อื่น ความริษยาเนื่องจากความโลภ และความต้องการเป็นที่รักของบุคคลอื่น

6.1 ความต้องการหัดเทียมผู้อื่น

นั่นก็คือ การที่บุคคลนำเอาตนเองไปเปรียบเทียบกับผู้อื่นนั่นเอง เช่น ตัวอย่างต่อไปนี้

ตอน : สเปร์รี่เรียกของกลับคืน (ตอนที่ 1 ม้วนที่ 2 ปีที่ 5)

เป็นตอนที่โนมิตะเกิดความริษยาชูเนโอะที่มาดูยอว่าตนไปปิกนิกและสามารถจับตัวด้วงซึ่งเป็นแมลงที่เด็กผู้ชายนิยมมาให้มากมาย จึงทำให้โนมิตะเดินทางไปที่เชิงเขาที่ชูเนโอะไปปิกนิกมาเพื่อจะจับตัวด้วงเช่นกัน

ตอน : ตกปลาได้กิน (ตอนที่ 3 ม้วนที่ 3 ปีที่ 3)

เป็นตอนที่โนมิตะเกิดความริษยาชูเนโอะที่ดูยอว่าตนไปเที่ยวทะเลมาและตกปลามาได้มากมาย จึงทำให้โนมิตะต้องการที่จะตกปลาได้อย่างชูเนโอะบ้างจึงต้องให้โตเรมอนนำเครื่องมือวิเศษออกมาใช้

จากตัวอย่างเรื่องอารมณ์ริษยาที่เกิดขึ้นจากเหตุการณ์ทั้ง 2 ตอนนี้จะเห็นว่าโนมิตะจะเกิดความริษยาทุกครั้งที่ถูกชูเนโอะดูยอถึงความเก่งกล้าของตน ว่าได้มีโอกาสทำในสิ่งซึ่งเพื่อน ๆ ไม่มีโอกาสจะทำได้ทำซึ่งก็เป็นสิ่งซึ่งนักโครงสร้างนิยม Sabini & Silver, 1986 : 172 ได้ให้คำอธิบายไว้ว่า บุคคลจะมีความรู้สึกที่ตนเองด้อยความสำคัญลงเมื่อได้ยินได้ฟังเรื่องราวการประสบความสำเร็จของบุคคลอื่น ซึ่งเกิดจากการนำตนเองไปเปรียบเทียบกับบุคคลอื่นนั่นเอง ซึ่งการเปรียบเทียบนั้น Kagan, 1984 : 65 ได้กล่าวว่าโดยทั่วไปเด็กมักจะเปรียบเทียบตนเองกับบุคคลในครอบครัว เช่น พี่หรือน้องของตน แต่ถ้าเด็กไม่มีพี่หรือน้องซึ่งจัดเป็นกลุ่มอ้างอิงปฐมภูมิของเด็ก เด็กก็จะนำตนเองไปเปรียบเทียบกับบุคคล

ที่ไม่ได้เป็นสมาชิกในครอบครัว ที่มีวัยใกล้เคียงกับตนเอง เช่น บุคคลที่อยู่ในโรงเรียนเดียวกัน ที่อยู่อาศัยใกล้เคียงกัน ซึ่งเป็นความใกล้เคียงในระดับที่มานาน สำหรับเด็กชายระดับประถมที่มีอายุประมาณ 7 ปี ซึ่งก็เป็นวัยใกล้เคียงกับตัวละครในภาพยนตร์การ์ตูนเรื่อง "โคเรมอน" นั้นก็นิยมที่จะเปรียบเทียบตนเองกับเด็กผู้ชายที่เรียนอยู่ในห้องเรียนเดียวกัน เป็นเพื่อนกลุ่มเดียวกันมากกว่าที่จะไปเปรียบเทียบตนเองกับเด็กชายคนอื่น ๆ ที่เคยได้พูดคุยหรือรู้จัก ซึ่งผลที่ได้จากการเปรียบเทียบนี้ เด็กจะประเมินตนเองออกมาในแง่บวกเนื่องจากจะมีจำนวนเด็กที่เป็นคู่แข่งเปรียบเทียบน้อย จึงไม่ค่อยมีเด็กที่มีคุณสมบัติโดดเด่นมาเป็นตัวเปรียบเทียบมากนัก

อย่างไรก็ตาม แม้จะเป็นการเปรียบเทียบในกลุ่มย่อยที่คุณสมบัติของเด็กแต่ละคนไม่แตกต่างกันอย่างเห็นได้ชัด เด็กแต่ละคนก็ยอมรับไม่ได้เมื่อพบว่าตนต้องมาคอยนั่งฟังความสำเร็จของผู้อื่นแต่ฝ่ายเดียว จึงเห็นได้ว่าเมื่อโนบิตะได้ฟังเรื่องต่าง ๆ ของซูเนโอะ โนบิตะก็จะรีบชวนชวนหาทางไปทำในสิ่งซึ่งซูเนโอะได้ทำบ้างเช่นกัน

6.2 ความริษยาอันเนื่องมาจากความโลภ

เนื่องจากสภาพสังคมญี่ปุ่นในปัจจุบันเป็นสังคมทุนนิยมและวัตถุนิยม เต็มตัว จึงทำให้มีการแข่งขันกันในด้านต่าง ๆ สูง เช่นในกลุ่มเด็กนักเรียนอย่างในเรื่อง "โคเรมอน" ก็มีการแข่งขันกันในเรื่องของการเล่นต่าง ๆ ดังนี้

ตอน : ฟ้าคลุมกาลเวลา (ตอนที่ 5 ม้วนที่ 2 ปีที่ 1)

เป็นตอนที่โคเรมอนนำฟ้าคลุมกาลเวลาซึ่งสามารถเปลี่ยนแปลงสภาพของสิ่งของต่าง ๆ ได้มาใช้ โดยสามารถเปลี่ยนของที่มีสภาพเก่าให้กลายเป็นของที่มีสภาพใหม่ได้ ซึ่งทำให้ซูเนโอะมีความรู้สึกริษยาโนบิตะจึงขโมยฟ้าคลุมไปใช้แต่เมื่อนำไปใช้ปรากฏว่าใช้ผิดด้านจึงทำให้กระเป๋าท่าง ๆ ของแม่กลับคืนไปอยู่ตามสภาพเดิมของสัตว์ที่ถูกนำมาใช้ทำกระเป๋าคือ กระเป๋าน้ำจระเข้ก็กลายเป็นตัวจระเข้

สำหรับความริษยาในลักษณะที่ Sabini & Silver , 1986 กล่าวว่า เป็นอารมณ์ที่อาจเกิดขึ้นได้เมื่อบุคคลนำตนเองไปเปรียบเทียบกับบุคคลอื่นแล้วเกิดความต้องการที่จะมีในสิ่งที่คู่สมรมีแต่ตนเองไม่มี นั่นก็คือการที่บุคคลนำเอาแนวคิดบางประการไปใช้ คือ "บุคคลที่เหมือนหรือใกล้เคียงกัน ก็ควรจะได้รับอะไรที่คล้ายกันด้วย" ซึ่งก็เช่นเดียวกับชูเนโอะ ที่คงจะได้รับอิทธิพลจากแนวคิดนี้มาและมีหน้าเข้ามามีความถืออยู่แล้วว่าตนนั้นเหนือกว่า โนบิตะจึงย่อมที่จะไม่สามารถทนได้ที่จะเห็น โนบิตะดีเกินหน้า

ซึ่งความต้องการของชูเนโอะที่แท้จริง ๆ แล้วยก็คือความโลภนั่นเอง ซึ่งบุคคลสามารถเกิดความต้องการได้ตั้งแต่ความต้องการในระดับน้อยที่สุด ไปจนถึงความต้องการในระดับที่มาก ๆ ทั้งนี้ ความต้องการทั้งหลายย่อมต้องอยู่ภายใต้การควบคุมทางสังคมซึ่งจะมีมาตรการหรือคุณธรรม ข้อห้ามใด ๆ เป็นตัวกำหนดพฤติกรรมของคนในสังคม เช่น มาตรการที่ปรากฏในเรื่องที่ชูเนโอะได้รับก็คือ การได้รับความเดือดร้อนจากความโลภของตนเอง

6.3 ความต้องการเป็นที่รักของบุคคลอื่น

ความริษยาในกรณีนี้เป็นลักษณะที่เกิดขึ้นเมื่อบุคคลรู้สึกว่าคุณเองถูกลดค่าความสำคัญลงไปเพราะมีบุคคลอื่นเข้ามาแทรกในความสัมพันธ์ เช่น ในตัวอย่างต่อไปนี้

ตอน : กว๊าลเรียกเทพเจ้า (ตอนที่ 5 หน้าที่ 2 ปีที่ 3)

เป็นตอนที่ โนบิตะมีกว๊าลเทพเจ้าหิมะซึ่งเป็นหญิงสาวสวยมาและเทพเจ้าหิมะก็ชอบ โนบิตะจึงทำให้ชิซุกะไม่พอใจ เลยงอนและหนีกลับเข้าไปในบ้าน

จากเหตุการณ์ในตอนดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าชิซุกะไม่พอใจที่โนบิตะเห็นความสำคัญของผู้หญิงอื่นมากกว่าชิซุกะจนจนลืมพูดคุยกับชิซุกะทั้ง ๆ ที่มาหาชิซุกะถึงบ้านชิซุกะจึงงอน

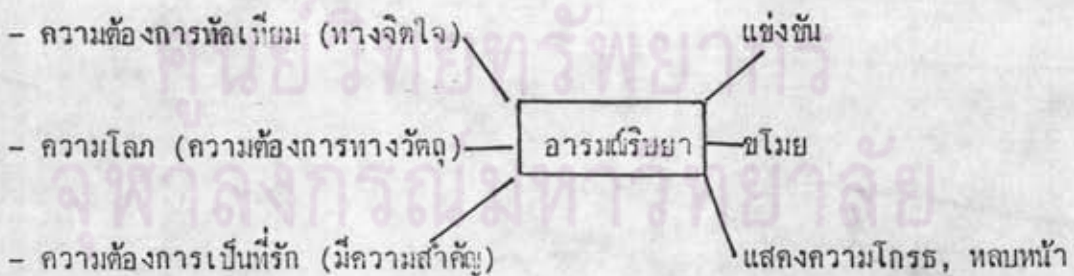
สะบัดหน้าและปิดประตูระแทกกลับเข้าบ้านไป ทั้งนี้ เพราะแต่เดิมมาโนบิตะจะต้องเห็นชิซูกะ เป็นบุคคลที่สำคัญที่สุดตลอดแต่เมื่อเทพเจ้าสาวสวยเข้ามาแล้ว โนบิตะแสดงความใกล้ชิดด้วย ชิซูกะจึงน้อยใจและมีความริษยาขึ้น

เหตุการณ์และลักษณะการเกิดอารมณ์ริษยาดังกล่าวของชิซูกะสามารถอธิบายได้ว่าเป็นความริษยาที่เกิดขึ้นจากการที่บุคคลเกิดความคิดว่าคุณค่าของตัวเองเขาถูกลดลงเมื่อนำไปเปรียบเทียบกับบุคคลอื่น (Savini & Silver , 1986 : 179) นั่นก็คือ การที่บุคคลเปรียบเทียบสถานการณ์ที่เกิดขึ้นกับตนเองและที่เกิดกับบุคคลอื่นบุคคลหนึ่ง และมีแรงจูงใจมากพอที่จะเชื่อว่า การปรากฏตัวของบุคคลหนึ่งนั้น (พร้อมด้วยคุณสมบัติที่เหนือกว่า) เช่น การปรากฏตัวของเทพเจ้าหิมะสาวสวยเป็นการคุกคามซึ่งการประเมินคุณค่าที่บุคคลมีต่อตนเอง แม้ว่าบุคคลอื่นนั้นจะไม่ได้มีเจตนาที่จะสร้างสภาวะดังกล่าวให้เกิดขึ้นเลยแต่จากการปรากฏตัวของบุคคลดังกล่าวพร้อมกับคุณสมบัติที่โดดเด่นและเหนือกว่า นั่นก็เป็นแรงจูงใจที่เพียงพอแล้วที่จะทำให้บุคคลเกิดความรู้สึกว่าตนเองด้อยคุณค่าลงไป ดังเช่น ความรู้สึกของชิซูกะ ที่รู้สึกว่าตนเองมีความสำคัญสำหรับโนบิตะน้อยลงกว่าเดิม (Kemper , 1978 : 63 - 64)

แบบจำลองที่ 7 : แบบจำลองแสดงสาเหตุและการแสดงออกของอารมณ์ริษยา

สาเหตุ

ปฏิกิริยาแสดงออก

ดังนั้น จึงสรุปได้ว่า ลักษณะอารยธรรมต่างสังคมที่สำคัญและเด่นชัดที่พบจากภาพยนตร์
การ์ตูนชุด "โคเรมอน" ในช่วงที่นำการศึกษาที่มีด้วยกัน 6 ประเภทตั้งที่ได้กล่าวมาแล้ว และ
ในลำดับต่อไปจะเป็นตารางกล่าวถึง ลักษณะและรูปแบบของการถ่ายทอดความหมายของสารใน
ภาพยนตร์การ์ตูนชุด "โคเรมอน"

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย